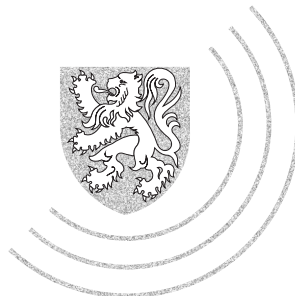

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

4 december 2003

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2004**

BELEIDSBRIEF

**Leefmilieu
Beleidsprioriteiten 2003-2004**

BELEIDSBRIEF

**Ruimtelijke Ordening
Beleidsprioriteiten 2003-2004**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heren Paul Wille en Patrick Lachaert
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs, Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Pieter Huybrechts, Jan Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

mevrouw Vera Dua ;

de heer Herman Lauwers.

Zie ook :

1908 (2003-2004)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

1919 (2002-2003)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

Zie :

15 (2003-2004)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen

– Nrs. 2 tot 8 : Amendementen

– Nr. 9-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid

– Nr. 9-B : Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand

– Nr. 9-C : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

– Nr. 9-D : Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport

– Nr. 9-E : Verslag namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

– Nr. 9-F : Verslag namens de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken

12-A (2002-2003)

– Nr. 1 : Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (2003-2004)

– Nr. 1-A : Algemene toelichting

– Nr. 1-B : Toelichting per programma + Addendum

16 (2003-2004)

– Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof + Erratum

INHOUD

	Blz.
A. DEEL LEEFMILIEU EN NATUURBEHOUD – BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER LUDO SANNEN, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, LANDBOUW EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	5
I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER	5
I.1. Overzicht van de beleidsprioriteiten voor 2004	5
I.1.1. Drie inhoudelijk belangrijke aandachtspunten	5
I.1.2. Twee organisatorische hoofdlijnen	6
I.1.3. Prioriteiten met betrekking tot de thema's water, afval en natuur en bos ..	7
I.2. De begrotingscijfers voor Leefmilieu	9
I.2.1. Globaal overzicht van de beleidskredieten	10
I.2.2. Dotatie aan het Minafonds	10
I.2.3. Eigen ontvangsten van het Minafonds	10
I.3. Belangrijkste aanpassingen in de begroting 2004	10
I.3.1. Water	11
I.3.2. Afval en Bodem	12
I.3.3. Natuur en Bos	12
I.3.4. Land	13
I.3.5. Overige aanpassingen in de begroting 2004	13
II. ALGEMENE BESPREKING	13
II.1. Begrotingscijfers Leefmilieu	16
II.2. Riolering en waterzuivering	19
II.3. Vlaamse Milieuholding en Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening	19
II.3.1. Herstructurering van de VMH	20
II.3.2. Verkoop van de aandelen van de VMW	25
II.4. Bodemsanering en ontwikkeling van brownfields	25
II.4.1. Vragen over de beschikbaarheid van kredieten	25
II.4.2. Antwoord van de minister over bodemsanering	25
II.4.3. Het strategische project brownfieldontwikkeling	26
II.5. Luchtkwaliteit en Milieu en Gezondheid	32
II.6. Regelgeving	37
II.7. Plattelandsbeleid	39
II.8. Samenwerking met de lokale besturen	40
II.9. Andere thema's	41
III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN	42
B. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING – BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, RUIMTELIJKE ORDENING, WETENSCHAPPEN EN TECHNOLOGISCHE INNOVATIE	43
I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER	43
II. ALGEMENE BESPREKING	44
III. INDICATIEVE STEMMING	48

Bijlage 1 : Toegekende middelen per jaar voor het programma biomonitoring (Steunpunt Milieu en Gezondheid)	49
Bijlage 2 : Beheersovereenkomsten landbouw	53
Bijlage 3 : Overzicht projecten slibruimingen	57

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening behandelde op 20 en 27 november 2003 de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2004.

Samen met de begroting werd de Beleidsbrief Leefmilieu. Beleidsprioriteiten 2003-2004 (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 1919/1*) en de Beleidsbrief Ruimtelijke Ordening. Beleidsprioriteiten 2003-2004 (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 1908/1*) besproken.

De begroting werd ook samen behandeld met het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004. Over de hoofdstukken XII Ecologisch fonds, XIII Bodemsanering, XIV Riviervisserij, XV Stookolietechnici, XVI Oppervlaktewater en XXX Minafonds van het programmadecreet, wordt verslag uitgebracht in *Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1948/13*.

Over het deel leefmilieu en natuurbehoud wordt verslag uitgebracht door de heer Paul Wille, over het deel ruimtelijke ordening door de heer Patrick Lachaert.

A. DEEL LEEFMILIEU EN NATUURBEHOUD – BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER LUDO SANNEN, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, LANDBOUW EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER

De heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, geeft eerst een overzicht van de beleidsprioriteiten voor 2004, zoals opgenomen in de beleidsbrief Leefmilieu, en gaat vervolgens in op de belangrijkste aanpassingen in de begroting 2004.

I.1. Overzicht van de beleidsprioriteiten voor 2004

Eén van de belangrijkste beslissingen van de Vlaamse regering in 2003 is volgens minister Ludo Sannen de verankering van het nieuwe milieubeleidsplan 2003-2007. Het plan bevat immers de krijtlijnen voor het Vlaamse milieubeleid voor de komende jaren, en geeft aan welke doelstellingen worden vooropgesteld voor de volgende vijf jaar.

De beleidsbrief Leefmilieu maakt deel uit van een drieluik. Het vormt een geheel met het milieujaarprogramma 2004 en de leefmilieubegroting 2004. De beleidsbrief bevat de beleidsmatige boodschap, het milieujaarprogramma bevat de administratief-organisatorische vertaling en de begroting bundelt de inkomsten en uitgaven. Het ontwerp milieujaarprogramma 2004 werd aan de leden van de Commissie Leefmilieu bezorgd.

In de beleidsbrief staat de minister stil bij drie inhoudelijk belangrijke aandachtspunten voor het komende werkjaar, met name ‘plattelandsbeleid’, ‘milieu en gezondheid’ en ‘natuur in de stad’. Daarna licht de minister de twee organisatorische hoofdlijnen toe, met name ‘vereenvoudiging’ en ‘samenwerking met lokale besturen’. Dan volgen de thema’s ‘water’, ‘afval’, ‘natuur en bos’ en andere aandachtspunten.

I.1.1. Drie inhoudelijk belangrijke aandachtspunten

Platteland, ruimte voor lokale kwaliteit

In het kerntakendebat is overeengekomen dat het plattelandsbeleid een kerntaak is voor het Vlaamse Gewest. Voor de uitvoering van het plattelandsbeleid zal nauw samengewerkt worden met de andere beleidsdomeinen en de lokale besturen.

De minister wil op zoek gaan naar nieuwe manieren om te zorgen voor de open ruimte. De beheersovereenkomsten met de landbouwers zijn daartoe een eerste, belangrijke stap. Nieuwe pakketten beheersovereenkomsten worden voorzien opdat landbouwers niet alleen kleine landschapselementen kunnen beheren maar ook ondersteund zullen worden voor het beheer van waardevolle graslanden.

Ondertussen werkt de overheid ook buiten de reservaten aan natuurherstel. De eerste natuurinrichtingsprojecten zijn afgewerkt of in uitvoering. Daarnaast wordt ook het instrument van de natuurinrichting geoptimaliseerd. Verder hecht de minister veel belang aan het scheppen van een lokaal draagvlak en het streven naar een integrale en geïntegreerde oplossing. Daarom werkt de minister graag met sectoroverschrijdende instrumenten zoals landinrichting en met organen zoals de Regionale Landschappen.

Natuur in de stad, ruimte voor groen

Recente studies bevestigen dat stadsbewoners veel belang hechten aan een groene omgeving. Natuur in de stad verbetert niet enkel de belevingskwaliteit van de stadsomgeving maar heeft duidelijk ook een positieve invloed op de kwaliteit van het leefmilieu (bijvoorbeeld de luchtkwaliteit). De aanleg van stadsnatuur kan buurten opnieuw vitaliseren en het sociale weefsel in de stad verbeteren. De minister wil daarom innovatieve voorbeeldprojecten ondersteunen van steden die meer natuur in de stad brengen. Het is de bedoeling om ook de inwoners nauwer te betrekken en kleinschalige initiatieven die door hen worden geïnitieerd, te ondersteunen.

Milieu en gezondheid

In het kader van het Vlaams Klimaatbeleid wil de minister werk maken van een goed intern reductiebeleid. Daarom wil hij de nadruk leggen op de resultaten die in Vlaanderen kunnen worden verwacht.

De alarmerende berichten over zomerozon en fijn stof zijn een jaarlijks terugkerend feit. Ook nu staan er weer een reeks wijzigingen en vereenvoudigingen van de wetgeving op stapel die passen in een strategie om de lange termijn milieu- en gezondheidsdoelstellingen te respecteren. Binnenkort zal de minister bijvoorbeeld het emissiereductieprogramma voor de pollutanten SO₂, NO_x, VOS en NH₃ aan de Vlaamse regering voorleggen.

Het beleid milieugevaarlijke stoffen wordt voortgezet. In 2004 plant de minister de actualisering van het reductieprogramma, in uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water.

Na de succesvolle campagne 'Zonder is Gezonder' waarbij zowel overheden, bedrijven als gezinnen worden aangezet om het gebruik van pesticiden drastisch af te bouwen, worden de lokale besturen volgend jaar ondersteund bij de opmaak van nieuwe of aanvullende reductieprogramma's. Ook zal een steunpunt worden opgericht.

In de aanpak van enkele grote blackpoints (verontreinigde sites), bekend voor hun milieuverontreiniging en de gezondheidsimpact hiervan, werd voor het eerst een doorbraak geforceerd. De minister verwijst naar de loodvervuiling in Hoboken, waar de sanering van woonwijken volgend jaar start. Dit is een onderdeel van een actieprogramma dat in en rond de vier Umicore-vestigingen plaatsgrijpt.

Een ander belangrijk dossier is dit van Tessenderlo Chemie. Vorige maand heeft de minister 3.200 eigenaars van percelen langs of in de nabije omgeving van de Laak geïnformeerd over de juridische toestand van dit perceel. Er worden afspraken gemaakt met het bedrijf over de sanering.

De biomonitoring van het Steunpunt Milieu en Gezondheid wordt voortgezet. Het steunpunt heeft ook een belangrijke beleidsondersteunende taak. Zo wordt een databank voorbereid die milieu- en gezondheidsgegevens aan elkaar koppelt op basis van geografische informatie. Verder is het communiceren over de risico's een cruciale opdracht.

*1.1.2. Twee organisatorische hoofdlijnen**Vereenvoudiging van de regelgeving*

Op het vlak van de regelgeving wil de minister nog diverse initiatieven nemen die ertoe kunnen bijdragen dat de regelgeving eenvoudiger en transparanter wordt.

Volgende ontwerpen van decreet werden inmiddels bij het Vlaams Parlement ingediend : het ontwerp van decreet openbaarheid van bestuur (*Parl. St. VI. Parl. 2002-03, nr. 1732/1*), het ontwerp van decreet milieuvorwaarden, met onder meer de integrale voorwaarden (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 1846/1*) en het ontwerp van decreet "uniek loket" (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 1847/1*).

Daarnaast werden reeds heel wat voorstellen uitgewerkt :

- van het proces 'Beter Bestuurlijk Beleid' (BBB) werd gebruik gemaakt om één IVA-decreet uit te werken waarmee vier verschillende intern verzelfstandigde agentschappen worden opgericht ;
- er werd een decreet uitgewerkt voor de strategische adviesraad van het beleidsdomein leefmilieu. Het zal het decreet tot instelling van de MiNa-Raad vervangen ;
- een voorontwerp van decreet inzake de bodembescherming vervangt het bestaande Bodemsaneringsdecreet ;
- er werd een voorontwerp van decreet uitgewerkt inzake handhaving en veiligheidsmaatregelen en
- ter vervanging van het Milieuvergunningsdecreet en van het grootste deel van Vlarem I

werd een regelgeving rond bronnenbeheersing uitgewerkt.

Lokale besturen en niet-gouvernementele organisaties (NGO's)

Om de samenwerking tussen de lokale besturen en het Vlaamse Gewest vorm te geven, wordt reeds een tiental jaar gewerkt met het convenant. De voorganger van de minister heeft dit instrument intens uitgebouwd en gelijktijdig daarmee werden de financiële middelen bijna verdubbeld.

De samenwerkingsovereenkomst met de lokale besturen wordt momenteel geëvalueerd. Bovendien zal de minister aan de Vlaamse regering voorstellen om tijdig de nodige stappen te zetten opdat de lokale besturen zekerheid hebben inzake de continuïteit.

Niet enkel de lokale besturen zijn belangrijk, ook de niet-gouvernementele organisaties (NGO's) vervullen een onvervangbare rol in het milieubeleid. Het is voor de minister belangrijk dat in dit proces de NGO's hun positie kunnen uitbouwen en versterken tussen de verschillende overheden. Voorbeelden zijn de inspanningen die gevraagd worden in het kader van het erosiebesluit en het pesticidenbesluit. Voor de NGO's treden vanaf 1 januari 2004 twee nieuwe besluiten in werking. Ook worden de financiële middelen gevoelig verhoogd.

1.1.3. Prioriteiten met betrekking tot de thema's water, afval en natuur en bos

Water

Het Vlaams Parlement heeft het kader goedgekeurd voor een duurzaam beheer van de watersystemen en van de watervoorraden, met name het Decreet Integraal Waterbeleid (*Parl. St. VI. Parl. 2002-03, nr. 1730/1*). De volgende stap is een uitvoeringsbesluit dat de noodzakelijke instrumenten, structuren en procedures regelt. De minister denkt daarbij onder meer aan de invoering van de watertoets, de bekkenbesturen, de bekkenraden en de waterschappen.

Ook in 2004 wordt een extra inspanning geleverd voor de financiering van gemeentelijke rioleringsprojecten. De minister trekt hiervoor in totaal 155,2 miljoen euro uit. Die som bestaat uit de reguliere middelen (66,7 miljoen euro), de inkomsten van de terugneming van participatie in de Vlaamse Milieuholding (50 miljoen euro), FFEU-middelen

voor gecombineerde projecten (24,7 miljoen euro) en restkredieten van vorige subsidieprojecten (13,7 miljoen euro). Bovendien werkt de administratie volop aan een proefproject om een aantal kleine waterzuiveringsinstallaties te plaatsen.

Waterzuivering is een proces met diverse partners. Het is aangewezen dat deze partners duidelijk weten welke taken er moeten vervuld worden en wat verwacht wordt. Daartoe is het noodzakelijk om het gewest in zones op te delen. Hier is nog een hele weg af te leggen, maar het is noodzakelijk iedereen speler in dit proces duidelijkheid te verschaffen over zijn verplichtingen en de financiële consequenties ervan. Aquafin zal hierbij ook in de toekomst een belangrijke rol blijven spelen. Daarvoor is het essentieel dat er duidelijkheid komt over de conformiteit van de huidige opzet van Aquafin met de Europese regelgeving inzake de interne markt.

De strijd tegen wateroverlast wordt verder gevoerd. Het modelleren van de waterlopen moet in 2004 beëindigd zijn, opdat overal in Vlaanderen de kans op wateroverlast kan worden bepaald. Aansluitend moet bij de opmaak van de bekkenbeheerplannen de afweging gemaakt worden waar ruimte wordt geboden aan waterlopen via overstromingsgebieden, en waar bijzondere beschermingsmaatregelen aangewezen zijn.

De toestand van sommige grondwaterlagen, vooral de Sokkel en Kolenkalk in het zuiden van Oost- en West-Vlaanderen blijft onrustwekkend. Het subsidiebesluit voor de aanleg van grijswatercircuits voor de industrie werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering. De eerste projecten, onder meer de recyclage van het effluent van waterzuiveringsstations tot industriewater, moeten in de nabije toekomst vorm krijgen.

Vandaag betaalt het Vlaamse Gewest 21% BTW op de facturen van Aquafin. Een doorrekening ervan via de drinkwatermaatschappijen kan dit probleem vermijden. Trouwens, om de vele kosten voor de waterzuivering concreet te kunnen doorrekenen, is een sterke economische regulator nodig. De minister zal nagaan of de reguleringsinstantie, zoals voorzien in het drinkwaterdecreet, in die zin kan uitgebreid worden.

Afval

Recent werden de definitieve cijfers voor 2002 bekend gemaakt: een daling van de afvalberg met 0,2 procent. Volgens de minister is het een heuglijke vaststelling dat voor de eerste maal in Vlaanderen

de hoeveelheid geproduceerd afval daalt, terwijl het bruto nationaal product (BNP) stijgt.

De Vlaming scoort uitzonderlijk goed als sorteerder. Daar staat tegenover dat volgens tal van enquêtes zwerfvuil mensen het meest irriteert. Daarom wil de minister van het aflopen van de erkenning van FOST-Plus, eind 2003, gebruik maken om verschillende elementen in het systeem FOST-Plus ter discussie te stellen. Centraal daarbij staat dat FOST-Plus en de volledige verpakkingindustrie meer inspanningen moeten leveren voor het voorkomen van afvalstoffen, het gebruik van herbruikbare verpakkingen en het vermijden van verpakkingafval als zwerfvuil. Belangrijk is dat de inzameling van verpakkingen ook wordt bekeken vanuit het standpunt van de consument.

Het eerder ingevoerde stortverbod voor huishoudelijke afvalstoffen wil de minister onverkort handhaven.

Een planmatige aanpak is een uitdrukkelijke keuze. De beleidlijnen voor de aanpak van het huishoudelijk afvalprobleem liggen vast in het definitief vastgestelde Huishoudelijk afvalstoffenplan 2003-2007. Rond bagger- en ruimingsspecie, hoogcalorisch afval en houtafval werden in het afgelopen jaar stappen ondernomen. Voor bouw- en sloopafval is er een nieuw plan in voorbereiding.

In 2003 kwam de uitvoering van het nieuwe subsidiebesluit houdende de subsidiëring van gemeentelijke investeringen inzake afvalpreventie op kruissnelheid. Inmiddels werden 117 dossiers ingediend voor een totaal bedrag van 15,6 miljoen euro.

Het vernieuwde subsidiebeleid zal ook in 2004 een grote ondersteuning geven aan het afvalbeleid van de gemeenten. Het gaat om lokale initiatieven rond de verdere uitbouw en uitrusting van containerparken, de invoering van differentiële tariefingsystemen, wijkcompostering, compostvaten en de diversificatie van de brengmethode.

Subsidies zijn er niet enkel voor lokale overheden, ook voor bedrijven. De preventie- en stimuleringsprogramma's, zoals het Presti 4- en Presti 5-programma, worden verder gezet.

Bovendien wil de minister binnenkort milieubeleidsvereenkomsten afsluiten, of de bestaande overeenkomsten aanpassen, onder meer over papier, autowrakken en droogkuis.

Natuur en bos

De afgelopen jaren kocht de Vlaamse overheid veel natuurgebieden. In vier jaar verdubbelde de oppervlakte natuurreservaten bijna, tot een totale oppervlakte van 13.000 hectare. Dat is volgens de minister een historische verhoging.

Om de bebossing van landbouwgronden door particuliere eigenaars aantrekkelijker te maken, werd een aangepast besluit goedgekeurd.

Aankoop en beheer blijven steunpilaren van het beleid, waarbij het beheer van natuur- en bosgebieden ofwel door de overheid wordt uitgevoerd, ofwel aan derden wordt toevertrouwd. Het partnerschap met de terreinbeherende natuurverenigingen, die 7.924 van de 12.993 hectare aan natuurreservaten in Vlaanderen beheren, wordt verbeterd. Hiertoe treedt vanaf 1 januari 2004 een vernieuwd reservatenbesluit in werking.

Eigenaars en beheerders die willen deelnemen aan de realisatie van een natuurrichtplan, kunnen tot 90 percent van de kosten vergoed krijgen. Daartoe werden nieuwe subsidieregelingen voorbereid.

Verder zijn beheersovereenkomsten beschikbaar voor landbouwers en de minister stelt vast dat een steeds ruimere groep participeert. Daarom is een nieuw uitvoeringsbesluit goedgekeurd door de Vlaamse regering waarin nieuwe beheerspakketten worden uitgewerkt, zoals het botanisch beheer en erosiebestrijding.

In het vorige decennium verloor Vlaanderen gemiddeld 600 ha bos per jaar. Mede dankzij diverse wetgevende initiatieven werd de ontbossingsgolf gestopt. In Vlaanderen werd in de periode 2000 tot 2003 een netto-groei opgetekend van ongeveer 500 ha.

Het beleid wil tevens de eigenaars stimuleren. Daarom werden voor de bouseigenaars nieuwe uitvoeringsbesluiten goedgekeurd. De subsidieprogramma's voor het beheer en de opmaak van bosbeheersplannen werden verbeterd en zijn sinds 2003 van toepassing. Om de samenwerking tussen de vele eigenaars van kleine bospercelen te steunen en te verbeteren, zal de minister verder werk maken van de bosgroepen. Het uitvoeringsbesluit werd pas goedgekeurd.

Mestbeleid

De minister hecht veel belang aan de uitbouw van het grondwatermeetnet in Vlaanderen, conform de eerdere afspraken over de afbakening van kwetsbare gebieden, zoals aangegeven in de nitraatrichtlijn.

Anderzijds heeft de minister inmiddels de opdracht gegeven om het mestprobleem als geheel te herbekijken. De complexiteit van de regelgeving, in combinatie met een ingewikkeld administratief proces, noopt de minister ertoe de efficiëntie en de effectiviteit van alle ingezette middelen opnieuw te beoordelen.

Ecologisch Fonds

In de milieubegroting wordt het Ecologisch Fonds opgericht. Dit fonds combineert bestaande uitgaven en middelen rond bodemsanering die nu verspreid zitten over de begroting. Het zal dan ook zorgen voor een concentratie van middelen en meer transparantie in de uitgaven.

Bovendien zorgt dit systeem ervoor dat de overheid op een modernere manier zal kunnen inspelen op financieringstechnieken eigen aan de ontwikkeling van brownfields (sanering van verlaten en verontreinigde industrieterreinen). De jaarlijks voorziene budgetten moeten niet langer inderhaast worden vastgelegd. In functie van de concrete dossiers kan een timing worden aangehouden.

Vlaamse Milieuholding

In de loop van dit jaar werden alle voorziene participaties van de Vlaamse Milieuholding verkocht. Ondanks de ongunstige marktvoorwaarden resulteerde dit in een positieve eindbalans. Na goedkeuring door het parlement van het recent ingediende ontwerp van decreet houdende bepalingen tot herstructurering van de Vlaamse Milieuholding (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 1933/1*) kunnen de overblijvende aandelenpakketten worden overgebracht naar de PMV (Participatiemaatschappij Vlaanderen).

Onder de voorwaarden zoals bepaald door de regering, zal het overheidsaandeel in Indaver worden verkocht.

I.2. De begrotingscijfers voor Leefmilieu

I.2.1. Globaal overzicht van de beleidskredieten

Overeenkomstig de berekeningswijze van de minister van Financiën en Begroting is er in de begroting 2004 op de departementale begroting Leefmilieu en het Minafonds samen, een totaal aan beleidskredieten ingeschreven van 824.683.000 euro, namelijk :

- een bedrag van 570.641.000 euro als vastleggingsmachtiging van het Minafonds,
- een bedrag van 254.042.000 euro op de departementale begroting (dit zijn de programma's 61.1 tot en met 61.5 en basisallocatie 73.02 van het programma 64.6).

Dit betekent een stijging ten opzichte van de aangepaste begroting 2003 met 11.898.000 euro.

Bij het berekenen van de totale "engagementruimte" binnen de sector Leefmilieu voor 2004 – dit is dus een ruimere benadering dan de notie 'beleidskredieten' – moeten volgende bedragen eveneens in rekening worden gebracht :

- een bedrag van 50.199.000 euro dat in 2004 ter beschikking komt voor bodemsaneringen via de oprichting van het Ecologisch Fonds (dit bedrag is ingeschreven in de OVAM-begroting) ;
- verder wordt (via een decreetsbepaling in het uitgavendecreet 2004) 13.721.000 euro bijkomend vrijgemaakt voor gemeentelijke rioleringsprojecten ;
- bovendien werd binnen de Vlaamse regering reeds afgesproken dat in 2004 een bedrag van 24.789.000 euro op het FFEU (Financieringsfonds voor schuldafbouw en eenmalige investeringsuitgaven) zal worden bestemd voor de subsidiëring van gemeentelijke rioleringsprojecten die deel uitmaken van zogenaamde gecombineerde weginfrastructuurwerken.

Alles samen geeft dit volgens de minister een totaal aan 'engagementruimte' voor de sector Leefmilieu van 913.392.000 euro (of 36,9 miljard frank). Ten opzichte van de tweede aangepaste begroting

2003 (inclusief het FFEU 2003) betekent dit een stijging met 63.357.000 euro (2,6 miljard frank) of 7 procent.

Tot slot verwijst de minister naar de belangrijke inspanning die – in het kader van het economisch relancebeleid – zal worden geleverd om het innovatiebeleid binnen de bedrijven aan te moedigen (75 miljoen euro extra). Deze inspanningen zullen in de eerste plaats worden gericht op onderzoek en ontwikkeling op milieutechnologisch vlak om op die manier een bijdrage te kunnen leveren tot de realisatie van de Kyoto-doelstellingen.

1.2.2. Dotatie aan het Minafonds

De dotatie aan het Minafonds daalt met 48.362.000 euro van 167.241.000 euro naar 118.879.000 euro. De minister haalt hiervoor twee redenen aan :

- in 2004 worden er in de begroting geen vastlegingskredieten meer voorzien voor de afbouw van de veestapel. Op het Minafonds blijft wel nog 49.579.000 euro (of 2 miljard frank) beschikbaar in betalingskredieten, die in 2004 – in functie van de goedgekeurde dossiers – naar de administratie Land- en Tuinbouw zullen worden doorgestort. De Vlaamse regering besliste in 2001 om in een bedrag van drie maal 24.789.000 euro (1 miljard frank) voor de jaren 2001, 2002 en 2003 te voorzien. Bij de begrotingscontrole 2002 werd nog 24.789.000 euro bijkomend uitgetrokken, wat de totale inspanning op 99.156.000 euro (4 miljard frank) brengt ;
- de middelen op het Minafonds voor de bodemsaneringswerken – ongeveer 25 miljoen euro – worden vanaf 2004 voorzien op het Ecologisch Fonds en worden derhalve ingeschreven in de begroting van OVAM zelf. De minister verwijst hiervoor naar de toelichting bij het programma-decreet.

1.2.3. Eigen ontvangsten van het Minafonds

De eigen ontvangsten – in hoofdzaak de inkomsten uit heffingen – van het Minafonds stijgen met 2.440.000 euro ten opzichte van de aangepaste begroting 2003. Hiervoor geeft de minister verschillende verklaringen :

- de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing liggen 3.667.000 euro lager ten opzichte van de aangepaste begroting 2003 (van 53.667.000 euro naar 50.000.000 euro). Na een aantal jaren van forse dalingen, kan thans worden vastgesteld dat de

inkomsten uit de afvalstoffenheffing zich stabiliseren rond de 50.000.000 euro ;

- de inkomsten uit de afvalwaterheffing blijven constant op 240.000.000 euro ;
- de opbrengsten uit de grondwaterheffing worden in 2004 8.256.000 euro lager geraamd dan in 2003 (van 36.256.000 euro naar 28.000.000 euro). Deze daling is te verklaren door het eenmalige feit dat ontvangsten van 2002 pas in januari 2003 in het heffingenbestand van de VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) konden worden geregistreerd en dus pas in 2003 aan het Minafonds konden worden doorgestort ;
- de opbrengsten van de mestheffing stijgen met 10.243.000 euro (van 11.529.000 euro naar 21.772.000 euro). Deze stijging is te verklaren door de geraamde inkomsten uit de superheffing mestverwerking en de superheffing nutriëntenhalte ;
- tot slot wordt een opbrengst van 4.500.000 euro ingeschreven in het kader van een federale regelgeving die momenteel in voorbereiding is en waarbij de mogelijkheid wordt voorzien om via economische instrumenten (aanwezig in de vleeskolom), zoals BTW, accijnzen, of via bestaande inningsmechanismen bijdragen te innen voor de financiering van de inzameling en verwerking van landbouwkrengen. Het aan het Vlaamse Gewest toegewezen gedeelte van deze opbrengsten zal worden gestort in het Minafonds.

I.3. Belangrijkste aanpassingen in de begroting 2004

1.3.1. Water

De blikvanger in de begroting 2004 is volgens minister Ludo Sannen de bijna verdubbeling van de kredieten voor de subsidiëring van gemeentelijke rioleringsprojecten : namelijk een stijging met 58.819.000 euro (of 2,4 miljard frank).

Het reguliere budget 2004 op de Minafondsbegroting bedraagt 66.750.000 euro. Daarnaast is er de extra inschrijving van 50.000.000 euro die oorspronkelijk voorzien was voor 2003 maar wordt verschoven naar 2004. Verder wordt – via een decreetsbepaling in het uitgavendecreet 2004 – binnen het Minafonds een bedrag van 13.721.000 euro vrijgemaakt. Het betreft kredieten die tijdens de vorige begrotingsjaren voor rioleringsprojecten werden vastgelegd, maar waarbij het bedrag van de

aanbesteding of de eindafrekening lager uitvalt dan initieel geraamd of waarbij de gemeenten afzien van een project nadat de toelage werd vastgelegd. Deze vrijgekomen middelen ten bedrage van 13.721.000 euro worden thans herbestemd voor de subsidiëring van andere (nieuwe) gemeentelijke rioleringsprojecten. Tot slot werd binnen de Vlaamse regering reeds afgesproken dat 24.789.000 euro op het FFEU 2004 zal worden bestemd voor de aanleg van rioleringen in het kader van weginfrastructuurwerken (de zogenaamde gecombineerde werken).

In het totaal is er dus voor 2004 een bedrag van 155.260.000 euro (6,3 miljard frank) beschikbaar voor de subsidiëring van gemeentelijke rioleringsprojecten, tegenover 96.441.000 euro (of 3,9 miljard frank) in 2003.

In het kader van de aanleg van grijswatercircuits wordt een bedrag van 1.500.000 euro uitgetrokken voor het pilootproject Waregem. In een eerste fase zal een pilootproject worden uitgevoerd, meer bepaald de bouw van een zuiveringsinstallatie en bijhorende leidingen te Waregem. Een continue evaluatie zal aangeven of en hoe dit initiatief verder moet worden gestuurd.

De werkings- en investeringsdotaties aan Aquafin stijgen globaal met 3.647.000 euro. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de terugbetaling van de investeringen in vijftienden, en een verdere toename van de rentelasten door de financiering van de nieuwe investeringen en de kosten verbonden aan de extra financiering inclusief de aflossing ervan. Wat de netto-schuldaangroei van Aquafin betreft, kan worden vastgesteld dat in 2004 voor 24.000.000 euro minder schuld wordt opgebouwd door Aquafin ten opzichte van 2003.

Binnen het thema Water worden verder nog volgende extra middelen uitgetrokken :

- plus 847.000 euro voor het opzetten, het in stand houden en het monitoren van het grondwaterkwaliteitsmeetnet. Door de enorme uitbreiding van het meetnet in de loop van 2003, zullen in 2004 significant meer analyses moeten worden uitgevoerd ;
- plus 300.000 euro voor het opstellen van bekkenbeheerplannen. Door de goedkeuring van het Decreet Integraal Waterbeleid in juli 2003, is definitief uitgetekend binnen welk tijds kader de opmaak van de bekkenbeheerplannen moet afgerond zijn ; de ontwerpplannen moeten

medio 2005 klaar zijn. Dit betekent dat alle nog uit te voeren aanvullende onderzoeken in 2004 moet worden opgestart.

1.3.2. Afval en Bodem

Het artikel op het Minafonds waaruit momenteel de bodemsaneringswerken worden gefinancierd, wordt vervangen door de oprichting van een Ecologisch Fonds. Dit gebeurt via bepalingen in het hoofdstuk XII Ecologisch Fonds van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004 (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 1948/1*).

Het fonds laat de financiering en prefinanciering toe van alle mogelijke uitgaven met als doel de sanering van terreinen door de OVAM (eigen werken, ambtshalve saneringen, participaties, enzovoort) of door een andere instantie (bijvoorbeeld ondergeschikte besturen, publiek-publiekesamenwerking, privé-bedrijven, publiek-private samenwerking), met inbegrip van veiligheidsmaatregelen en ambtshalve voorzorgsmaatregelen.

De argumenten voor de oprichting van het Ecologisch Fonds zijn volgens de minister :

- de groepering van diverse uiteenlopende ontvangsten en uitgaven die beleidsmatig samenhangen ;
- de mogelijkheid om op het einde van elk jaar de saldi over te dragen naar het volgende jaar ;
- de verhoging van de zichtbaarheid van de saneringsinspanningen van het Vlaamse Gewest.

Het Ecologisch Fonds zal in 2004 kunnen beschikken over 50.199.000 euro aan beleidskredieten.

Verder worden bijkomende middelen ten bedrage van 1.229.000 euro voorzien voor de werkingskosten die gepaard gaan met bodemsaneringsprojecten. Het betreft uitgaven die onder meer betrekking hebben op oriënterende en beschrijvende bodemonderzoeken, het projectbeheer en bodemonderzoeken in het kader van woonzones en brownfields en de opvolging van bodemonderzoeken in het kader van de gemeentelijke milieuconvenant.

Voor investeringssubsidies aan gemeenten en provincies ter ondersteuning van preventie en selectieve inzameling, wordt bijkomend 1.737.000 euro ingeschreven. Het betreft investeringssubsidies voor

containerparken, diftarsystemen, diversificatie van de brengmethode en composteringsinstallaties.

Tot slot wordt er 310.000 euro extra uitgetrokken voor de aanstelling van afval- en emissie-preventieadviseurs en voor het Presti 5-programma. Na de proefprojecten van de voorbije jaren in West- en Oost-Vlaanderen wordt er voor gekozen om de AEP-adviseurs te installeren in de vijf provincies. De doelgroep van het Presti 5-programma blijft in de eerste plaats de bedrijfswereld in ruime zin (beroepsfederaties, kamers voor handel en nijverheid, interprofessionele organisaties, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, werkgeversverenigingen, bedrijven), maar wordt uitgebreid tot sociaal-culturele groeperingen, onderwijs- en onderzoeksinstellingen en milieuverenigingen.

1.3.3. *Natuur en Bos*

De kredieten voor de aankoop van natuurgebieden en de bijhorende investeringsuitgaven, zoals de bouw en herstelling van loodsen en de aankoop van rollend materieel en machines in functie van het beheer van het natuurpatrimonium, worden verhoogd met 3.379.000 euro.

In het kader van de verwerving van terreinen voor bosaanleg met middelen die gegenereerd worden via de bosbehoudsbijdragen uit de compensatieregeling, wordt er vanaf 2004 in voorzien dat de bosbehoudsbijdrage niet enkel door het Vlaamse Gewest wordt gebruikt, maar onder de vorm van een subsidie ook kan worden doorgegeven aan de lokale besturen voor de aankoop van nieuwe, te bebos- sen terreinen.

Voor de subsidiëring van erkende natuurreservaten en Regionale Landschappen wordt een extra krediet uitgetrokken van 1.409.000 euro. De erkenningen van natuurreservaten volgen dezelfde trend als de aankopen. Aangezien de aankopen de laatste jaren een extra stimulans krijgen, neemt ook de erkende oppervlakte van jaar tot jaar toe. In 2002 werd de erkende oppervlakte uitgebreid met ongeveer 1.200 hectare. Voor 2003 wordt eenzelfde aangroei verwacht.

Aangezien verschillende natuurinrichtingsprojecten in de fase van uitvoering komen, wordt het budget hiervoor met 1.053.000 euro verhoogd. Dit gebeurt door een overheveling (heroriëntering) vanuit de kredieten voor ruilverkavelingsprojecten.

Op 17 oktober 2003 hechtte de Vlaamse regering haar definitieve goedkeuring aan een besluit inzake

de basissubsidiëring van de erkende milieu- en natuurverenigingen en een besluit inzake de subsidiëring van projecten inzake duurzaam milieu- en natuurbeleid, het zogenaamde “Milieuprojectenfonds”. De middelen voor 2004 worden verhoogd met 562.000 euro. De beoogde doelstelling is enerzijds het bieden van een structurele oplossing voor het uithollingsmechanisme van de A-waarden (variabel basisbedrag bij de verdeling van subsidies op basis van punten), anderzijds het stroomlijnen en objectiveren van het projectsubsidielandschap dat momenteel redelijk gespreid en via verschillende subsidiekanalen verloopt.

De kredieten voor het beheer van de natuur- en bosgebieden door de afdelingen Natuur en Bos en Groen worden in 2004 fors verhoogd met 1.237.000 euro, gelet op de toenemende beheers- en onderhoudskosten, ingevolge de toenemende aankopen in uitvoering van het Vlaams regeerakkoord.

In het kader van het project “Natuur in de Stad”, waarbij financiële ondersteuning wordt verstrekt aan projecten van particulieren en verenigingen ter vergroening van de stad, wordt een krediet van 350.000 euro uitgetrokken. Het project beoogt het ondersteunen van particulieren en verenigingen bij het nemen van initiatieven voor het vergroenen van de stad, voornamelijk op buurt- en wijkniveau.

De investeringsuitgaven met betrekking tot natuurtechnische milieubouw en NME-centra (centra voor natuur- en milieueducatie) worden verhoogd met 1.590.000 euro.

1.3.4. *Land*

Het instrument beheersovereenkomsten met landbouwers zit volgens de minister duidelijk in de lift. Nog in de loop van 2003 zal een nieuw uitvoeringsbesluit worden goedgekeurd, dat onder meer de beheerspakketten botanisch beheer invoert. In de loop van 2004 volgt dan nog de invoering van beheerspakketten erosiebestrijding in uitvoering van het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPO). Bovendien loopt momenteel een evaluatie van de forfaitaire beheersvergoedingen, waarvan sommige nog in de loop van 2004 zullen opgewaardeerd worden om rekening te houden met de effectieve bijkomende kosten en minderopbrengsten ingevolge de beheersbepalingen. Ook de niet-financiële drempels voor participatie van de landbouwers worden geëvalueerd en zo mogelijk weggewerkt. Er wordt voorzien in 399.000 euro bijkomende middelen.

In 2004 worden de inspanningen met betrekking tot kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen met 516.000 euro verhoogd. De stijging is gebaseerd op reeds ingediende principe-aanvragen voor het investeringsprogramma 2004. De betrokken gemeenten zijn sterk geïnteresseerd, zodat bijna alle gemeenten in de risicogebieden initiatieven nemen, in eerste instantie vooral voor het opmaken van (inter)gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen. Heel wat gemeenten starten ook reeds tijdens de opmaak van het gemeentelijk erosiebestrijdingsplan met een of meerdere dossiers inzake erosiebestrijdingswerken om de meest urgente knelpunten aan te pakken. Belangrijk is ook dat – via het uitga-vendecreet 2004 – een begrotingsruiter werd ingeschreven waardoor eventuele niet-benutte vastleggings- en ordonnanceringskredieten van 2003 naar 2004 kunnen worden overgedragen. Op deze wijze krijgen de gemeenten de nodige tijd hun dossiers voor te bereiden en in te dienen.

In 2004 plant de minister de start van een grondenbank. De activiteiten worden beperkt tot het beleidsdomein leefmilieu en natuurbehoud. Voor de financiering zal de minister gebruik maken van middelen binnen zijn begroting. Voor de uitvoering wordt beroep gedaan op de Vlaamse Landmaatschappij.

1.3.5. Overige aanpassingen in de begroting 2004

Zoals reeds vermeld bij de toelichting van de dotatie aan het Minafonds, worden er vanaf 2004 geen vastleggingskredieten meer ingeschreven voor de afbouw van de veestapel. Op het Minafonds is wel nog 49.579.000 euro (of 2 miljard frank) beschikbaar in betalingskredieten die in 2004 – in functie van de goedgekeurde dossiers – naar de administratie Land- en Tuinbouw zullen worden doorgestort. De minister bezorgt de commissie een geactualiseerd overzicht van de ingediende en afgehandelde aanvragen.

Er wordt een nieuw (provisieel) krediet ten bedrage van 2.424.000 euro ingeschreven met betrekking tot de regularisatie van de DAC-statuten (Derde Arbeidscircuit) binnen de sector Leefmilieu. Voor de sector Leefmilieu gaat het om ongeveer 115 DAC'ers, waarvan de helft tewerkgesteld is bij de Polders en Wateringen en de andere helft bij NGO's in de natuursector. Een bedrag van 1.954.000 euro werd overgeheveld vanuit de begroting Werkgelegenheid, wat overeenstemt met de huidige kost van de DAC'ers. Om de meerkost ingevolge de regularisatie op te vangen, wordt bijkomend in 470.000 euro voorzien.

Er worden extra middelen ten bedrage van 1 miljoen euro voorzien voor onderzoek en andere overheidsopdrachten met betrekking tot de thema's klimaatsverandering, stratosferisch ozon, verzuring, milieugevaarlijke stoffen in de lucht, geurhinder, geluidshinder, lichthinder en luchtverontreiniging door het verkeer.

Aan de Milieu-inspectie worden bijkomende werkmiddelen toegekend voor een bedrag van 367.000 euro, onder meer voor analyses en monstersnames.

De minister vermeldt nog dat in de begroting 2004 door de Vlaamse regering twee lineaire verminderingen werden doorgevoerd, namelijk een halvering van de kredieten die bestemd zijn voor beleidsvoorbereidende studies en een halvering van de communicatiekredieten. Voor de leefmilieusector impliceert dit een vermindering van respectievelijk 4.829.000 euro en 605.000 euro. De minister voegt eraan toe dat de halvering van deze kredieten verband houdt met het einde van de legislatuur medio 2004.

Conclusie

De minister besluit dat uit de begrotingscijfers 2004 blijkt dat ondanks de moeilijke budgettaire toestand, de begroting Leefmilieu overeind blijft en dat de beleidslijnen die in het regeerakkoord zijn opgenomen verder worden gevolgd en uitgewerkt. De accenten die de minister in 2004 wil leggen, zijn opgenomen in de beleidsbrief.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1. Begrotingscijfers Leefmilieu

De heer *Paul Wille* houdt een algemene tussenkomsst over enerzijds de begrotingsprogramma's 61.1 tot 61.5 en anderzijds de begroting van het Minafonds, waarin het gros van de inkomsten en uitgaven zit.

Begrotingsprogramma's

In het programma 61.1 Leefmilieu blijven de krachtlijnen dezelfde. Als strategische doelstelling wordt bijzondere aandacht besteed aan het afvalbeleid via duurzame ontwikkeling en afvalvoorkoming. Daarnaast wordt ook het accent gelegd op de voorkoming en sanering van de bodemverontreiniging.

De belangrijkste post in dit programma is uiteraard de dotatie aan het Minafonds die sterk daalt tot 118,8 miljoen euro (162,7 miljoen euro in de initiële begroting 2003 en 167,25 miljoen euro in de aangepaste begroting 2003). Bij de andere posten worden bijna geen stijgingen vastgesteld en wordt een status quo ten aanzien van 2002 gehandhaafd. Het meetnet van de VMM is nu blijkbaar in orde gebracht aangezien de kredieten hiervoor stabiliseren op 570.000 euro. Kan de minister dit bevestigen ?

De werkingsdotaties aan OVAM (15,5 miljoen euro in 2004 ten aanzien van 13,5 miljoen euro in 2003) en de VMM (56 miljoen euro in 2004 ten aanzien van 48,5 miljoen euro in 2003) stijgen toch wel aanmerkelijk ten opzichte van vorig jaar. Dergelijke stijgingen worden gemakkelijk als normaal beschouwd, maar indien ze een jaarlijks terugkerend fenomeen zijn, moet men ze volgens de heer Wille toch kritisch durven evalueren. De spreker verwijst in dit verband nog naar eerdere tussenkomsten over het personeelsbeleid bij de OVAM.

De VLM moet het intussen doen met 12,2 miljoen euro voor de financiering van de Mestbank.

In het programma 61.2 Natuur gaan de grootste uitgaven naar het Instituut voor Natuurbehoud namelijk 3,9 miljoen euro op een totaal van 7,9 miljoen euro. Indien men ook nog het materiaal dat wordt aangekocht voor het Instituut in rekening brengt, komt het totaal zelfs op meer dan 4 miljoen euro. De uitgaven voor natuur zijn dus toegenomen, maar volgens de heer Wille opnieuw voor een groot deel ten voordele van het Instituut voor Natuurbehoud. Ook in het programma 61.3 Bos en Groen betreffen de voornaamste uitgaven de salarissen voor het personeel van het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer en zijn werkingskosten (4,2 miljoen euro). Het lid pleit ook in dit verband voor een “zero base” benadering, waarbij wordt nagegaan of er voldoende grond is om deze dotaties elk jaar te laten stijgen.

In het programma 61.4 Landbeheer gaat het grootste deel van het globaal bedrag naar de werkingsdotatie van de VLM in het kader van haar bevoegdheden inzake landinrichting (23,5 miljoen euro). Programma 61.5 Waterbeheer betreft voornamelijk diverse uitgaven rond het beheer van het waterstelsel.

Minafonds

Inzake het Minafonds herinnert de heer Paul Wille eraan dat, na de uitzuivering van de vorige jaren, de werkingsdotaties van OVAM, VMM en VLM

zich niet meer in het fonds bevinden maar wel in de gewone begroting. Dit heeft binnen het Minafonds een daling van de uitgaven tot gevolg die gecompenseerd wordt met een daling van de dotatie uit de algemene middelen aan de inkomstenzijde. De middelen zijn echter nog steeds beschikbaar en worden wel degelijk uitgegeven.

Wat de inkomsten van het Minafonds betreft, stelt de heer Wille vast dat de ontvangsten van de afvalheffingen worden geraamd op 50 miljoen euro (54 miljoen in 2003), dus opnieuw een daling. Voor de waterheffing blijven de inkomsten volgens de raming status quo op 240 miljoen euro. De opbrengsten uit de mestheffingen stijgen nogmaals fors tot 21,8 miljoen euro (ten aanzien van 11,5 miljoen euro in 2003) of een stijging met 89 percent. Er is voor het eerst een daling van de heffing op het grondwater naar 28 miljoen euro (36,25 miljoen euro in 2003). In totaal levert dit een totale heffingsopbrengst op van 339 miljoen euro, wat volgens de berekening van het lid neerkomt op een daling met 0,8 percent. Na de stijging van vorig jaar (plus 3,3%), valt er dus opnieuw een daling van de heffingsopbrengsten te noteren en dit na vier dalingen in de voorgaande jaren (3,3% in 1998, 2,8% in 1999 en 6% in 2000, 2,8 % in 2001).

De totale ontvangsten worden vastgelegd op 858,4 miljoen euro of alweer circa 92 miljoen euro minder dan in 2003. Dit is gedeeltelijk te wijten aan het feit dat de overdrachten dalen tot 386 miljoen euro. Het is nu de derde daling van het overgedragen saldo op rij. Sinds de begrotingsherziening 2002 lijkt het volgens de heer Wille duidelijk dat deze en de voorgaande minister van Leefmilieu er in geslaagd zijn een betere besteding van de middelen te realiseren.

Na de extreme daling van de dotatie aan het Minafonds uit de departementale begroting in 2002 (ten gevolge van de uitzuivering), is er na de stijging van vorig jaar opnieuw een zeer drastische daling waar te nemen (met 48,4 miljoen euro of ongeveer 30 %). De heer Wille herinnert aan vroegere begrotingsbesprekingen. Het lid stelde in 1999 een stijging vast van 17,4 % ten opzichte 1998 ; in 2000 ging het om een stijging van 40 % ten aanzien van 1999, in 2001 een stijging van 29% in vergelijking met 2000. Die opmerkelijke stijgingen werden gevolgd door de (abnormale) daling van 50 percent in 2002. In 2003 steeg de dotatie weer met 14 percent. Blijkbaar is na de uitzuivering van 2002 nu opnieuw een sterke daling van de dotatie uit de algemene middelen doorgevoerd. De minister heeft in zijn toelichting wel reeds aandacht besteed aan de oorzaken daarvan.

Volgens de heer Wille lijkt het beeld voor 2004 wat de inkomsten betreft dus niet zo gunstig, er is immers een daling van zowel de heffingen als de dotatie. Dat is volgens het lid nieuw, want in het verleden was er steeds een daling van de inkomsten uit heffingen en een stijgende dotatie. Zonder de onrechtstreekse financiering uit de algemene middelen (van de kosten van de leefmilieuadministratie) in rekening te brengen, bedraagt de verhouding heffingen/algemene middelen nu 74/26 percent. In 2003 was de verhouding ongeveer 67/33 percent, in 2002 69/31 percent, in 2001 51/49 percent, in 2000 54/46 percent, in 1999 64/36 percent en in 1998 68/32 percent. In 1997 en 1996 bedroeg deze verhouding respectievelijk 70/30 en 77/23 percent. Het lid waarschuwt voor een trend waarbij de verhouding algemene middelen/heffingen, die stilaan geëvolueerd was naar een 50-50 verhouding, op drie jaar tijd opnieuw scheeftrekt ten voordele van de heffingsopbrengsten (de verhouding van 1996 is bijna opnieuw bereikt). Dit kan een gevaar opleveren voor de langetermijnfinanciering van het leefmilieubeleid, aangezien heffingen in het milieubeleid bij uitstek een regulerend karakter hebben en dus uitdovend moeten zijn. Omdat de nood aan het milieubeleid groot is, is dit volgens het lid een reëel probleem. Heeft de minister een visie over de financiering op de middellange termijn ?

Aan de uitgavenzijde is er over het algemeen een licht stijgende trend waar te nemen. De dotatie aan Aquafin wordt nogmaals verhoogd tot een totaal van 368 miljoen euro, een stijging met 3,6 miljoen euro, wat lager is dan het vooropgestelde groeiritme van deze uitgaven.

De ordonnanceringskredieten waarin jaarlijks wordt voorzien om aan de schadevergoedingseisen in verband met het duinendecreet te voldoen, zijn na de scherpe daling van 2002 weer gestegen tot 604.000 euro. Wat is oorzaak van de constante schommeling van deze kredieten ? Dit zou toch een stabiele uitgavenpost kunnen zijn ?

Opvallend is wel dat de investeringsuitgaven van Aquafin opnieuw zijn toegenomen alhoewel ze eigenlijk moeten dalen aangezien het investeringsprogramma van Aquafin bijna zou moeten aflopen. Is het de bedoeling van Aquafin om te gaan investeren in zuivere gemeentelijke infrastructuur, en zo ja, waarom dan op deze manier en met deze middelen ?

Een ander gevoelig punt betreft de fondsen uitgetrokken voor bodemsanering bij OVAM. Die kredieten blijven nog steeds achter : 15,2 miljoen euro GVK in 2004. In 2003 lag dit bedrag nog aanzien-

lijk hoger (circa 30 miljoen euro) maar in ieder geval nog een stuk onder het bedrag van 57,75 miljoen euro dat tijdens de vorige legislatuur werd vooropgesteld als jaarlijkse inspanning van de overheid voor bodemsanering. De minister rekent op de creatie van het Ecologisch Fonds (zie hoofdstuk XII van het programmadecreet), dat in 2004 reeds over 50,2 miljoen euro zou beschikken. Is dit realistisch ? Kan een fonds dat nu nog moet worden opgericht, in 2004 reeds dit bedrag genereren en ook nog besteden ? Bovendien kan volgens de heer Wille de vraag worden gesteld waarom naast het Minafonds nog eens een ecologisch fonds moest worden opgericht. De minister heeft in zijn toelichting reeds argumenten gegeven waarvoor het lid begrip kan opbrengen.

De ordonnanceringskredieten voor het verwerven en beheer van natuur- en bosgebied in het patrimonium gaan daarentegen wel gestaag naar boven. Na een daling van deze budgetten in 2000, is er, na de drastische stijging in 2001 en de daling in 2002 en 2003, nu een stijging naar bijna 39,5 miljoen euro (+ 11,5 percent ten aanzien van 2003).

De heer Paul Wille stelt enkele andere opvallende uitgaven vast in de begroting van het Minafonds. Zo is er 2,3 miljoen euro aan GOK ingeschreven voor uitgaven in het kader van de sanering van de Hooge Maey. Het lid heeft reeds eerder zijn bezorgdheid uitgedrukt voor deze uitgaven, gelet op het actief van de Hooge Maey en de vergunning.

Conclusie en repliek van de minister

De spreker besluit uit de begrotingscijfers 2004 dat er, na de uitzuivering van het Minafonds de voorbije jaren, toch weer een gevaarlijke wending is. Zowel heffingen als dotatie dalen en keren terug naar een 75/25-verhouding. Deze ontwikkeling moet nauwlettend worden gevolgd. Er wordt wel permanent een inspanning gedaan om al te grote overdrachten te vermijden, zodat kan worden vermoed dat de te besteden middelen ook daadwerkelijk worden geïnvesteerd. Vroeger was er de situatie van de fondsen die sneller evolueerden dan de uitvoering van het beleid, maar daar is deze legislatuur aan verholpen. De totale uitgaven voor leefmilieu zijn volgens de berekening van het lid gedaald met ongeveer 92 miljoen euro (GOK) ten opzichte van 2003, en dit na de daling in 2003 met circa 41 miljoen euro (GOK). Indien daarbij de vooropgestelde middelen van het Ecologisch Fonds worden meegerekend (50,2 miljoen euro), is de daling nog groter. De investeringsritmes van zowel Aquafin als de bodemsanering halen nog steeds de doelstellingen van 8 jaar geleden niet.

De heer Wille verwijst tot slot naar de verklaring van de minister dat de leefmilieubegroting overeind is gebleven in een moeilijke budgettaire situatie. Er is inderdaad schaarste aan middelen. De conclusie van het lid blijft echter dat de situatie van de Vlaamse begroting Leefmilieu er voor 2004 minder rooskleurig uitziet dan de voorgaande jaren. Een aantal belangrijke uitgaven rond water en bodem verlopen in een trager tempo dan gepland. Het lid blijft de vraag naar meer middelen voor leefmilieu ondersteunen.

De heer *Johan Malcorps* sluit zich aan bij sommige elementen van de analyse van de heer Wille. Voor de gehele Vlaamse uitgavenbegroting 2004 geldt dat er een schaarste aan middelen is. De belangrijkste prioriteiten van het milieubeleid blijven gelukkig gehandhaafd, hoewel er natuurlijk ook bepaalde ingrepen zijn gebeurd.

Minister *Ludo Sannen* wil de opmerkingen die werden gemaakt over de vermindering van kredieten voor het milieubeleid nuanceren. De minister vraagt van mee in overweging te nemen dat de dotatie aan het Minafonds met ruim 48 miljoen daalt om twee duidelijke redenen. Een eerste reden is dat, na drie jaar van volgehouden inspanningen, er dit jaar geen nieuwe vastleggingskredieten worden uitgetrokken voor de afbouw van de veestapel. Het is logisch en conform de afspraken dat aan deze maatregel na drie jaar een einde komt. Een tweede reden is dat de middelen voor de bodemsaneringswerken vanaf 2004 worden voorzien op het Ecologisch Fonds en dat er in feite dus een verschuiving van deze middelen is. De minister is van oordeel dat er globaal genomen een verhoging is van de beleidsruimte en geeft als voorbeeld de 13,7 miljoen euro aan overschotten die, door een decreetsbepaling in het uitgavendecreet, binnen het Minafonds opnieuw kunnen worden aangewend voor de subsidiëring van rioleringen.

De heer Wille heeft de evolutie van de verhouding algemene dotatie/heffingen in de ontvangsten van het Minafonds geschetst. De minister weet dat de problematiek van de langetermijnfinanciering van het milieubeleid de afgelopen jaren herhaaldelijk ter sprake is gekomen in de commissie. Een belangrijke studieopdracht daarover werd afgerond. De minister meent dat deze legislatuur geen nieuw concept meer kan worden uitgewerkt en stelt voor 2004 een continuering van het huidige beleid voor. Het is niet realistisch binnen de resterende termijn nog nieuwe financieringsmechanismen uit te werken.

Het blijft echter een belangrijke uitdaging voor gelijk welke volgende regering.

De antwoorden van de minister op de andere vragen van de heer Wille komen verder in het verslag aan bod.

II.2. Riolering en waterzuivering

Rioleringskredieten

De heer *Erik Matthijs* erkent dat de minister inspanningen doet om middelen uit te trekken voor de subsidiëring van gemeentelijke rioleringen. Het lid stelt vast dat die middelen uit een vijftal bronnen worden geput. In eerste instantie zijn er de reguliere middelen uit het Minafonds (66,75 miljoen euro). Verder is er de verwachte opbrengst van de verkoop van de participaties van de Vlaamse Milieuholding (50 miljoen euro). In het kader van het FFEU werden middelen beloofd voor de zogenaamde gecombineerde werken, de aanleg van rioleringen samen met weginfrastructuur (bijna 25 miljoen euro). Die middelen uit dit fonds zijn echter niet terug te vinden in de voorliggende begroting 2004, wat weliswaar nog kan worden rechtgezet bij de aanpassing van de begroting 2004. Verder zijn er de overschotten van oudere subsidiëringdossiers die zouden worden aangewend voor nieuwe projecten (13,7 miljoen euro). Het Rekenhof maakt daarbij echter opmerkingen in zijn verslag bij de aanpassing van de begroting 2003 en bij het ontwerp van uitgavenbegroting voor 2004. Het Rekenhof stelt dat daarmee de annaliteit van de begroting wordt doorbroken. De minister heeft eerder dit zittingsjaar in de commissie ook verwezen naar het bedrag dat werd gereserveerd voor de volstorting van de participatie in de VMH maar niet werd gebruikt. De minister zou dat bedrag opnemen in de tweede aanpassing van de begroting 2003, maar dat is niet gebeurd.

Minister *Ludo Sannen* verwijst naar de tweede aanpassing van de begroting 2003. Het bedrag dat was gereserveerd voor de volstorting van het aandeel in de VMH kan niet meer worden aangewend. Wel is er – via een decreetsbepaling – een heroriëntering van deze middelen in het Minafonds ten belope van 30 miljoen euro ten voordele van de subsidiëring van rioleringsdossiers. Voor de kredieten van het FFEU geldt steeds dat er weliswaar een akkoord is maar dat de middelen pas bij de aanpassing van de begroting worden ingeschreven.

Wat de opmerking van het Rekenhof over artikel 101 van het uitgavendecreet 2004 betreft, ant-

woordt de minister dat deze decreetsbepaling werd opgesteld naar analogie met artikel 17, zevende lid van het decreet van 6 juli 2001 houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2001. Toen werden reeds vastgelegde MAP-vergoedingen geheroriënteerd naar structurele maatregelen voor de veeteeltsector (afbouw van de veestapel). Het Rekenhof formuleerde toen geen opmerkingen.

Het gaat hier volgens de minister niet om de herbestemming van reeds geannuleerde kredieten. De decretale bepaling heeft tot doel vastleggingen voor rioleringsdossiers die niet zullen worden uitbetaald (bijvoorbeeld omdat de betrokken gemeenten uiteindelijk niet tot uitvoering overgaan), te herbestemmen voor andere (nieuwe) rioleringsdossiers.

De minister neemt akte van de opmerkingen van het Rekenhof maar benadrukt dat het om een bewuste keuze van de Vlaamse regering gaat. Belangrijk daarbij is dat de kredieten voor dezelfde doeleinden worden aangewend, namelijk de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen.

Rioleringsprogramma

De heer *Patrick Lachaert* heeft vernomen dat het programma voor de gemeentelijke rioleringen van de VMM voor 2004 nog niet werd goedgekeurd door het kabinet van de minister. Zowel Aquafin en de VMM als de vele studie bureaus en aannemers vragen dat snel zou worden beslist. Deze instanties willen zekerheid over de activiteiten die ze vanaf begin volgend jaar moeten ontplooiën.

De *minister* verwijst naar zijn toelichting over de kredieten voor de ondersteuning van gemeentelijke rioleringen en bevestigt dat er een algemeen probleem is met de financiering van de nu zeer talrijke gemeentelijke aanvragen. Op dit ogenblik zijn er meer dan 700 aanvraagdossiers van de gemeenten in behandeling voor een totaal bedrag van naar schatting 650 miljoen euro. Voor 2004 werd nog geen nieuw subsidieprogramma goedgekeurd omdat er een wachtlijst is die de minister in 2004 hoopt te kunnen afwerken, dankzij de verhoging van de kredieten voor ondersteuning van gemeentelijke projecten tot een totaal van 150 miljoen euro. Er is nog ruimte om een beperkt programma van nieuwe projecten goed te keuren. Het is echter een onrealistische houding om nu te verwachten dat elke nieuwe aanvraag van gemeentebesturen tot subsidie zal leiden.

De heer *Patrick Lachaert* betwijfelt dat alle 700 dossiers aan de gestelde voorwaarden voldoen en correct en volledig werden ingediend. Het lid pleit er bovendien voor de resolutie van het Vlaams Parlement uit te voeren en een hydronaut-studie als voorwaarde te stellen voor de subsidiëring van nieuwe gemeentelijke projecten. De projecten moeten voldoende impact hebben op de zuiveringsdoelstelling.

De *minister* kan in principe daarmee akkoord gaan maar wijst op de beslissing om prioriteit te geven aan de zogenaamde gecombineerde dossiers. Het gaat daarbij niet alleen om dossiers ter bestrijding van de wateroverlast maar ook om rioleringswerken die worden gecombineerd met dringende werken aan weg- en verkeersinfrastructuur. De impact van die laatste categorie op de zuiveringsgraad is vaak te verwaarlozen.

Investeringsuitgaven Aquafin

De heer *Paul Wille* maakte in zijn algemene tussenkomst opmerkingen over de aanhoudende grootheid van de investeringsbehoeften van Aquafin.

De *minister* vindt het logisch dat de investeringsuitgaven van Aquafin blijven stijgen. Er is een wachtlijst voor gemeentelijke rioleringsdossiers en ook de doelstellingen inzake waterkwaliteit van de Europese richtlijn stedelijk afvalwater moeten worden gehaald. Bovendien zijn de investeringen in waterzuiveringsinfrastructuur goed voor de tewerkstelling in de bouwsector. De minister verwijst in dit verband naar de vraag van de bouwnijverheid naar overheidsinvesteringen. Het leefmilieubeleid kan op die manier een bijdrage leveren aan het tewerkstellingsbeleid.

De heer *Paul Wille* vraagt of grote investeringen op korte termijn niet tot verhitte prijzen voor de overheid tot gevolg zou hebben. De *minister* meent dat dit in een hoogconjunctuur het geval kan zijn, maar dat het gezien de huidige moeilijke situatie in de bouwsector niet echt van toepassing is.

De minister geeft in een volgende vergadering bijkomende informatie over de investeringsuitgaven van Aquafin. Het totale bedrag van de aan Aquafin opgedragen investeringen via bovengemeentelijke investeringsprogramma's tot en met 2003 bedraagt volgens de meest recente ramingen 2.728.901.900 euro.

Per 31 december 2002 was hiervan ongeveer 54 % uitgevoerd, zijnde 1.479 miljoen euro. De overige

1.249 miljoen euro zit in de fase van ontwerp, aanbesteding of uitvoering.

Het recentste investeringsprogramma 2004-2008 voorziet nog in een totaal van 668,7 miljoen euro investeringen voor Aquafin. De verwachting is dat de raming hiervan bij verdere uitwerking zal oplopen tot 846 miljoen euro. Hiervan zijn 157 miljoen euro voorzien voor zuiveringsinstallaties (uitbreidingen en kleinschalige zuiveringsinstallaties), 465,9 miljoen euro voor extra aansluitingen van vuilvracht en circa 223 miljoen euro voor optimalisatieprojecten (bergingen ter hoogte van overstorten, afkoppelingen van grachtinlaten of verharde oppervlakten en dergelijke).

Op gemeentelijk vlak bedroeg het totaal van de opgedragen programma's tot en met 2003 volgens de recentste ramingen ongeveer 2 miljard euro. Per 31 december 2002 was hiervan 24% ofwel 476,5 miljoen euro gerealiseerd. De overige 1,5 miljard euro zit in de fase van ontwerp, aanbesteding of uitvoering. Hierbij moet volgens de minister opgemerkt worden dat het over de totale kost van de gemeentelijke projecten gaat, waarin dus eveneens bedragen inbegrepen zijn die niet rechtstreeks met rioleringswerken te maken hebben (met name de verfraaiingswerken bovenop de zuivere heraanleg van de weg, geraamd op ongeveer 22% van deze bedragen).

Per 31 december 2002 was er dus in totaal aan Aquafin en gemeenten circa 4,7 miljard euro opgedragen via gemeentelijke en bovengemeentelijke investeringsprogramma's. Daarvan was op dat ogenblik ongeveer 1,956 miljard euro uitgevoerd. Recentere cijfers over wat in 2003 uitgevoerd is, zullen pas begin volgend jaar bekend zijn. Op het einde van 2002 bedroeg de hiermee in Vlaanderen gerealiseerde zuiveringsgraad 60 percent.

Zoals reeds eerder gesteld, zit er nog voor circa 846 miljoen euro aan projecten in de toekomstige investeringsprogramma's van Aquafin. Op basis van de extrapolatie van gegevens uit de door Aquafin uitgevoerde masterplannen zou het totaal aan nog noodzakelijk investeringen na 31 december 2002 als volgt kunnen ingeschat worden :

- kost voor RWZI's en KWZI's (rioolwaterzuiveringsinstallaties en kleinschalige waterzuiveringsinstallaties) = 567 miljoen euro ;
- kost voor aansluitingen vuilvracht = 8.586 miljoen euro ;

- kost voor noodzakelijke hydraulische ingrepen = 1.027 miljoen euro ;
- kost voor afkoppelen parasitaire debieten = 2.618 miljoen euro ;
- kost voor afkoppeling verharde oppervlakten = 4.712 miljoen euro ;
- kost voor uitbouw berging = 376 miljoen euro.

De eerste drie posten hebben volgens de minister te maken met het verder uitbouwen van het rioleringsstelsel. De overige hebben eerder te maken met het optimaliseren van de bestaande stelsels. Een deel van deze investeringen zijn dus wel reeds opgedragen via de lopende investeringsprogramma's (circa 2,7 miljard euro).

Afkoppelingsbeleid

De heer *Jacques Timmermans*, voorzitter, verwijst naar het werkbezoek van de Commissie Leefmilieu op 17 oktober 2003 aan de NV Santens, georganiseerd in samenwerking met het VEV. De aanwezige vertegenwoordigers van het bedrijfsleven signaleerden heel wat knelpunten in het beleid "optimalisatie RWZI" en het zogenaamde afkoppelingsbeleid. De bedrijven vragen in de eerste plaats rechtszekerheid ; in het bijzonder wat de mogelijkheid betreft om de vergunning op geregelde tijdstippen te wijzigen ten opzichte van de afschrijvingstermijnen voor de waterzuiveringsinstallaties. De vergunning werd verleend rekening houdend met de beste beschikbare technologie en de overheid zou tijdens de termijn waarvoor de vergunning werd afgeleverd geen nieuwe en strengere voorwaarden mogen opleggen.

Een ander knelpunt betreft de beslissingen omtrent het al dan niet afkoppelen, die worden genomen in de Adopa-commissie. Dit is een administratieve commissie waar VMM, Aquafin, de afdeling Milieuvergunningen, de betrokken provincie en de betrokken gemeenten vertegenwoordigd zijn. Bedrijven of representatieve organisaties zijn hierbij niet betrokken en de bedrijven vragen dat ook hun stem zou worden gehoord.

In de omzendbrief over het afkoppelingsbeleid is voorzien dat er leidingen voor de aanvoer van afvalwater naar een RWZI of naar oppervlaktewater kunnen aangelegd worden. Dit gebeurt grotendeels op kosten van de bedrijven, ook buiten de eigen terreinen en op publiek domein. De kosten voor deze leidingen kunnen hoog oplopen. De bedrijven vragen de kostentoekening voor leidingen buiten

het eigen bedrijfsterrein te herbekijken en wijzen op het gevaar van de mogelijke vermenigvuldiging van het aantal leidingen.

De *minister* stelt voor het aspect afkoppeling ook mee te nemen in het bredere debat inzake waterzuivering (cf. infra II.3.2.). De minister laat wel opmerken dat Adopa een ambtelijke commissie is en ook het kabinet van de minister er niet in vertegenwoordigd is. Problematisch vindt de minister wel dat er geen beroep mogelijk is tegen de beslissing van deze ambtelijke commissie. Bedrijven die vinden dat ze onbillijk werden behandeld, kunnen dus nergens terecht en dat moet worden verholpen.

Wat de lozing van effluenten betreft, stelt de minister dat in het kader van de optimalisatie van de werking van de rioolwaterzuiveringsinstallaties veel belang wordt gehecht aan een gescheiden afvoer. Het is niet omdat een effluent aan bepaalde normen voldoet, dat het zonder meer geschikt is om naar een RWZI te worden afgevoerd.

Optimalisatie van de RWZI's

Enkele dossiers voor de inplanting en de bouw van grote waterzuiveringstations zitten al jaren geblokkeerd. Mevrouw *Marleen Van den Eynde* heeft uit een antwoord van de minister van Ruimtelijke Ordening op een schriftelijke vraag begrepen dat binnenkort een aantal vergunningen worden afgeleverd. Verder zullen er ook optimalisatieprojecten van bestaande installaties worden gestart, wat volgens het lid erg belangrijk is aangezien er de afgelopen 10 jaar toch veel veranderd is wat de kwaliteit van de vuilvrachten betreft. Een aantal waterzuiveringstations voldoet niet meer aan de huidige vereisten inzake de verwerking van vuilvrachten. Dit moet voor het lid een belangrijk aandachtspunt worden voor de volgende jaren.

Wateroverlast

Over de wateroverlast werd in het Vlaams Parlement reeds herhaaldelijk en uitvoerig gedebatteerd. Toch moeten er volgens Mevrouw *Marleen Van den Eynde* nog veel maatregelen worden genomen en werken uitgevoerd. Wat is de stand van zaken wat de slibruiing in Vlaanderen betreft? Vele steden en gemeenten weten nog steeds niet hoe zij deze ruiming moeten uitvoeren.

De *minister* antwoordt dat er in de begroting 2004, zoals in de voorgaande jaren, heel wat middelen worden uitgetrokken voor de bestrijding van de wateroverlast. Een overzicht van de lopende projecten zal aan het verslag worden toegevoegd (zie

bijlagen). De projecten die in het kader van het FFEU worden ondersteund, zijn niet altijd zichtbaar in de begroting.

Toekomst waterzuiveringsbeleid

Dit onderwerp komt aan bod bij de bespreking van de verkoop van aandelen van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (II.3.2.)

II.3. Vlaamse Milieuholding en Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening

II.3.1. Herstructurering van de VMH

De heer *Paul Wille* verwijst naar eerdere tussenkomen over de beslissing van de Vlaamse regering van 24 juli 2001, die onder meer inhield dat de participaties van de Vlaamse Milieuholding zouden worden verkocht. Het lid betreurt ten eerste dat het parlement volledig buiten deze beslissing en de uitvoering ervan werd gehouden. Uiteraard moet de commissie niet bij de transacties worden betrokken, maar ze kan wel geïnformeerd worden over de procedure, de manier waarop de markt wordt bevraagd en over de realisatie van een verkoop. Het parlement heeft ook geen zicht op het belangrijke aspect van de correcte "return on investment". In het verleden en ook nu nog worden de mogelijke opbrengsten vaak rooskleurig voorgesteld, maar er wordt nooit bij vermeld welke middelen in het verleden in de participatie werden geïnvesteerd. Het lid noemt de participaties de 'kroonjuwelen' omdat ze een belangrijke materiële en symbolische waarde hebben en hoopt dat het Vlaams Parlement nu correct zal worden voorgelicht bij de verkoop van Indaver.

Het stemt de heer Wille wel gunstig dat in deze legislatuur werd bekomen dat de overheid, die weliswaar een belangrijke zeggenschap wil behouden in de uitvoering van het milieubeleid en daartoe desnoods reguleringsinstanties zal oprichten, zich begint terug te trekken uit activiteiten die op het terrein niet door haar moeten worden uitgevoerd.

De heer *Jos Bex* stelt vast dat in de middelenbegroting 2004 (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 14/1*) 75 miljoen euro ingeschreven staat als opbrengst uit de 'terugname' van de Vlaamse participatie in de Vlaamse Milieuholding. Hiervan zal volgens de verklaring van de minister van Leefmilieu 50 miljoen euro aangewend worden voor subsidies voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen. Wat gebeurt er met de overige 25 miljoen euro? Bovendien merkt het Rekenhof in zijn verslag op dat

deze geraamde opbrengst erg onzeker is omdat de opbrengst van de verkoop van de VMH-participatie in Indaver absoluut nog niet vaststaat. Zoals bij de verkoop van de aandelen van de VMW (cf. infra), kan hierbij de vraag naar de timing worden gesteld.

De *minister* verwijst naar het ingediende ontwerp van decreet houdende bepalingen tot herstructurering van de Vlaamse Milieuholding, dat ter bespreking voorligt in de commissie (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 1933/1*). De minister stelt voor bij die gelegenheid de vertegenwoordigers van de VMH een volledig overzicht te laten geven van de stand van zaken met betrekking tot de valorisatie-opdracht. De minister kan wel reeds meedelen dat niet-bindende biedingen voor Indaver zijn ingediend. De VMH doet nu een analyse met de bedoeling te bepalen welke geïnteresseerden een bindend bod mogen uitbrengen.

1.3.2. Verkoop van de aandelen van de VMW

De heer *Jos Bex* heeft een aantal vaststellingen en vragen bij de verkoop van de aandelen van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening

Opbrengst van de verkoop en besteding ervan

Het lid verwijst naar artikel 89.02 ('opbrengst uit de verkoop van de participatie in de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening') van departement 2 Algemene Zaken en Financiën van de middelenbegroting. Bij de eerste begrotingscontrole 2003 werd onder dat artikel 75 miljoen euro voorzien als opbrengst van de verkoop van een eerste pakket aandelen. Er werd toen nergens verduidelijkt hoeveel aandelen verkocht zouden worden; de redenering gebeurde omgekeerd: eerst werd de opbrengst bepaald en dan het aantal aandelen dat in functie van die opbrengst verkocht moest worden. Samenhangend werd in de uitgavenbegroting een nieuwe basisallocatie 63.01 ('subsidies voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen (besluit van de Vlaamse regering van 1 februari 2002)') van programma 61.5 Waterbeheer gecreëerd, waaronder 50 miljoen euro ingeschreven werd voor de subsidiëring van gemeentelijke rioleringprojecten. De overige 25 miljoen euro zou volgens een persbericht eerst toegewezen worden aan Aquafin, maar nadien werd gesteld dat men 'uit voorzichtigheid' maar 50 miljoen euro in de uitgavenbegroting had ingeschreven. In de commissie werden toen vragen gesteld over de haalbaarheid van de timing.

Als motivering voor deze beslissing tot de verkoop van de aandelen werden volgens de heer *Jos Bex*

twee argumenten aangehaald. Een eerste was de stelling dat de Vlaamse overheid niet enerzijds toezichhoudende overheid kon zijn op de drinkwatersector (onder meer via de nog op te richten reguleringsinstantie) en anderzijds betrokken partij als aandeelhouder van slechts één drinkwatermaatschappij. Ten tweede werd ook verwezen naar het kerntakendebat, waarbij het weinig zinvol werd geacht dat de Vlaamse overheid nog zou participeren in een drinkwatermaatschappij die niet actief is in heel Vlaanderen.

Bij de tweede begrotingscontrole 2003 werd die verwachte opbrengst uit de verkoop volledig geschrapt. Het vermelde artikel in de middelenbegroting 2003 wordt op nul gezet. De motivering is volgens het lid laconiek: de oorspronkelijk voorziene timing wordt hoogstwaarschijnlijk niet gehaald, dus is het realistischer om deze ontvangst niet meer voor 2003 te voorzien. In correlatie daarmee werd in de uitgavenbegroting 2003 de basisallocatie 63.01 van programma 61.5 Waterbeheer ook op nul gezet.

In de middelenbegroting 2004 (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 14/1*) staat nu onder artikel 89.02 van programma 24.10 van departement 2 Algemene Zaken en Financiën 100 miljoen euro ingeschreven als opbrengst in 2004 uit de verkoop van de participatie in de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering (VMW), naast 75 miljoen euro uit de terugnemering van de participatie in de Vlaamse Milieuholding (VMH). In de verantwoording leest het lid dat de opbrengst van de geplande verkoop van de participatie in de VMW aan intercommunales op 100 miljoen euro wordt geschat. In de uitgavenbegroting 2004 staat onder de basisallocatie 63.01 van programma 61.5 Waterbeheer opnieuw 50 miljoen euro aan gesplitste vastleggingskredieten vermeld voor subsidies voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen. Toch staat er dat die basisallocatie slechts 'pro memorie' wordt vermeld. Wat is dan de reden om ze te vermelden? Deze 50 miljoen euro zou volgens de toelichting gefinancierd worden door de verkoop van de aandelen van de VMH (Vlaamse Milieuholding) en dus niet door de verkoop van de aandelen van de VMW. Is de verkoop van de aandelen van de VMW dan nog nodig?

In zijn verslag stelt het Rekenhof dat het aangewezen is dat het Vlaams Parlement voor de verkoop van deze aandelen (en dus de terugtrekking uit de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening) in een decretale machtiging voorziet, zoals die ook opgenomen is in het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot herstructurering van de Vlaamse Milieuholding (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 1933/1*).

De cruciale vragen zijn volgens de heer Bex de volgende. Gelet op de vaststelling dat de verkoop doorgaat : wat is de timing en hoeveel aandelen worden er wanneer verkocht ? Wat gebeurt er met de 100 miljoen euro die in de middelenbegroting 2004 werd ingeschreven als opbrengst uit de voorziene verkoop van de participatie in de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening ? De 50 miljoen euro voor de toekenning van subsidies voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen in basisalocatie 63.01 van programma 61.5 Waterbeheer is immers afkomstig uit de verkoop van de aandelen van de Vlaamse Milieuholding.

Het lid vraagt of er reeds een beslissing is tot verkoop aan intercommunales. Zo ja, aan welke dan ? Of is de verantwoording op dit punt voorbarig ? Moet er niet in een decretale machtiging voor deze verkoop worden voorzien, zoals door het Rekenhof gevraagd ? Zo neen, waarom niet en waarom is er hierover geen grondig parlementair debat ?

Beleidsvisie

Naast deze punctuele vragen, stelt de heer Jos Bex ook de principiële vraag naar de beleidsvisie van de minister met betrekking tot de organisatie van de watersector (drinkwatervoorziening, afvalwaterafvoer en afvalwaterzuivering) in de toekomst : wie doet wat of wie mag wat doen ? Wat is de rol van de privé-sector ?

Het lid stelt grote onduidelijkheid vast. Voor drinkwatervoorziening wordt blijkbaar uitgegaan van een terugtrekking van de Vlaamse overheid. Het zou een exclusieve bevoegdheid van het gemeentelijke en provinciale niveau worden, al dan niet onder de vorm van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Volgens het lid gaat het nochtans om een levensnoodzakelijk product dat logischerwijze aan iedere Vlaming aan dezelfde voorwaarden aangeboden zou moeten worden. De vrees bestaat dat er ook deelname van de privé-sector zal komen en het lid verwijst in dit verband naar de recente 11.11.11.-actie over dit thema.

Inzake afvalwaterafvoer (riolering) is er een gedeelde bevoegdheid tussen de gemeenten (lokaal niveau) en de Vlaamse overheid via Aquafin (voor het bovenlokaal niveau) met privé-participatie op bovenlokaal niveau (voor 20 % door het Britse Severn Trent, sinds 1992 ook eigenaar van Biffa Waste Services). Voor afvalwaterzuivering wordt de verantwoordelijkheid bepaald in functie van de zuiveringszones. De Vlaamse overheid doet dit via Aquafin voor het grootste gedeelte, de gemeente voor kleinschalige collectieve waterzuiveringsin-

stallaties en de burger voor IBA's (individuele installaties voor de behandeling van afvalwater).

Wat het beheer betreft van de gemeentelijke afvalwaterafvoer- en afvalwaterzuiveringsinstallaties, stelt het lid vast dat een aantal drinkwatermaatschappijen terzake een nieuwe (lucratieve) dienstverlening willen uitbouwen waarbij zij voorstellen om het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke rioleringen en van de kleinschalige gemeentelijke afvalwaterzuiveringsinstallaties over te nemen. Het lid vermeldt het initiatief terzake van de TMVW (Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Watervoorziening) met het project AquaRio, waarvoor in de pers reeds personeelsadvertenties verschenen. Maar ook de AWW (Antwerpse Waterwerken) en de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) treffen voorbereidingen. Daarnaast is er nog het Rio-Tootaal-project van Aquafin.

In al die gevallen rijst volgens het lid de vraag naar de kostprijs en de financiering ervan en dan komt ook de problematiek van een gemeentelijk 'rioolrecht' op de voorgrond. Het Vlaams Parlement heeft hierover nog geen debat gevoerd, maar enkele drinkwatermaatschappijen stellen nu reeds voor om dit 'rioolrecht' op te nemen in de globale waterfactuur. TMVW stelt bijvoorbeeld aan de gemeenten voor om ook de financiering van de gemeentelijke rioleringen en van de gemeentelijke afvalwaterzuiveringsinstallaties over te nemen, vermoedelijk via de introductie van een gemeentelijk 'rioolrecht'. Daarbij zou de gemeente het 'rioolrecht' wel invoeren, maar de inning en de besteding ervan toevertrouwen aan de 'rioleringsbeheerder', al dan niet via de globale 'waterfactuur'.

De heer Bex wijst nog op een andere merkwaardigheid. De beleidsbrief Leefmilieu 2004 stelt als piste voor dat de bevoegdheid van de reguleringsinstantie van de drinkwatersector uitgebreid kan worden tot de waterzuiveringssector en dit "om de vele kosten voor de waterzuivering concreet te kunnen doorrekenen". De bedoeling hiervan is volgens het lid onduidelijk. Wordt hier niet dezelfde belangentegenstrijdigheid gecreëerd, zoals die nu bestaat in de drinkwatersector met de Vlaamse overheid als regulator en als participant in een gereuleerde instantie (in casu in de VMW in de drinkwatersector en Aquafin in de afvalwaterzuiveringssector) ? Werd die belangentegenstrijdigheid niet juist als motivering gebruikt om de uitstap uit de VMW te verantwoorden ? En dit terwijl het behoud van de Vlaamse meerderheidsparticipatie in Aquafin (nu via de Vlaamse Milieuholding, in de nabije toekomst via de Participatiemaat-

schappij Vlaanderen) volgens de toelichting bij het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot herstructurering van de Vlaamse Milieuholding “een strategisch karakter vertoont waardoor een onrechtstreeks aandeelhouderschap van het Vlaamse Gewest noodzakelijk blijft”. De enige conclusie hieruit is volgens het lid dat het argument van de ‘belangentegenstrijdigheid’ niet doorslaggevend is om de uitstap uit de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening te verantwoorden. Doorslaggevend lijkt wel dat de Vlaamse regering blijkbaar van mening is dat de participatie in de VMW niet van ‘strategisch’ belang is. De cruciale beleidsvraag is dan ook : waarom wel een strategische aanwezigheid in de afvalwaterzuiveringssector en niet in de drinkwatersector ?

De heer *Patrick Lachaert* informeert naar de stand van zaken wat de oprichting en het organiseren van de reguleringsinstantie betreft. De bedoeling was met die regulator te starten in de drinkwatersector en later uit te breiden naar de waterzuivering. De decretale basis om die reguleringsinstantie op te richten is gelegd in het drinkwaterdecreet.

Toekomst van Aquafin

De heer *Lachaert* vraagt tevens wat de stand van zaken is van de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met de NV Aquafin. Het lid heeft de indruk dat er geen beweging meer zit in dit dossier. Was de opzeg van de overeenkomst met Aquafin door het Vlaamse Gewest dan wel een goede beslissing ? Het lid twijfelt daaraan omdat het enige gevolg tot hiertoe is dat Aquafin nu veel duurdere leningen moet aangaan. De rekening daarvan zal uiteindelijk door de Vlaamse overheid moeten worden betaald. Werden de financiële implicaties van de opzeg goed bestudeerd vooraleer deze beslissing te nemen ?

De heer *Lachaert* vraagt ook wat nu eigenlijk de toekomstvisie is van de Vlaamse regering inzake Aquafin. Deze vraag wordt door de andere aandeelhouders bijna wekelijks gesteld op de raad van bestuur van de NV. De onzekerheid werkt remmend. Er zou een duidelijke visie moeten zijn over de manier waarop verder kan worden gewerkt. Het lid verwijst naar de tussenkomenst van de heer *Bex* over de initiatieven van drinkwatermaatschappijen zoals de TMVW op het domein van de waterzuivering en legt een verband met de onzekerheid over de toekomst van Aquafin. Grote intercommunales lijken klaar te staan om het takenpakket van de waterzuivering over te nemen en werven reeds personeel aan, personeel dat wellicht voor een deel bij Aquafin en de VMM zal worden weggehaald tegen

een hogere beloning. Dat de intercommunales klaar staan blijkt uit krantenadvertenties maar ook uit de lobbying die achter de schermen gebeurt. Het lid pleit voor behoorlijk bestuur en ziet geen heil in het laten ontstaan van nieuwe parallelle circuits. De Aquafin-constructie vergt reeds meer dan een decennium jaarlijks veel middelen in de Vlaamse begroting en het heeft geen zin hetzelfde verhaal opnieuw te starten met andere partners. De nu aanwezige knowhow werd gefinancierd met overheidsgeld en moet correct worden aangewend. Het starten vanaf nul met nieuwe actoren zou opnieuw handenvol geld kunnen kosten. Het risico bestaat ook dat de waterzuivering in Vlaanderen in twee snelheden verder zou worden uitgebouwd. De heer *Lachaert* heeft sterke indicaties dat de drinkwatermaatschappijen hun plannen zullen doorzetten en daarbij politieke steun krijgen.

Het lid vraagt wat de eigenlijke bedoeling is achter het uitbouwen van parallelle circuits door de drinkwatermaatschappijen. Willen zij hun maatschappelijk doel verruimen of zijn zij uit op het innen van rioolrechten ? Het lid wil hierover duidelijkheid.

De heer *Patrick Lachaert* herinnert verder aan de ingebrekestelling van België door de Europese Commissie die dateert van oktober 2002 en die onder meer betrekking heeft op de Aquafin-constructie. De Europese Commissie acht het vroegere compromis waarbij Aquafin door het Vlaamse Gewest als een publiekrechtelijke instelling wordt behandeld niet langer aanvaardbaar. Dit heeft belangrijke gevolgen voor de opdrachten die de NV uitvoert. In het antwoord aan de Europese instanties werd in maart 2003 gesteld dat het Vlaamse gewest, gelet op de ingrijpende wijzigingen die worden overwogen inzake het waterzuiveringsbeleid, nu niet ingaat op de bezwaren van de Commissie ontrent Aquafin. Het Vlaamse Gewest verzocht dus om uitstel. Intussen werden juridische adviezen over dit dossier gevraagd. Een advocatenkantoor heeft diverse mogelijke scenario's voorgesteld. Eén daarvan, namelijk het omvormen van Aquafin tot een publiekrechtelijke instelling, is bekend geworden en is een eigen leven gaan leiden, wat op zich ook nadelig is voor de betrokkenen.

De heer *Lachaert* laat daarbij opmerken dat het standpunt van de NV Aquafin, als handelsrechtelijke vennootschap, niet hetzelfde hoeft te zijn als dat van het Vlaamse Gewest. Het is voorspelbaar dat het Vlaamse Gewest door de minderheidsaandeelhouders voor de rechter zal worden gedaagd, met als voornaamste argument dat het gewest geen standpunt inneemt. Het lid herhaalt dat hij pleit voor behoorlijk bestuur en niet voor of tegen

Aquafin. Het Vlaamse Gewest moet ten aanzien van de Europese Commissie, maar ook als hoofd-aandeelhouder van Aquafin, een duidelijk en goed onderbouwd standpunt innemen.

De heer *Jos Bex* laat opmerken dat ook Aquafin zich voorbereidt op het eventuele beëindigen van de bijzondere relatie met de Vlaamse overheid en zorgt voor een voldoende verankering om een deel van de markt te behouden.

Opvolging van de resoluties

De heer *Johan Malcorps* meent dat interessante vragen worden gesteld over het beleid inzake waterzuivering en drinkwatervoorziening. Het lid verwijst naar een resolutie over de drinkwatervoorziening in Vlaanderen die in juli 2001 door het Vlaams Parlement werd gestemd (*Parl. St. VI. Parl. 2000-01, nrs. 669/1-3*). De resolutie werd opgesteld naar aanleiding van de bespreking van een analyse van het Rekenhof over de sterktes en zwaktes van de drinkwatersector in Vlaanderen en na hoorzittingen daarover in de Subcommissie voor Financiën en Begroting. Sommige aanbevelingen van de resolutie zijn wellicht achterhaald na de goedkeuring van het decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending (Drinkwaterdecreet) en het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid. Andere aanbevelingen, bijvoorbeeld over het noodzakelijk openbaar karakter van de drinkwatervoorziening en het tegengaan van versnippering, blijven echter bijzonder actueel. De heer Malcorps stelt voor de conclusies en aanbevelingen opnieuw te bekijken en te actualiseren. De huidige ontwikkelingen op het terrein, zoals geschetst door andere leden, maken duidelijk dat de sector nood heeft aan een duidelijke visie van de overheid. Alles aan de sector overlaten, is zeker geen garantie voor het vermijden van versnippering en voor een integrale benadering.

De heer *Jacques Timmermans*, commissievoorzitter, herinnert eraan dat in oktober 2001 ook een resolutie werd aangenomen over de waterzuiveringsproblematiek en de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met Aquafin (*Parl. St. VI. Parl. 2001-02, nrs. 789/1-5*). Die resolutie werd opgesteld vanuit de Commissie Leefmilieu en de voorzitter stelt voor begin 2004 een gedachtewisseling te houden in de commissie waarbij wordt nagegaan wat de huidige stand van zaken is, wat uitgevoerd is en welke aanbevelingen nog actueel zijn. De heer Timmermans laat verder opmerken dat de Europese Commissie ook opmerkingen maakte over de zogenaamde monopoliepositie van Aquafin, nadat hierover klachten werden inge-

diend. Het is dus niet zo verwonderlijk dat er nu meerdere spelers op de markt van de waterzuivering zouden komen. De voorzitter pleit voor een zo nuchter en objectief mogelijke benadering van deze problematiek en vraagt de minister het debat in de commissie hierover inhoudelijk voor te bereiden.

Repliek van de minister

Minister *Ludo Sannen* laat opmerken dat de middelenbegroting in de Commissie voor Financiën en Begroting wordt besproken. De minister kan niettemin beamen dat de analyse van de heer Bex grotendeels correct is. Aanvankelijk werd beoogd in 2003 50 miljoen euro uit de verkoop van de aandelen in de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) aan te wenden voor de subsidiëring van rioleringen. Inmiddels werd dit in de laatste begrotingscontrole rechtgezet. In de begroting 2004 is als eenmalige bijkomende investering in rioleringswerken opnieuw voorzien in 50 miljoen euro, die uit de verkoop van de participaties in de Vlaamse Milieuholding (VHM) zou worden geput.

De middelen uit de verkoop van de VMW, waarvan de opbrengst op 100 miljoen euro wordt geraamd, worden in de middelenbegroting verdeeld naar andere bestedingen, bijvoorbeeld naar de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM). Er is dus in de begroting geen directe band meer tussen de verkoop van de VMW-aandelen en de kredieten voor leefmilieu. Hetzelfde geldt gedeeltelijk voor de verkoop van de VMH-participaties.

De heer *Paul Wille* betreurt dit en herinnert eraan dat hij er in het verleden steeds voor heeft gepleit dat de middelen uit de verkoop van de VMH voor het leefmilieubeleid zouden worden benut, waar ze broodnodig zijn.

Minister *Ludo Sannen* repliceert dat de Vlaamse regering naar middelen heeft gezocht om de begroting in evenwicht te houden. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting neemt daarover een duidelijk standpunt in en dat behelst dat een verkoop van een deel van de rijkdom van het Vlaamse Gewest niet tot exclusieve aanspraken kan leiden. De middelen van Gimvindus worden bijvoorbeeld ook niet exclusief voor het economisch beleid aangewend. Voor verdere verduidelijking verwijst minister Sannen naar de minister van Financiën en Begroting die bevoegd is voor de middelenbegroting. Men kan betreuren dat bepaalde opbrengsten niet voor bepaalde doeleinden worden gebruikt, maar voor minister Sannen is het vooral van belang dat er in 2004 voldoende kredieten zijn om een goed leefmilieubeleid te voeren.

De heer *Paul Wille* verduidelijkt dat hij het vooral storend vindt dat bij het voorspiegelen van de mogelijke opbrengst nooit wordt gezegd hoeveel middelen er in het verleden besteed zijn aan de participaties en de verwerving van de aandelen. Bovendien zou bij juiste bevraging van de markt de verkoop in een aantal gevallen meer kunnen opbrengen. De vraag is echter of instanties als de VMH steeds goed werden geleid.

De *minister* antwoordt verder op de opmerkingen van de heer Bex over de verkoop van de VMW-aandelen. De Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) heeft nu de opdracht gekregen om twee partijen toe te laten een bindend bod te doen voor de totale participatie van de Vlaamse overheid binnen de VMW. De minister beklemtoont dat deze operatie er niet toe strekt privé-partners in de sector van de watervoorziening te introduceren. De geïnteresseerde partij is in beiden gevallen een zuivere intercommunale, wat betekent dat het de steden en gemeenten zijn, of met andere woorden de overheid, die aandeelhouder worden. Het gaat hier dus over het verplaatsen van het aandeelhouderschap binnen de overheid.

De heer *Jos Bex* stelt vooral zijn bezorgdheid hierover kenbaar te willen maken. De heer *Johan Malcorps* laat opmerken dat in het kader van de 11.11.11-actie aan België een pluim werd gegeven voor de duidelijkheid waarmee de drinkwatervoorziening aan de overheid wordt toevertrouwd.

Wat de waterzuivering en de mogelijke nieuwe taakstelling van de drinkwatermaatschappijen betreft, sluit minister *Ludo Sannen* zich aan bij de suggestie van de commissievoorzitter om hierover begin 2004 een gedachtewisseling in de commissie te houden. De toekomst van de NV Aquafin is inderdaad niet geheel duidelijk. Recent werd hierover een gesprek gehouden met vertegenwoordigers van de Europese Commissie. In opvolging daarvan wordt nu een nieuwe nota opgesteld voor de Europese Commissie en uiterlijk begin 2004 zal de Vlaamse regering beslissen over het toekomstige aandeelhouderschap inzake Aquafin. Het is volgens de minister verder duidelijk dat het de meerderheidsaandeelhouder is, dus het Vlaamse Gewest, dat een duidelijk standpunt inneemt.

De heer *Patrick Lachaert* meent dat het antwoord er niet eenvoudigweg in kan bestaan om één van de scenario's van het advocatenkantoor te volgen, namelijk van Aquafin een publiekrechtelijke instelling maken. Dat zou volgens het lid neerkomen op het tien jaar terug in de tijd treden.

De *minister* herhaalt dat de Vlaamse regering een standpunt zal innemen. Indien er onzekerheid is over de toekomst van Aquafin, dan is die volgens de minister vooral te wijten aan de hangende aanklacht bij de Europese Commissie, eerder dan aan het opzeggen door het Vlaamse Gewest van de beheersovereenkomst. Die opzegging, die pas in 2017 concrete gevolgen heeft, stemde volgens de minister overeen met de vraag van een grote meerderheid van het Vlaams Parlement en heeft niet tot hogere kosten geleid. Het grootste deel van de leninglast van Aquafin ligt bij de Europese Investeringsbank en er is geen verandering opgetreden in de houding van de EIB ten aanzien van Aquafin.

De heer *Patrick Lachaert* benadrukt dat er hoe dan ook onzekerheid is over de toekomst van Aquafin. De opzegging is niet onmiddellijk gevolgd door een nieuwe consensus en een nieuwe beslissing over de toekomst van de NV. Het gevolg daarvan is dat iedere lening van Aquafin bij de EIB anders wordt beoordeeld en aan hogere interestvoeten wordt toegekend.

De mogelijke uitbreiding van de op te richten reguleringsinstantie voor drinkwater naar het waterzuiveringsbeleid hangt volgens de *minister* samen met het totale plaatje inzake de toekomstige verantwoordelijkheden voor afvalwater en waterzuivering, dat inderdaad nog niet duidelijk is. Dit leidt tot de door de commissieleden aangehaalde initiatieven van drinkwatermaatschappijen. De minister benadrukt dat het niet gaat om een parallel circuit met Aquafin, aangezien Aquafin verantwoordelijk is voor de bovengemeentelijke infrastructuur. De huidige interesse van de drinkwatermaatschappijen betreft daarentegen de gemeentelijke rioleringen.

De toekomstige financiering en de vraag wie waarvoor verantwoordelijk is, zal nog tot discussie leiden. De persoonlijke visie van de minister is dat de gehele afvalwater- en waterzuiveringsproblematiek moet worden gefinancierd vanuit de algemene middelen en daarnaast via de afvalwaterheffing en/of een vorm van "rioolrecht". Wie het rioolrecht moet innen is een open vraag, maar volgens de minister is het aan de gemeenten of aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Een volgende regering kan de huidige budgettaire inspanning voor de gemeentelijke rioleringsprogramma's onmogelijk blijven volhouden en zal volgens de minister naar bijkomende middelen moeten zoeken.

De discussie over het toekomstige waterbeleid en de rol van de diverse actoren daarin, zal volgens de minister dus de komende maanden volop moeten worden gevoerd. De minister wijst in dat verband

nog op het belang dat in het decreet betreffende het integraal waterbeleid aan de bekkenbenadering wordt gehecht voor de diverse aspecten van het waterbeleid.

II.4. Bodemsanering en ontwikkeling van brownfields

II.4.1. Vragen over de beschikbaarheid van kredieten

De heer *Paul Wille* heeft in zijn algemene tussenkomst opmerkingen gemaakt bij beschikbare kredieten voor ambtshalve bodemsanering. Die blijven volgens het lid ver onder het bedrag van 57,75 miljoen euro dat tijdens de vorige legislatuur werd vooropgesteld als jaarlijkse inspanning van de overheid voor bodemsanering.

De heer Wille heeft ook vragen bij de stand van zaken in de ontwikkeling van brownfields. De ambtelijke voorbereiding heeft veel tijd gevegd, maar uiteindelijk werden projecten voor uitvoering geselecteerd. Het is nu niet duidelijk met welke middelen en binnen welke structuur deze projecten zullen worden uitgevoerd. Het lid suggereert de minister enkele pistes om aan middelen te geraken. Een eerste mogelijkheid is het rollend fonds van de Participatiemaatschappij Vlaanderen. Een andere mogelijkheid is het Gimvindus-fonds, waar volgens het lid 35 miljoen euro beschikbaar kan worden gemaakt. Er is ook de opbrengst van de verkoop van de participatie in de Vlaamse Milieuholding. Het lid heeft er steeds voor gepleit deze middelen voor het leefmilieubeleid aan te wenden. Er zou nu reeds 25 miljoen euro beschikbaar zijn en bovendien heeft de minister de verkoop van Indaver aangekondigd. Verder is er nog het FAVO, het fonds van de OVAM voor ambtshalve verwijdering van afvalstoffen en bodemsanering. Deze kredieten zouden op die manier zeker voor bodemsanering worden gebruikt. De spreker wil vernemen met welke middelen de minister in 2004 de ontwikkeling van brownfields wil realiseren en binnen welke structuur en met welk personeel dit zal gebeuren.

De heer *Johan Malcorps* deelt de bezorgdheid van de heer Wille voor bodemsanering en vraagt dat de minister een overzicht zou bezorgen van de inspanningen voor bodemsanering, die op drie verschillende plaatsen worden verricht. Uit de toelichting bij de begroting per programma blijkt in eerste instantie dat de privé-sector actief is. Het aantal uitgevoerde bodemonderzoeken en ingediende saneringsprojecten gaat al enkele jaren in stijgende lijn.

De minister heeft reeds verwezen naar de belangrijke dossiers van Umicore en Tessenderlo Chemie. Een tweede spoor is de ontwikkeling van brownfields, vaak gekenmerkt door publiek-private samenwerking, waarvoor er diverse proefprojecten lopen. De financiering en de impact van deze projecten zijn nog niet geheel duidelijk. Ten derde is er de ambtshalve sanering en dus inspanning die door de overheid wordt verricht. Het bedrag van 57,75 miljoen euro werd inderdaad tijdens de vorige legislatuur, onder meer in het milieubeleidsplan, vooropgesteld als jaarlijkse inspanning van de overheid om de noodzakelijk sanering van de bodemverontreiniging binnen de termijn van 40 jaar (tegen 2036) uit te voeren. Het is een lange termijn maar toch moet een bepaald ritme in de uitgaven worden aangehouden. Een overzicht van de bijdrage van de diverse actoren, daarbij rekening houdend met de creatie van fondsen, zoals voor de sanering van tankstations, zou daarbij helpen.

II.4.2. Antwoord van de minister over bodemsanering

Inhaalbeweging

Minister *Ludo Sannen* geeft eerst een algemeen antwoord op de opmerkingen van de heren Wille en Malcorps. In het kader van het strategisch project “ambtshalve versnelling” dat de voorgangster van de minister opstartte, werd een inhaalbeweging uitgevoerd inzake de saneringen van gronden. In 2001 werden de gronden van 660 dossiers door de regering aangewezen als historisch vervuild en daarom te saneren. Bij meer dan 300 van deze dossiers werd een aanmaning verstuurd. Tevens werd bij 300 dossiers met nieuwe bodemverontreinigingen ook uitdrukkelijk verwezen naar de zelfstandige saneringsplicht. Daar de saneringsplichtigen niet altijd reageerden, resulteerde dit in 65 ingebrekestellingen en de start van ongeveer 20 ambtshalve beschrijvende bodemonderzoeken.

Er kan volgens de minister vastgesteld worden dat inzake de sanering van bodems in Vlaanderen de laatste jaren substantiële vooruitgang werd geboekt. Hij verwijst daartoe naar de jaarlijkse vooruitgang in omzetcijfers in het kader van de saneringen.

Wat de middelen betreft die OVAM zelf ter beschikking stelde, merkt de minister op dat, vertrekkende van circa 10 miljoen euro in 1999, deze middelen stegen naar ongeveer 32 miljoen euro voor het jaar 2003 (Mina 2003 + FFEU 2003) en 50 mil-

joen euro voor het jaar 2004 via de oprichting van het Ecologisch Fonds.

Alternatieve financiering bij bodemsanering

In het kader van het strategisch project “alternatieve financiering”, dat door zijn voorganger werd opgestart, zijn volgens minister Ludo Sannen initiatieven genomen om de sanering van bodems op een alternatieve manier te financieren.

Al vele jaren zijn besprekingen lopende tussen de overheid en de betrokken sector naar de mogelijkheden tot oprichting van een fonds dat zou instaan voor de sanering van bodems verontreinigd door tankstations en dat intussen gekend is onder de naam ‘Bofas’. De besprekingen hebben deze legislatuur geleid tot een samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten en de federale overheid. Dit samenwerkingsakkoord voorziet onder meer in de oprichting van een fonds voor de sanering van tankstations in België. De eerstvolgende stap is de oprichting van de Interregionale Bodemsaneringscommissie, waarin de gewesten zijn vertegenwoordigd. Hiertoe werden reeds door de Vlaamse regering en de Brusselse Hoofdstedelijke regering de leden aangeduid. Zodra de leden in het Waals gewest zijn aangeduid, kan worden overgegaan tot oprichting van de Interregionale Bodemsaneringscommissie. Aansluitend hierop kan, zodra bij voormelde commissie het aanvraagdossier tot erkenning wordt ingediend, overgegaan worden tot erkenning van het fonds, gevolgd door het daadwerkelijk operationeel zijn ervan. Streefdatum hiervoor is volgens de minister januari 2004.

In het kader van de besprekingen aangaande het samenwerkingsakkoord werd een raming gemaakt van de totale saneringskost voor de tankstations in België, waarbij uiteraard met de bepalingen in het samenwerkingsakkoord rekening werd gehouden. De totale kostprijs wordt op basis van een zo goed mogelijke inschatting geraamd op 425 tot 450 miljoen euro.

Een ander specifiek voorbeeld van alternatieve financiering is het Premaz-project, waarbij financieringsinstrumenten worden uitgewerkt voor de solidarisering van de kosten verbonden aan de milieurisico's van lekkende of risicovolle stookolietanks. Hierover wordt onderhandeld met de stookoliesector. In 2000 werd met de stookoliesector een milieubeleidsvereenkomst afgesloten, waarin die zich er onder meer toe engageert om instrumenten ter financiering van de milieurisico's uit te werken. De eerste grote lijnen voor een concrete invulling van deze MBO werden uitgetekend in 2001 ; de

verdere uitbouw van dit financieringsinstrument is sinds 2002 in uitvoering. Het is nu wachten op de federale regering die moet beslissen om binnen de marge verbonden aan de verkoop van stookolie een bedrag te voorzien dat de werking van dit fonds zou moeten spijzen.

II.4.3. Het strategische project brownfieldontwikkeling

Op vraag van de heren Wille en Malcorps geeft minister *Ludo Sannen* ook een stand van zaken van het strategische project brownfieldontwikkeling. De minister herinnert eraan dat in december 2000 de stuurgroep brownfieldontwikkeling werd opgericht. In deze stuurgroep werden een aantal vertegenwoordigers van de kabinetten van leefmilieu, economie en ruimtelijke ordening samengebracht met een aantal administraties en overheidsinstellingen die sterk met de problematiek van brownfields te maken hebben (OVAM, afdeling Economisch Ondersteuningsbeleid, de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen, Vlaamse Huisvestingsmaatschappij, Aminor, afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur, afdelingen Stedenbouwkundige Vergunningen en Ruimtelijke Planning en het PPS-Kenniscentrum).

De doelstelling van deze stuurgroep was om tot voorstellen van maatregelen te komen om – vanuit de Vlaamse overheid – brownfieldontwikkeling te stimuleren. De Vlaamse overheid heeft te kennen gegeven dat het ongebreideld aansnijden van open ruimte moet bestreden worden. De voorkeur moet gaan naar het herwaarderen of herontwikkelen van de ruimte die reeds voordien aangesneden werd maar nu vervallen, verlaten of onderbenut is.

Om concrete maatregelen voor te stellen die aan deze doelstelling zouden voldoen, werden proefprojecten opgestart (in totaal 13) en werden vier werkgroepen in het leven geroepen. De werkgroep Proefprojecten werd opgericht om de proefprojecten te begeleiden.

De werkgroep Financiering en subsidiering onderzocht de mogelijkheden tot financiering en subsidies die momenteel reeds bestaan en inzetbaar zijn bij brownfieldontwikkeling en zette de lijnen uit waarbinnen een toekomstig nieuw financieel instrument moet of kan kaderen.

De werkgroep Actoren richtte zich vooral op alle aspecten die te maken hebben met het verbeteren van de participatie van alle betrokkenen in een brownfieldontwikkelingsproces.

De werkgroep Inventarisatie onderzocht de mogelijkheden om op basis van bestaande databanken op Vlaams niveau, een inventaris op te maken van de brownfields in Vlaanderen en op deze wijze een betere brownfieldstrategie voor Vlaanderen te kunnen uit tekenen.

Eind 2002 werden de activiteiten van de drie laatst vermelde werkgroepen beëindigd. De resultaten van deze werkgroepen werden samengevat in de nota “Strategisch Project Brownfieldontwikkeling – resultaten van twee jaar werking en voorstel tot verdere acties” die op 19 februari 2003 door de stuurgroep werd goedgekeurd. De minister bezorgt de nota aan de commissieleden.

Uit de proefprojecten blijkt dat de ontwikkeling van een brownfieldterrein en bijgevolg het oplossen van een “brownfieldprobleem” niet los kan gekoppeld worden van de omgeving – en dan vooral de sociale omgeving – waarin het brownfieldterrein zich situeert. Dit betekent ook dat een oplossing slechts een duurzame oplossing kan zijn indien er ook een breed draagvlak voor deze oplossing wordt gecreëerd. Dit kan enkel verwezenlijkt worden door ruime participatie van alle betrokkenen en van de lokale bevolking. Het uitwerken van een duurzame oplossing met een breed draagvlak vereist echter wel een sterke procesmatige aanpak en het is vooral dit laatste aspect – namelijk procesorganisatie en procesbegeleiding – dat de initiatiefnemers van verschillende proefprojecten sterk hebben onderschat. Het gevolg hiervan is dat prille processen heel vlug stil vallen bij het tegenkomen van een “onoverkomelijk knelpunt” en daardoor de volledige dynamiek wordt lamgelegd.

Initiatieven van de OVAM

Voor het uitvoeren van een ambtshalve sanering beschikt OVAM over een jaarlijks budget. Overeenkomstig het decreet kan OVAM enkel overgaan tot ambtshalve saneren als de saneringsplichtige zijn plicht niet nakomt en dus in gebreke blijft of als de saneringsplichtige wordt vrijgesteld van plicht en het statuut van onschuldig eigenaar verkregen heeft.

In het verleden werd bij de prioriteitenstelling van de behandeling van ambtshalve te saneren dossiers enkel het element milieurisico’s en volksgezondheid in rekening gebracht, zoals dit ook in het bodemsaneringsdecreet is voorzien.

Vanaf heden wordt – in het geval het de bodemsanering van een brownfieldterrein betreft – ook rekening gehouden met de herontwikkelingsinitiatie-

ven die op touw worden gezet. Dit betekent enerzijds dat er bij de bepaling van de prioriteit om effectief over te gaan tot ambtshalve saneren, rekening wordt gehouden met het feit of er al dan niet initiatieven worden genomen omtrent de herontwikkeling van het betreffende terrein en wat de (maatschappelijke) meerwaarde hiervan is. Anderzijds wordt getracht om de bodemsanering zoveel mogelijk te integreren in het herontwikkelingsproces. Een van de belangrijkste pistes op dit vlak is het aangaan van samenwerking tussen OVAM en andere overheden zoals intercommunales en GOM’s.

Op deze wijze worden volgens de minister zowel de kennis als de financiële middelen inzake bodemsanering en ontwikkeling van terreinen die reeds bij de overheid aanwezig zijn perfect samengebracht. In enkele van de proefprojecten wordt deze piste verder uitgewerkt.

Concreet betreft het de proefprojecten Balmatt te Mol (samenwerking met de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij van de Kempen – IOK), Schotte te Aalst (samenwerking met Intercommunale Land van Aalst – ILVA) en het terrein Stenofers (oude gasfabriek) te Willebroek (samenwerking met de GOM-Antwerpen). Het herontwikkelingstraject omvat hier ondermeer het opzetten van publiek-publieke samenwerkingsovereenkomsten tussen de OVAM en de andere overheden.

Tegelijkertijd wordt er ook gewerkt aan de omvorming van het Fonds voor Ambtshalve Saneringen tot wat het Ecologisch Fonds of Bodembeschermingsfonds zou worden genoemd¹. De bedoeling is onder meer om dit bestaande fonds efficiënter te kunnen inzetten bij brownfieldontwikkeling.

Een van de belangrijkste aspecten van het Ecologisch Fonds is de doelstelling om niet enkel ambtshalve saneringen te subsidiëren maar ook saneringen uit te voeren door ondergeschikte besturen in het kader van een af te sluiten convenant en de sanering van terreinen verworven door de OVAM (zoals bijvoorbeeld het Carcoke terrein te Zeebrugge). Dit fonds zal de samenwerkingsmogelijkheden tussen de OVAM en onder meer de intercommunales gevoelig uitbreiden. Bovendien zullen de steden en gemeenten via dit fonds financiële on-

¹ Het fonds wordt opgericht in hoofdstuk XII van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004. Er ligt een amendement bij het programmadecreet voor om de naam van het ‘Ecologisch Fonds’ te wijzigen in ‘Bodembeschermingsfonds’ teneinde verwarring met andere fondsen te vermijden.

dersteuning kunnen krijgen voor de sanering van hun eigen brownfieldterreinen.

Als pilootproject voor het toepassen van dit laatste aspect van het fonds, werd via de begroting van OVAM voor het proefproject La Floridienne te Gent in een 60 percent-medefinanciering door het Vlaamse Gewest voorzien voor werken op een terrein waarvan de stad Gent eigenaar en saneringsplichtige is. Momenteel werkt OVAM reeds aan de voorbereiding van een convenant met de grootste Antwerpen en Gent. Bedoeling is dit op termijn ook uit te breiden naar de overige steden en gemeenten.

Dossiers zoals Schotte, Balmatt en Stenofer zijn in onderzoeksfase. Voorbeelden van concrete dossiers in een vergevorderd stadium zijn :

- Asse – Asphaltco : het betreft een dossier van circa 17 miljoen euro saneringslast op een terrein dat onvervuild ongeveer 2,5 miljoen euro waard is. Over de publiek-publieke samenwerking wordt op dit ogenblik onderhandeld. De bestemming is gericht op mobiliteit (in overleg met De Lijn, departement Leefmilieu en Infrastructuur – Vlaams Brabant en de NMBS) en op de ontwikkeling van sport en administratieve infrastructuur. Zoals bekend is de publiek-publieke samenwerking een essentiële stap om eventueel over te stappen in een PPS-structuur (publiek-private samenwerking). Cruciaal hierin is de realisatie van de einddoelstellingen en de afstemming van de verschillende partners ;
- Gent – La Floridienne : hier wordt de sanering van een terrein gerealiseerd in samenwerking met de stad Gent en in het kader van de havenontwikkeling van Gent. Het betreft een dossier waarvan de sanering geraamd werd op circa 14 miljoen euro. Een deel van de grond wordt ingepalmd voor dokuitbreiding waardoor de waarde van het om te zetten terrein in industriegrond en haveninfrastructuur te ramen is op 6 miljoen euro. Door deze samenwerking zal de havenuitbreiding, die reeds geruime tijd geïmobiliseerd was, geactiveerd worden. De sanering wordt er bovendien op gericht om bedrijfs-terreinen beschikbaar te maken ;
- Brugge – Carcoke : het betreft een dossier van circa 45 miljoen euro saneringslast midden in havengebied. Het terrein zelf heeft een waarde in de grootte-orde van 1,5 miljoen euro. Op dit ogenblik worden de mogelijkheden onderzocht met het oog op de terreinontwikkelingen. Parallel wordt de ontmanteling van de bovengrondse

structuren voorbereid om in het voorjaar 2004 te starten.

Toen uit de activiteiten van de werkgroep Actoren duidelijk naar voor kwam dat het oprichten van aanspreekpunten binnen de administraties een essentiële stap is om tot een geïntegreerd beleid te komen, heeft OVAM binnen haar organisatie een cel Brownfields opgericht. Die heeft in de eerste plaats als taken aanspreekpunt binnen OVAM te zijn voor de externe actoren die bij brownfieldontwikkeling betrokken zijn en de interne OVAM-processen op vlak van bodemsanering zo goed mogelijk af te stemmen op de externe herontwikkelingsprocessen.

De Cel Brownfields coördineert ook de hierna vermelde OVAM-initiatieven en verzamelt info over andere beleidsinitiatieven die een impact op brownfieldontwikkeling kunnen hebben. Op deze wijze kan de Cel Brownfields de externe actoren correct informeren over de diverse initiatieven die zowel binnen als buiten de OVAM lopen. Ten slotte is de Cel Brownfields ook vertegenwoordigd in een Europees netwerk aangaande Brownfieldontwikkeling. In dit netwerk zetelen verschillende overheden en verschillende private actoren uit diverse Europese landen. Doelstelling van dit netwerk is enerzijds het uitwisselen van kennis en ervaring tussen de diverse landen en anderzijds aangeven welke acties op Europees vlak noodzakelijk en haalbaar zijn om brownfieldontwikkeling te stimuleren.

Vanuit haar positie binnen OVAM en binnen de stuurgroep brownfieldontwikkeling speelt de Cel Brownfields momenteel reeds een cruciale rol om de brownfieldontwikkeling op lokaal vlak te ondersteunen.

Reeds van bij de start van het strategisch project brownfieldontwikkeling, heeft de OVAM een aantal initiatieven genomen om de brownfieldmanagers te ondersteunen. In het begin lag de klemtoon hierbij vooral op het multidisciplinaire karakter van brownfieldontwikkeling en de noodzaak tot integratie van de diverse technische disciplines. OVAM kende een financiële toelage toe aan de brownfieldmanagers van de verschillende proefprojecten. Enerzijds om deel te nemen aan de werkgroep proefprojecten waar ervaringen en ideeën werden uitgewisseld en anderzijds om zelf in het kader van hun proefproject specifieke stappen te ondernemen op het vlak van multidisciplinaire integratie.

Op basis van de resultaten van zowel de werkgroep Proefprojecten als van de werkgroep Actoren werd door OVAM een leidraad brownfieldontwikkeling opgesteld waarin de belangrijkste disciplines die bij brownfieldontwikkeling aan bod komen worden toegelicht en welke de mogelijkheden zijn om deze disciplines zo efficiënt mogelijk op elkaar af te stemmen. De eerste versie van deze leidraad is momenteel reeds beschikbaar via de website van OVAM (www.ovam.be). Om in te spelen op de meest recente visies rond brownfieldontwikkeling is OVAM momenteel reeds bezig om de huidige leidraad te herwerken en een nog sterkere klemtoon te leggen op de aspecten procesbegeleiding, participatie en het creëren van een draagvlak. De doelstelling van deze leidraad is om in de eerste plaats een ondersteuning te zijn voor de brownfieldmanager bij de uitvoering van zijn taken.

Naast het uitwerken van een leidraad werkt OVAM ook continu mee aan studiedagen en opleidingen die tot doelstelling hebben de kennis bij de brownfieldmanager te verruimen en hierdoor een efficiëntere brownfieldontwikkeling op het terrein te bewerkstelligen.

In navolging van het advies van de werkgroep Actoren, waar gepleit wordt voor een ondersteuning van het lokale niveau om enerzijds ad hoc commissies op te richten bij concrete brownfieldprojecten en anderzijds conceptstudies op te starten, hebben de minister en de OVAM het initiatief genomen om het toepassingsgebied van de bestaande cluster Gebiedsgericht beleid binnen de milieusamenwerkingsovereenkomsten uit te breiden naar brownfieldprojecten. De uitbreiding houdt in dat niveau 3-gemeenten, naast de maximale betoelaging van 125.000 euro voor het gebiedsgericht project ook nog een specifieke betoelaging van maximaal 62.500 euro door OVAM kunnen verkrijgen als het een brownfieldproject betreft.

Bovendien houdt de uitbreiding ook in dat niveau 1 en niveau 2 gemeenten ook een maximale toelage van 62.500 euro van OVAM kunnen bekomen voor het uitwerken van een brownfieldproject. Deze betoelaging kan de gemeente inzetten bij het uitwerken van een conceptuele haalbaarheidsstudie voor een brownfieldterrein.

Jaarlijks kunnen de gemeenten die de milieusamenwerkingsovereenkomst ondertekend hebben, een projectvoorstel indienen met het verzoek om in aanmerking te komen voor de hiervoor vermelde betoelaging. Aan het toekennen van deze betoelaging wordt ook gekoppeld dat gemeenten werk

moeten maken van een lokale brownfieldinventaris. Op deze wijze worden de gemeenten via een positief signaal gestimuleerd tot inventarisatie.

OVAM gaat in de toekomst ook nagaan in welke mate, onder welke vorm en op basis van welke criteria dit initiatief tot ondersteuning van de lokale overheden kan uitgebreid worden tot alle Vlaamse steden en gemeenten. Momenteel lopen er al besprekingen met Antwerpen en Gent en met een aantal steden en gemeenten die grote interesse vertonen (bijvoorbeeld Turnhout, Lokeren, Boom en Mechelen).

Andere maatregelen

Door de werkgroep Financiering en subsidiëring werd aangegeven dat voor de categorie van gronden waar er een beperkt negatief verschil is tussen de saneringskost en de opbrengst van het gesaneerde terrein, het oprichten van een specifiek financieringsinstrument een meerwaarde zou kunnen hebben. Via een dergelijk instrument zou een relatief geringe financiële inbreng van de publieke sector de private sector kunnen overhalen tot het investeren in een brownfieldproject. Om deze voorgestelde maatregel concreet uit te werken wordt door het kabinet van de minister van financiën en begroting in samenwerking met het kabinet leefmilieu een voorstel van ontwerpdecreet uitgewerkt. Daarin is momenteel voorzien dat brownfieldprojecten mits een erkenning door de Vlaamse overheid enerzijds zouden kunnen genieten van een aantal ondersteunende maatregelen (voornamelijk fiscale maatregelen zoals bijvoorbeeld de opschorting van de leegstandsheffing) en anderzijds van een financiële tussenkomst via een nog op te richten egalisatiefonds.

Er wordt ook bekeken in welke mate de PMV (Participatiemaatschappij Vlaanderen) daarbij een rol zou kunnen spelen. Voor de minister is duidelijk dat de PMV niet in elk dossier hoeft te participeren en dat erover moet worden gewaakt dat niet wordt ingegrepen in de marktwerking bij andere financiers van risico-kapitaal. Het instrument zal zich uitsluitend richten op herontwikkelingen met een economisch-commerciële finaliteit.

Momenteel wordt in overleg met de PMV een voorstel aan de Vlaamse regering voorbereid waarbij de PMV de opdracht krijgt inzake brownfields een aantal initiatieven te nemen, waarbij de inbreng van private partners voorop zal staan. Binnen de PMV zal daarvoor een aparte cel brownfields worden opgericht. De minister wil op korte

termijn een voorstel door de Vlaamse regering laten goedkeuren.

Een tweede concrete maatregel wordt door de administratie Economie genomen. Bij de vernieuwing van het besluit betreffende de vaststelling van de subsidiepercentages en -bedragen en van de subsidievoorwaarden voor bedrijventerreinen, wetenschapsparken en bedrijfsgebouwen worden hogere percentages van tussenkomst voorzien voor brownfield-terreinen dan voor de zogenaamde “greenfields”.

Ten slotte zijn er diverse intercommunales, GOM's en ook steden en gemeenten die op het terrein initiatieven nemen om brownfieldterreinen daadwerkelijk te herontwikkelen. De inzet van hun bestaande kennis en ervaring is hierbij vaak cruciaal.

Conclusie van de minister

De minister besluit uit dit overzicht dat het strategische project in de eerste plaats heeft gezorgd voor een ommekeer in de visie aangaande de ontwikkeling van brownfields. Dit succes mag niet onderschat worden. Voor de start van het strategische project werd nog steeds gedacht dat het principe “eerst de bodem saneren en dan denken aan de herontwikkeling van het terrein” de oplossing zou geven voor het brownfieldprobleem. Nu, drie jaar later, zijn alle actoren het erover eens dat het brownfieldprobleem moet opgelost worden door de bodemsanering te integreren in de herontwikkeling. Meer zelfs, de herontwikkeling moet de motor zijn achter het ganse proces. Aansluitend bij deze ommekeer kan worden vastgesteld dat de diverse betrokkenen hun verantwoordelijkheid op het vlak van brownfieldontwikkeling meer een meer zijn gaan opnemen en ook bereid zijn om aan een efficiënte integratie van middelen, kennis en ervaring te werken.

Op het terrein wordt nu ook vastgesteld dat diverse overheidsinstellingen processen hebben opgestart om via een efficiënte integratie van de bestaande structuren en middelen te komen tot een ontwikkeling van brownfieldterreinen die past binnen een duurzaam kader. De ervaring uit de proefprojecten leert dat het opzetten van dergelijke complexe ontwikkelingsprocessen tijd vraagt. Daarnaast is er volgens de minister een duidelijke doorbraak (Balmatt, Petroleum-Zuid, Carcoke) en vooruitgang (Willebroek-Noord, Schotte) waarneembaar in bepaalde dossiers, wat ook afstraalt op andere projecten waar realisaties op til zijn (Fasiver) of reeds uitgevoerd zijn (Brialmont, Manta, Cargovil).

Deze stap is essentieel om de processen van integratie die vandaag op het (lokale) terrein reeds werden of worden opgestart, ook effectief een kans tot slagen te geven zodat ze kunnen leiden tot een duurzame projectrealisatie.

De minister besluit met een pleidooi aan alle bevoegde ministers en administraties om in de toekomst de verantwoordelijkheid op te nemen en een deel van de bestaande instrumenten en middelen in te zetten bij brownfieldontwikkeling. Creativiteit en flexibiliteit zullen hierbij nodig zijn om ze efficiënt in te zetten en optimaal te bundelen.

Met het oog op de uitvoering van brownfields wordt er samengewerkt met de andere betrokken overheden in de concrete dossiers en wordt tevens gebruik gemaakt van de mogelijkheden die geboden worden door het Vlaams PPS-kenniscentrum.

Naast voormelde grote projecten worden ook projecten op kleinere schaal uitgewerkt. Essentieel is het behoud of vergroten van de opportuniteiten voor bedrijven, de realisatie van de milieudoelstellingen en tenslotte en niet in het minst, het nastreven van een voor de overheid zuinige oplossing. Zo werd onlangs in Wervik een dossier afgewerkt waarbij het saneringsresultaat werd verbeterd, de termijnen werden ingekort, de overheid geen bijkomende uitgaven kende en de aanpalende bedrijfsterreinen sneller in gebruik worden genomen.

Vragen over de rol van de OVAM en de PMV

De heer *Paul Wille* is tevreden met de richting die het antwoord van de minister uitgaat. De problematiek van bodemsanering en ontwikkeling van brownfields kan enkel met de nodige creativiteit worden opgelost. De overheid heeft baat bij een sanering, maar voor de financiering is vaak een inbreng van de private sector noodzakelijk. Het lijkt een goede zaak dat met de inzet van de juiste personeelsleden en binnen het kader van instanties als de PMV naar concrete oplossingen wordt gezocht.

Het lid heeft wel nog opmerkingen bij de specifieke rol van de OVAM. Het dossier Balmatt waarnaar de minister heeft verwezen, is bijvoorbeeld lang geblokkeerd gebleven. Intussen werden de middelen voor bodemsanering op de OVAM-begroting lange tijd niet benut. Nu zou de sanering uiteindelijk gebeuren op kosten van de OVAM en in samenwerking met de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij van de Kempen en de GOM Antwerpen. De GOM zou verwerven, saneren en ontwikkelen zonder zelf geld te investeren. Niet iedereen bij de OVAM lijkt gelukkig met die gang

van zaken. Het lid heeft altijd gesteld dat de OVAM zich bij dergelijke transacties moet onthouden en verwijst in dit verband naar opmerkingen van de Europese Commissie in gelijkaardige dossiers.

Naar aanleiding van dit concrete dossier heeft de heer Wille volgende specifieke vragen. Kan de directieraad van OVAM beslissingen nemen in dergelijke dossiers of komt dit aan de Vlaamse regering toe? Is het sluiten van een onderhandse overeenkomst in dit geval in overeenstemming met de wet op de overheidsopdrachten? Waarom wordt in de verslagen van de directieraad van de OVAM nergens melding gemaakt van de interesse van enkele privé-ondernemingen? Die ondernemingen hebben hun interesse nochtans kenbaar gemaakt aan de OVAM. Is de minister het ermee eens dat OVAM zich niet moet begeven op de markt van het onroerend goed? Het lid besluit dat de specifieke rol van de OVAM, de PMV en een eventuele dochtermaatschappij Milieu van de PMV nu snel moet worden verduidelijkt.

De heer Wille verwijst opnieuw naar de verschillende budgettaire mogelijkheden die de minister heeft om middelen voor bodemsanering te bekomen. Een eerste mogelijkheid is het rollend fonds van de PMV. Een andere mogelijkheid is het Gimvindus-fonds, waar volgens het lid 35 miljoen euro beschikbaar kan worden gemaakt. Er is ook de opbrengst van de verkoop van de participatie in de Vlaamse Milieuholding, waarvan nu reeds 25 miljoen euro beschikbaar zou zijn. Verder zijn er nog de resterende kredieten in het FAVO, het fonds van de OVAM voor ambtshalve verwijdering van afvalstoffen en bodemsanering dat in 1985 werd opgericht. Wanneer zal de Vlaamse regering hierover beslissen? Is het om te vermijden dat er opnieuw tijd verloren gaat, niet aangewezen om via een amendement bij de voorliggende begroting deze middelen beschikbaar te maken voor het Ecologisch Fonds?

Minister *Ludo Sannen* begrijpt dat de heer Wille wil waarschuwen voor de risico's verbonden aan bepaalde dossiers, maar zegt ter plaatse te hebben vastgesteld dat er grote nood is aan een snelle sanering van Balmatt. Er is lokaal een grote behoefte aan de herontwikkeling van dit terrein. In de regio worden bijvoorbeeld zoekzones aangeduid voor de afbakening van het ENA (Economisch Netwerk Albertkanaal) en het is moeilijk daarvoor een draagvlak te creëren indien bestaande terreinen niet opnieuw worden benut. De minister wil het dossier Balmatt dan ook niet vertragen.

De heer *Paul Wille* stelt dat hij vooral wil aandringen op een correcte afhandeling van het dossier, rekening houdend met de wet op de overheidsopdrachten. Er moet ook worden vermeden dat OVAM optreedt op de markt van het onroerend goed. Het lijkt in dergelijke gevallen beter via de PMV of een dochtermaatschappij te werken.

De *minister* antwoordt dat een dergelijke oplossing binnenkort aan de Vlaamse regering zal worden voorgesteld, in de vorm van een dochter NV Milieu van de PMV waarin projecten kunnen worden ondergebracht. De grote lopende projecten moeten echter zo snel mogelijk doorgang vinden. Er zal volgens de minister een afstemming nodig zijn met het egalisatiefonds van de minister van Begroting. Een deel van de opbrengsten van de VMH zal worden aangewend om de subsidiëring van rioleringen te financieren en dus niet meer beschikbaar zijn voor bodemsanering.

De heer *Paul Wille* stelt voor om bij amendement op het begrotingsdecreet te verduidelijken dat de middelen van het Ecologisch Fonds of Bodembeschermingsfonds in eerste instantie kunnen worden aangewend voor de gehele of gedeeltelijke financiering van de sanering van terreinen, met inbegrip van de verwerving door de NV PMV, en in tweede instantie voor de betoelaging van sanering van terreinen, onder meer ten behoeve van brownfield-ontwikkeling door de PMV. Het lid wil daarmee voorkomen dat in 2004 kostbare tijd voor de uitvoering van het beleid verloren gaat.

Namens de *minister* wordt geantwoord dat er vandaag twee mogelijke pistes zijn om binnen de PMV aan de ontwikkeling van brownfields te doen. Er is de mogelijkheid van het egalisatiefonds, maar er ontbreekt nog een decretale regeling om dit in de praktijk te kunnen brengen. De andere mogelijkheid betreft de participaties van de VMH, die in de NV Milieu zullen terechtkomen, maar ook wat dat betreft moet eerst het ontwerp van decreet houdende de herstructurering van de Vlaamse Milieuholding, dat ter bespreking voorligt in de commissie, worden goedgekeurd (*Parl. St. VI. Parl. 2003-04, nr. 1933/1*). Er moet dus stapsgewijs worden gewerkt, de middelen worden mee overgedragen wanneer er daar een decretale basis voor is. Daar wordt rekening mee gehouden in het strategisch project.

De minister voegt eraan toe dat het Ecologisch Fonds of Bodembeschermingsfonds niet alleen wordt opgericht om met de PMV te werken. Er is geen directe relatie tussen de PMV en het fonds voor de bodemsanering. De opdracht van dit fonds

is ruimer (zie hoofdstuk XII van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004).

De heer *Wille* besluit uit deze discussie dat het dossier en de overwegingen voldoende bekend zijn, ook bij de PMV, en dat hij dit verder zal opvolgen.

Brownfields en greenfields

De heer *Johan Malcorps* laat opmerken dat de sector leefmilieu inzake de brownfield-ontwikkeling ver gevorderd is met het in de praktijk brengen van de PPS-formule. Er is een nieuwe dynamiek vanuit een pragmatische aanpak. De minister van Ruimtelijke Ordening heeft in de commissie reeds gesteld dat de ontwikkeling van brownfields niet betekent dat het aansnijden van greenfields (nieuwe bedrijventerreinen) overbodig wordt. Het saneren en opnieuw ontwikkelen van bestaande terreinen sluit volgens de minister van Ruimtelijke Ordening de aanduiding van nieuwe terreinen niet uit. Die stelling is volgens het lid grotendeels terecht, niemand kan ontkennen dat er nieuwe bedrijventerreinen nodig zijn. Maar toch moet er volgens de heer *Malcorps* een verband zijn tussen beide instrumenten. In bepaalde regio's zijn zowel brownfields als greenfields aanwezig, wat aanleiding geeft tot hevige discussies. Het is misschien voorbarig om een prognose te maken, gelet op het feit dat er nog proefprojecten lopen, maar in de toekomst zou de ontwikkeling van bestaande terreinen misschien de nood aan nieuwe terreinen kunnen doen afnemen.

Minister *Ludo Sannen* antwoordt dat in de ruimtebalans, die in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen werd overeengekomen, ook de brownfields zijn opgenomen die momenteel als industrieterreinen zijn ingekleurd. Daarnaast is er in het RSV een duidelijke behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen vooropgesteld. Het valt inderdaad niet uit te sluiten dat het opnieuw aansnijden van bestaande maar verontreinigde en verlaten terreinen, in de toekomst de druk zou kunnen doen afnemen op de vraag naar nieuwe bedrijventerreinen. Dat is dan echter een ontwikkeling die bij de toekomstige herziening van het RSV aan bod moet komen.

De heer *Johan Malcorps* verduidelijkt dat hij de ruimtebalans niet in vraag wil stellen. Uit de studies in het kader van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie blijkt dat er in eerste instantie een probleem is van beschikbaarheid van bedrijventerreinen. Het opnieuw ter beschikking stellen van verontreinigde terreinen zou een verschuiving tot

gevolg kunnen hebben, maar het is inderdaad nog te vroeg om daar prognoses aan te verbinden.

II.5. Luchtkwaliteit en Milieu en Gezondheid

Klimaatplan en nationale emissieplafonds

De heer *Johan Malcorps* stelt dat uit een recent rapport van de VMM blijkt dat er een verbetering van de luchtkwaliteit is. Deze positieve tendens geldt niet voor CO₂, waarvoor de reductiedoelstelling duidelijk niet wordt gehaald. Zoals ook de beleidsbrief van de minister vermeldt, moet het Vlaams klimaatplan met de bijhorende reductie-maatregelen nu worden uitgevoerd. De meeste bedrijven zijn reeds in het benchmarking-convenant gestapt en bedrijven als 3M geven aan belangrijke reducties te kunnen realiseren. Uit de beleidsbrief blijkt dat er ook een overeenkomst met BASF in de maak zou zijn voor de reductie van lachgas (N₂O). Het is ieder geval positief te kunnen vaststellen dat de grote bedrijven hun verantwoordelijkheid opnemen.

Het lid heeft ook een vraag over de verdeling van de eigen inspanningen en de inzet van flexibele mechanismen bij de uitvoering van het Kyoto-protocol. Er zouden projecten in de ontwikkelingslanden worden gefinancierd. Uit welke begroting zullen de middelen daartoe worden geput (economie, leefmilieu, ontwikkelingssamenwerking) ?

De heer *Malcorps* verwijst ook naar de Europese richtlijn voor nationale emissieplafonds (NEC-richtlijn), die ook handelt over de uitstoot van andere stoffen zoals SO₂, NO_x en vluchtige organische stoffen (VOS). Er gaat veel belangstelling naar de uitvoering van het Kyoto-protocol en de afspraken die met de andere gewesten en de federale overheid werden gemaakt. De milieubeweging dringt er echter op aan dat ook voor de uitvoering van de daarmee samenhangende NEC-richtlijn afspraken worden gemaakt over de reductiedoelstellingen en dat er een Belgisch reductieplan wordt opgesteld in overleg tussen de federale overheid en de gewesten. Wat is de stand van zaken van de implementatie van deze richtlijn ?

De *minister* geeft een stand van zaken met betrekking tot een Belgisch reductieplan in het kader van de NEC-richtlijn. Op 24 maart 2003 besliste de Interministeriële Conferentie Leefmilieu (ICL) dat het nationaal emissiereductie-programma dat zal worden overgemaakt aan de Europese Commissie, zal bestaan uit de gemeenschappelijke inleiding en de programma's van elk van de overheden. De ge-

meenschappelijke inleiding werd op deze ICL goedgekeurd en legt de rol van elk van de overheden vast. Deze inleiding werd, net als de programma's van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en van de federale overheid, reeds overgemaakt aan de Europese Commissie. In Wallonië wordt het Waalse luchtplan ("Plan de l'air") normaal gezien goedgekeurd door de Waalse regering in december 2003 ; het NEC-reductieprogramma maakt hier deel van uit.

Gelet op het maatschappelijk belang van het dossier, werd er in Vlaanderen voor gekozen om het programma aan MiNa-Raad en SERV voor advies over te maken alvorens het door de Vlaamse regering te laten behandelen. Deze adviezen werden verwerkt in het programma. De definitieve goedkeuring van het Vlaamse programma door de Vlaamse regering is gepland voor december 2003.

Nog gelet op het belang van dit onderwerp, organiseert de administratie van de minister hierover in maart 2004 een tweedaags symposium. De eerste dag wordt het internationale kader geschetst, wordt het programma zelf voorgesteld en worden de betrokken maatschappelijke partners (milieubeweging, industrie, tertiaire sector) aan het woord gelaten. De tweede dag gaat specifiek over de toepasbaarheid van economische instrumenten in Vlaanderen en het symposium fungeert als startpunt van het maatschappelijk debat hierover. Het symposium zal daarom in het Vlaams Parlement doorgaan.

Het programma geeft per pollutant en per sector een overzicht van de emissiegegevens van 1990 tot 2001, geeft aan welke maatregelen reeds zijn genomen en welke nog mogelijk zijn.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen stationaire bronnen en mobiele bronnen (transport). Het effect van deze maatregelen op de emissies wordt ingeschat, samen met de kostprijs van de maatregelen. Hieruit blijkt volgens de minister dat :

- voor transport de technische maatregelen niet volstaan en dat ook een mobiliteitsbeleid noodzakelijk is. Dit laat toe de plafonds voor SO₂, NO_x en VOS te halen ;
- voor SO₂ uit stationaire bronnen het NEC-plafond ruimschoots zal gehaald worden ;
- voor NO_x uit stationaire bronnen het NEC-plafond nipt haalbaar is ;

- voor NH₃ uit stationaire bronnen het NEC-plafond haalbaar is ;
- voor VOS uit stationaire bronnen nog niet duidelijk is hoe het NEC-plafond kan worden gehaald. Dit heeft onder meer te maken met een aanpassing van de emissiegegevens sinds het vastleggen van de plafonds. Daarover is verder studiewerk nodig.

Fijne stofdeeltjes

De heer *Johan Malcorps* stelt dat uit het rapport van de VMM ook blijkt dat de doelstelling over de uitstoot van fijne stofdeeltjes (PM10) in 2010 wellicht niet zal worden gehaald. Het Steunpunt Milieu en Gezondheid deed een literatuurstudie waaruit blijkt dat wetenschappelijk bewezen is dat fijne stofdeeltjes gezondheidsschade veroorzaken. Uit het Milieujaarprogramma blijkt dat een saneringsprogramma einde 2004 klaar zal zijn. Welke beleidsmaatregelen zijn in de maak ? Duitsland zou bijvoorbeeld premies geven voor de plaatsing van dieselloot-filters.

In Oost- en West-Vlaanderen zouden hoge PM10-concentraties gemeten zijn die wellicht hun oorzaak vinden in de stofemissie van spaanplaatbedrijven. Welke concrete maatregelen worden in dat verband gepland ?

De *minister* geeft een stand van zaken met betrekking tot een saneringsplan inzake fijne stofdeeltjes. In de Europese kaderrichtlijn lucht zijn een dertiental luchtverontreinigende stoffen opgenomen waarvoor in verschillende dochterrichtlijnen grenswaarden en zo nodig ook alarmdrempels worden opgesteld. Voor SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀ (fijn stof), Pb, O₃ (ozon), benzeen, CO werd reeds een dochterrichtlijn vastgesteld.

In 2002 werden op drie punten overschrijdingen van de grenswaarde voor stof gemeten. Hiervoor moeten tegen eind 2004 saneringsplannen worden opgesteld. Op dit moment wordt een studie uitgeschreven om na te gaan wat de precieze oorzaak van de problemen is en welke maatregelen kunnen getroffen worden om de overschrijdingen in de toekomst te vermijden.

De overschrijdingspunten en de reeds beschikbare informatie hierover zijn :

- Oostrozebeke : vermoedelijke oorzaak zijn de spaanplaatbedrijven in de omgeving. In deze sector werden reeds een aantal reductiemaatre-

gelen genomen en zijn bijkomende maatregelen gepland ;

- Roeselare : de overschrijding is hier waarschijnlijk te wijten aan één bedrijf. Corrigerende maatregelen zullen waar nodig worden opgelegd ;
- Evergem : dit overschrijdingspunt is gelegen in de Gentse kanaalzone en het is nog niet duidelijk welke bedrijven de oorzaak zijn van de overschrijdingen. De situatie is alleszins complexer en zal meer uitgebreid moeten worden bestudeerd.

In de vermelde studie wordt in de geselecteerde gebieden onder meer het bedrijvenbestand doorgeleefd op potentiële stofbronnen, waarbij er een onderscheid wordt gemaakt tussen de puntbronnen en diffuse bronnen van primair stof en de bronnen van precursoren van secundair stof. Per bron op een bepaalde locatie wordt de omvang van de stofemissie besproken, de aard van het stof aangegeven en worden de reductiemaatregelen opgesteld. Per 'hotspot'gebied wordt deze informatie ingebracht in een model en doorgerekend met als doel het bepalen van de impact op de luchtkwaliteit in de omgeving. Bij de doorrekening moet er ook rekening gehouden worden met de achtergrondconcentratie en de plaatselijke bijdragen van verkeer, tertiaire sector en bevolking (indien relevant).

Biomonitoring

De heer *Johan Malcorps* heeft nog andere vragen bij de werking van het Steunpunt Milieu en Gezondheid, dat in opvolging van de gelijknamige parlementaire commissie ad hoc werd opgericht. De Wereldgezondheidsorganisatie zou volgend jaar een belangrijke conferentie organiseren over de milieu- en gezondheidsproblemen van kinderen, die algemeen als een bijzonder kwetsbare groep worden beschouwd. Ter voorbereiding zouden de gewesten en de federale overheid nog dit jaar een themaweek organiseren. Mogen, naast de reeds bestaande beleidsinitiatieven, nog nieuwe initiatieven van de Vlaamse overheid worden verwacht ?

Vlaanderen is pionier inzake biomonitoring. Na een haalbaarheidstudie werd een grootschalig onderzoek gestart dat tot 2006 zal lopen. Er zou volgens de Vlaamse Artsen voor het Milieu echter een probleem zijn om voldoende deelnemers te vinden voor verder onderzoek, bijvoorbeeld over pasgeboren kinderen nabij verbrandingsovens en astma-allergie bij kinderen. Het is volgens de heer *Malcorps* belangrijk dat er voldoende deelnemers wor-

den gevonden en dat voldoende middelen worden uitgetrokken voor de voortzetting van deze onderzoeken. De onderzoekspopulatie beperken zou de beleidsrelevantie ervan kunnen verminderen.

De *minister* antwoordt dat in het kader van het Steunpunt Milieu en Gezondheid, dat in 2001 van start ging, een totaal budget van 4.107.438 euro wordt besteed aan een biomonitoringprogramma voor de jaren 2001 tot en met 2006. Daarvan wordt een gedeelte gefinancierd vanuit de departementen Onderwijs en Gezondheidszorg, namelijk het deel dat in 2001 overeengekomen werd in de beheersovereenkomst met het Steunpunt Milieu en Gezondheid. Het gaat daarbij over een totaalbedrag van 3.487.688 euro. In 2002 werd een addendum opgemaakt bij de beheersovereenkomst waarin vanuit Leefmilieu een bijkomende subsidie van 619.750 euro voorzien wordt voor het biomonitoringprogramma.

De *minister* laat een tabel met een overzicht van de toegekende middelen per jaar aan het verslag toevoegen (zie bijlage).

Het doel van het biomonitoringprogramma is om via een "early warning" systeem, gebaseerd op de meting van biomerkers in de mens, informatie te verzamelen over de invloed van milieukwaliteit op gezondheidsindicatoren. Drie leeftijdsgroepen worden onderzocht : pasgeborenen, adolescenten en volwassenen.

Het oorspronkelijke voorstel omvatte monitoring in 2 aandachtsgebieden en vergelijking van deze resultaten met resultaten bekomen door monitoring in de rest van Vlaanderen.

Wegens het belang van een gebiedsgerichte benadering om uitspraken te kunnen doen over het effect van wonen in gebieden met verschillende types van milieubelasting, werd de mogelijkheid om in 8 typegebieden te werken gecreëerd via het addendum bij de overeenkomst, dus met middelen vanuit het departement Leefmilieu.

De 8 typegebieden kunnen elk min of meer model staan voor een bepaald soort complexe blootstelling. Er werd geopteerd voor een studie van volgende gebieden : de Antwerpse agglomeratie (als enige echte Vlaamse grootstad) ; de havenzone van Antwerpen, (gekenmerkt door zijn zware industrie) samen met de havenzone van Gent ; de fruitstreek (milieublootstelling aan pesticiden en andere fytofarmaceutica) ; de streek rond Olen (impactzone non-ferro metaalindustrie) ; de Gentse agglomeratie (als middelgrote Vlaamse stad) ; de im-

pactzone van het industriegebied gelegen langs het Albertkanaal ter hoogte van Geel en Tessenderlo ; een aantal landelijke gemeenten (geselecteerd op basis van een lage bevolkingsdichtheid, de afwezigheid van bedrijven met belangrijke emissies en de afwezigheid van autosnelwegen) en tot slot een aantal statistische sectoren in de onmiddellijke omgeving van een aantal afvalverbrandingsovens.

Er moet volgens de minister over gewaakt worden dat het aantal personen dat per gebied onderzocht wordt, voldoende groot is om een voldoende gevoeligheid en representativiteit te kunnen waarborgen. Het aantal deelnemers aan het meetnetwerk dient per gebied en per leeftijdsgroep 200 personen te bedragen. Dit betekent dat de oorspronkelijke co-horte van 1.200 personen uitgebreid wordt.

Voor het typegebied van de verbrandingsovens werd het opsporen van pasgeborenen voortijdig stopgezet omdat het vooropgestelde aantal van 200 niet kon worden gehaald.

Door de VITO wordt in het kader van het budget van het Steunpunt Milieu en Gezondheid voor een bedrag van 91.000 euro een onderzoek uitgevoerd over 'Scenario's voor actie bij het beschikbaar komen van de biomonitoringresultaten Milieu en Gezondheid'.

Bestrijdingsmiddelen

Een ander aandachtspunt van de heer *Johan Malcorps* is de reductie van bestrijdingsmiddelen. Het federale reductieplan zou met een jaar worden uitgesteld en het lid vreest dat het op de lange baan wordt geschoven. Op het Vlaamse niveau zijn, mede door de uitvoering van het aangenomen voorstel van decreet houdende de vermindering van het pesticidengebruik door de overheden, reeds belangrijke stappen gezet. Er zou een steunpunt komen ten behoeve van de gemeenten en openbare besturen en de gemeenten stellen reeds reductieplannen op. Het is ook verheugend dat de NMBS zich schikt naar de bepalingen en reeds resultaten boekt. Kan de minister informatie geven over de inspanningen van de eigen Vlaamse overheden ?

De *minister* antwoordt dat de afdeling Water, overeenkomstig het decreet van 21 december 2001 houdende de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten, van 27 Vlaamse overheidsdiensten een reductieprogramma heeft ontvangen. Het gaat om : Aministratie afdeling Natuur (5 buitendiensten), Aministratie afdeling Land, Aministratie afdeling Bos en Groen, het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, Administratie Waterwe-

gen en Zeewezen (afdeling Beleid Havens, Waterwegen en Zeewegen), Administratie Wegen en Verkeer (afdeling Wegenbeleid en -beheer en afdeling Personenvervoer en Luchthavens), de Bloso-centra (15 afdelingen) en de Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur (afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur).

Slechts 5 dossiers werden tijdig ingediend (ten laatste op 1 juni 2003 conform het decreet). Veertien diensten opteren voor een nulgebruik vanaf 1 januari 2004 (12 Bloso-centra, de afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur en het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer), de overige 13 kiezen voor een stapsgewijze afbouw van het gebruik. Toch wordt niet steeds voor de maximale termijnen gekozen, sommige diensten doorlopen het reductieprogramma met andere woorden versneld. De afdeling Wegenbeleid en -beheer van AWW, die instaat voor het onderhoud van de gewestwegen, start bijvoorbeeld al in 2006 in plaats van 2009 met de uitbreiding van het deelproject naar het volledige areaal en voorziet een nulgebruik vanaf 2011 in plaats van 2015.

Niet-ioniserende stralingen

De heer *Johan Malcorps* vraagt ook aandacht voor de gezondheidseffecten van niet-ioniserende stralingen. Over de inplanting van GSM-masten en de uitvoering van de resolutie van 23 mei 2001 daarover zijn in de commissie reeds vele vragen gesteld. Uit de laatste stand van zaken bleek dat er afspraken moesten worden gemaakt met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) over de taken die de gemeenten moesten opnemen, onder meer wat betreft de sensibilisering en communicatie met de bevolking. Is er met de VVSG al een akkoord over een protocol bereikt ?

De *minister* antwoordt dat een eerste tekst van een protocol aan de VVSG en de telecom-operatoren werd bezorgd. Aanvankelijk werd de ontwerp tekst niet gunstig onthaald door het VVSG, maar er zijn terug gesprekken lopende op administratief niveau om vooralsnog tot een overeenkomst te komen.

Volgens de heer *Malcorps* deed het Steunpunt Milieu en Gezondheid een studie waaruit zeer genuanceerde conclusies worden getrokken over de mogelijke schadelijke effecten van hoogspanningslijnen. Vanuit het voorzorgsprincipe doet het steunpunt toch een aantal belangrijke aanbevelingen. Bij plaatsing van hoogspanningslijnen en -cabines moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met de bewoning en er moet worden vermeden dat kinderen onder een hoogspanningslijn wonen. De heer *Malcorps* erkent dat dergelijke aanbevelingen

niet eenvoudig zijn uit te voeren, maar pleit er niettemin voor dat op beleidsniveau wordt nagegaan welke maatregelen kunnen worden genomen. Hetzelfde geldt voor een onderzoek dat het steunpunt heeft gedaan over de effecten van de geluidshinder rond luchthavens, onder meer inzake de verstoring van de slaap. De discussie over de spreiding van de geluidshinder rond de luchthaven van Zaventem is in de actualiteit en deze studie bevat genoeg argumenten om deze problematiek ernstig te nemen.

De *minister* bezorgt de commissie in een volgende vergadering een exemplaar van de literatuurstudie 'Hoogspanningskabels' die door het Steunpunt Milieu en Gezondheid werd uitgevoerd. De aanbevelingen van deze studie zijn onder meer dat bij de plaatsing van hoogspanningslijnen en -cabines rekening moet worden gehouden met de bewoning. Er moet worden vermeden dat kinderen onder een hoogspanningslijn wonen. Nieuwe technologieën moeten worden ontwikkeld die de veldsterkten verlagen. Meetcampagnes moeten worden uitgevoerd om hoge blootstellingen op te sporen en eventueel te verhelpen. Er moet meer worden geïnvesteerd in wetenschappelijk onderzoek naar mogelijke gezondheidseffecten.

Onder de koepel van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) loopt op dit ogenblik het EMF-project dat de gezondheidseffecten van elektromagnetische velden in kaart wil brengen.

Aan het project werken 8 onderzoeksinstituten mee en 54 nationale overheden, waaronder België. Een vertegenwoordiger van de VITO neemt aan het project deel.

In België bestaat reeds enige reglementering die de blootstelling aan elektromagnetische velden onder hoogspanningslijnen beperkt. Het ministerieel besluit van 20 april 1988 bepaalt grenswaarden voor het elektrisch veld voortgebracht door hoogspanningslijnen.

De Europese Unie heeft in 1999 de 'Aanbeveling betreffende de beperking van blootstelling van de bevolking aan elektromagnetische velden van 0 Hz – 300 Hz' gepubliceerd. De referentieniveaus voor hoogspanningslijnen (elektromagnetische velden met frequentie van 0.050 kHz) die hierin zijn opgenomen, vermelden eveneens een elektrische veldsterkte van 5 kV per meter.

Meer recent werd door de International Agency for Research on Cancer (IARC) een rapport uitgegeven waarin het kankerverwekkend vermogen van hoogspanningslijnen wordt geëvalueerd aan de

hand van eerdere en nieuwe gegevens. IARC klasseert de magnetische laagfrequente velden in de groep 2B (mogelijk kankerverwekkend), op basis van de correlatie tussen de blootstelling aan magnetische velden van meer dan 0,4 microtesla en leukemie bij kinderen. Hoewel nog steeds geen causaal verband is aangetoond, kan volgens de minister de correlatie niet worden genegeerd, vandaar de indeling in klasse 2B. Alle overige effecten met betrekking tot kanker zijn niet bevestigd.

Nieuw epidemiologisch onderzoek starten in Vlaanderen lijkt de minister niet aangewezen. Dergelijk onderzoek vergt grote aantallen aan blootgestelde populaties om statistisch relevante resultaten te bekomen en kan dus best op internationaal niveau worden uitgevoerd. Daarvoor verwijst de minister naar de reeds aangehaalde lopende internationale initiatieven.

Net zoals bij de onzekerheid die er vandaag is met betrekking tot de relatie tussen bepaalde milieuschadelijke producten en het effect ervan op de menselijke gezondheid, huldigt de minister, als Vlaams minister voor Leefmilieu, het voorzorgsbeginsel. Want de gezondheid van de mensen, in het bijzonder de meest kwetsbare groepen in de samenleving, is voor de minister de legitimatie voor het voeren van een milieubeleid. Daarom moet heel voorzichtig worden omgesprongen met een problematiek zoals elektromagnetische straling, en moeten alle aanbevelingen en voorzorgsmaatregelen maximaal worden toegepast.

Sanering woonwijken en dioxine-uitstoot

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* wil vooreerst benadrukken dat ze het Steunpunt Milieu en Gezondheid een goed initiatief blijft vinden. Het lid pleit wel voor concrete beleidsmaatregelen. Het heeft geen zin voortdurend onderzoeken en studies te laten uitvoeren indien ze niet leiden tot beleidsdaden.

Mevrouw Van den Eynde merkt verder op dat reeds heel wat werd gedaan om de dioxine-uitstoot te beperken. Uit een persmededeling blijkt dat zo goed als alle crematoria aan de emissienormen voldoen. Wat is de stand van zaken wat de dierencrematoria betreft ?

Het lid informeert ook naar de opvolging van de meetcampagnes. Er gebeurden regelmatig metingen in de omgeving van bronnen waar vroeger problemen werden vastgesteld, zoals bij de Isvag-oven en het Antwerpse crematorium. Worden die metin-

gen nog steeds uitgevoerd ? Blijkt uit de resultaten dat de problemen nu voorbij zijn ?

De minister heeft in zijn toelichting verwezen naar de sanering van de woonwijken in de omgeving van Umicore te Hoboken. Mevrouw Van den Eynde vindt ook dit een zeer goede maatregel. Het lid tilt er echter zwaar aan dat nu buffers tussen het bedrijf en de omliggende woonwijken worden weggenomen. Het uitgangspunt zou toch moeten zijn dat nieuwe problemen moeten worden voorkomen. Het Antwerpse stadsbestuur heeft volgens het lid een vergunning voor een nieuwe woonwijk nabij het bedrijf afgeleverd onder de voorwaarde dat er enkel gezinnen komen wonen met kinderen boven de 12 jaar. Dergelijke houding is volgens het lid onbegrijpelijk.

Minister *Ludo Sannen* antwoordt dat de biomonitoring nog tot te weinig wetenschappelijk vaststaande resultaten heeft geleid om tot concrete maatregelen over te gaan. Dit betekent geenszins dat in concrete dossiers, zoals Mene en Hoboken, de noodzakelijke maatregelen niet zouden worden genomen. Daarbij is het belangrijk tot een goede samenwerking te komen met alle betrokkenen, en niet in het minst de lokale besturen. De minister neemt akte van de opmerking van het lid over de nieuwe verkaveling in de omgeving van Umicore en wil daar bijkomende informatie over inwinnen.

Uit de verslagen van de VMM blijkt inderdaad dat er aanzienlijke vooruitgang is geboekt inzake de beperking van de dioxine-uitstoot door verbrandingsovens. Dit wordt verder opgevolgd. Door de nieuwe metingen en de opvolging van concrete dossiers zoals Hoboken worden nieuwe bronnen ontdekt, zoals de schroot- en shredderbedrijven. De minister zal informatie opvragen over de uitstoot door dierencrematoria.

II.6. Regelgeving

Aangekondigde ontwerpen van decreet

De minister heeft in zijn toelichting verwezen naar de initiatieven inzake regelgeving die nog kunnen worden verwacht. Er zijn onder meer ontwerpen van decreet ingediend over integrale milieuvorwaarden en over het unieke milieuloket. De heer *Johan Malcorps* vindt het belangrijk dat tijdens de resterende maanden van deze legislatuur wordt doorgewerkt aan de op stapel staande initiatieven en dat die in de mate van het mogelijke worden afgerond, zeker indien het een vereenvoudiging van de regelgeving betreft. Er is de oprichting van

agentschappen in het kader van het proces Beter Bestuurlijk Beleid. Verder is het aangekondigde decreet inzake de bodembescherming dat het bestaande Bodemsaneringsdecreet zou vervangen, voor het lid uitermate belangrijk. Uit de adviezen van de MiNa-raad en de SERV blijkt dat het ook aangewezen is om het parlementaire, maar ook het bredere maatschappelijke debat te starten over een decreet inzake handhaving en veiligheidsmaatregelen en nieuwe regelgeving rond bronnenbeheersing ter vervanging van het milieuvergunningendecreet. Dit laatste is van belang voor de door velen beoogde integratie van de milieu- en bouwvergunning. Het lid hoopt dat voldoende politieke wil aanwezig is om een aantal initiatieven nog deze legislatuur af te ronden.

De *minister* geeft in een volgende vergadering een stand van zaken van de aangekondigde ontwerpen van decreet die nog niet bij het parlement werden ingediend.

- Van het proces Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) werd volgens de minister gebruik gemaakt om de decretale bepalingen te vereenvoudigen en te codificeren die de organisatie regelen van de diensten en entiteiten van het beleidsdomein leefmilieu. Zo werd, ter vervanging van de vier verschillende decretale regelingen voor respectievelijk VMM, OVAM, Instituut voor Natuurbehoud en Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, één IVA-decreet uitgewerkt waarmee vier verschillende intern verzelfstandigde agentschappen worden opgericht. Die agentschappen zijn : de Vlaamse Milieumaatschappij voor Water en Lucht, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos en ten slotte het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Het decreet zal een nieuwe titel ‘agentschappen’ toevoegen aan het Decreet Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid (DABM).

Naast dit zogenaamde ‘IVA-decreet’ werd in het kader van het BBB-proces eveneens een voorontwerp van wijzigingsdecreet opgesteld dat de Vlaamse Landmaatschappij hervormt, conform het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid.

Over beide voorontwerpen van decreet werd reeds advies uitgebracht door de MiNa-Raad en de SERV. De voorontwerpen van decreet zullen op korte termijn voor tweede principiële goedkeuring en adviesvraag aan de Raad van State op de agenda geplaatst worden van de Vlaamse regering. Met deze twee voorontwerpen krijgen de vijf agentschappen die voorzien zijn binnen

het beleidsdomein Leefmilieu en Natuur juridisch vorm.

- Eveneens in het kader van het BBB-proces werd een voorontwerp van decreet uitgewerkt voor de strategische adviesraad van het beleidsdomein leefmilieu. Dit decreet zal het decreet op de MiNa-Raad vervangen en zal eveneens een titel toevoegen aan het Decreet Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid (DABM). Het voorontwerp werd voor advies voorgelegd aan de bijzondere commissarissen en dit advies wordt momenteel verwerkt. Het voorontwerp zal op korte termijn voor eerste principiële goedkeuring en adviesvraag aan SERV en MiNa-Raad aan de Vlaamse regering worden voorgelegd.
- Een voorontwerp van decreet inzake de bodembescherming is volgens de minister klaar voor politieke besluitvorming. Dit voorontwerp zal ook een titel toevoegen aan het DABM en vervangt het bestaande Bodemsaneringsdecreet. Het voorziet onder meer in een vergaande vereenvoudiging van de procedures die moeten worden doorlopen bij de bodemsaneringen en het biedt nieuwe mogelijkheden voor samenwerking bij saneringen tussen de overheid en private partners.
- Er werd een voorontwerp van decreet uitgewerkt dat aan het DABM een titel toevoegt inzake handhaving en veiligheidsmaatregelen. Deze titel moet het grootste deel van de handhabingsbepalingen van alle bestaande milieudecreten vervangen door een geïntegreerde regeling. Het ontwerp werd besproken met de parketten ; de MiNa-Raad en de SERV brachten een pre-advies uit. Uit de adviezen blijkt volgens de minister dat er een maatschappelijke behoefte is aan dit decreet.
- Ter vervanging van het milieuvergunningende decreet en van het grootste deel van Vlarem I werd verder een titel rond bronnenbeheersing uitgewerkt. Ook over dit voorontwerp brachten de MiNa-Raad en SERV een pre-advies uit. Het bevat onder meer een voorstel voor de integratie van de milieu- en de bouwvergunning en vervangt de tien verschillende besluitvormingsprocedures inzake milieuvergunningen door twee procedures : een gewone en een vereenvoudigde procedure. Minister Sannen wijst erop dat ook de minister-president zich reeds uit-sprak voor de integratie van de milieu- en de bouwvergunning. Op basis van het uitgewerkte voorstel zijn momenteel gesprekken aan de

gang tussen de kabinetten van de minister, de minister-president en de minister bevoegd voor ruimtelijke ordening.

- Ten slotte is er een vergevorderd voorontwerp van decreet betreffende de erkenning van de deskundigen en laboratoria. In deze nieuwe tekst worden de tientallen besluitvormingsprocedures voor het afleveren van erkenningen aan deskundigen en aan laboratoria gereduceerd tot twee besluitvormingsprocedures. Het voorontwerp moet deels worden herwerkt ingevolge de beslissingen die werden genomen in het kader van het proces Beter Bestuurlijk Beleid. Dit zal in de eerstvolgende maanden gebeuren.

Mestdecreet

De heer *Jacky Maes* meent dat de commissie goed werk heeft geleverd bij de behandeling van het decreet integraal waterbeleid. Daarbij werden ook vervolgdecreten aangekondigd, onder meer over de opdrachten van de Polders en Wateringen. Daarover vindt het lid echter niets terug in de beleidsbrief van de minister. Uit de toelichting van de minister blijkt ook dat hij de opdracht heeft gegeven om het mestdecreet als geheel te herbekijken. Dit sluit aan bij standpunten die de voorbije maanden in de commissie werden ingenomen. Wat houdt de opdracht concreet in ?

Minister *Ludo Sannen* antwoordt dat hij zich genoodzaakt ziet uit de gesprekken in de commissie en daarbuiten, af te leiden dat de huidige regelgeving in verband met mest weinig geapprecieerd wordt, en dat door diverse betrokkenen. Daarom lijkt het de minister aangewezen een proces te starten om het geheel te herbekijken. De Mestbank werd door de minister gevraagd de huidige regelgeving te bekijken en de mogelijkheden aan te geven. Voor alle duidelijkheid wil de minister beklemtonen dat hij niet de intentie heeft om deze legislatuur nog een nieuw decreet op te stellen. De minister heeft evenmin de intentie om belangen- en of gebruikersgroepen uit te sluiten of anderzijds naar de mond te praten. Als goed bestuurder voelt hij echter de noodzaak aan tot het herbekijken van het geheel van de mestregelgeving. De minister wil stappen zetten om, in alle sereniteit en alle openheid, deze wetgeving te herzien.

Om dit te bereiken, zal de minister zo snel mogelijk een aantal krijtlijnen uitzetten, zoals bijvoorbeeld behoorlijk bestuur, vereenvoudiging van de regelgeving, toegankelijkheid van de administratie, rechtszekerheid voor de gebruiker en voorwaarden voor de bescherming van het leefmilieu. De korte

maar soms intense tot turbulente mestgeschiedenis, leert de minister echter dat een overhaaste aanpak wellicht niet wenselijk is. De Mestbank en andere partners kunnen wel het voorbereidende werk starten. Het is immers de overtuiging van de minister dat bij het begin van de volgende legislatuur de bevoegde minister werk zal moeten maken van een duidelijker en leesbaarder mestdecreet.

De heer *Jos Bex* suggereert de minister om de piste van de milieubeleidsvereenkomsten voor ogen te houden bij het voorbereidend werk voor de herziening van het mestdecreet.

II.7. Plattelandsbeleid

Geïntegreerd plattelandsbeleid

De heer *Jos De Meyer* heeft vragen bij het hoofdstuk Plattelandsbeleid – ruimte voor lokale kwaliteit in de beleidsbrief van de minister. De voorganger van de minister, mevrouw Vera Dua, heeft bij de aanvang van deze legislatuur aangekondigd dat er een visietekst van de Vlaamse regering over het plattelandsbeleid zou worden opgesteld en in het parlement besproken. Een half jaar voor het einde van de legislatuur is die tekst nog niet beschikbaar en lijkt het nut ervan ook niet erg groot meer, gelet op de beperkte tijd die rest om de visie in de praktijk om te zetten. Hoe komt het dat de visietekst na vier jaar niet aan het parlement kan worden voorgelegd ?

De minister stelt wel in zijn beleidsbrief dat het plattelandsbeleid meer omvat dan de totaliteit van het buitengebied. Het moet antwoord geven op de specifieke problemen eigen aan het landelijk gebied. Ook wil de minister de leefbaarheid en de woonkwaliteit in de dorpen versterken, onder meer door het verzorgen van de basismobiliteit en de optimalisatie van de maatschappelijke dienstverlening in landelijke gebieden. De heer *Jos de Meyer* vraagt welke concrete maatregelen de minister deze legislatuur nog voor ogen heeft. Heeft de minister een mandaat gekregen van de regering voor de coördinerende taak die hij eventueel nog zal opnemen ? Zullen de andere ministers meewerken en mee betalen voor de realisatie van de geciteerde doelstellingen ? Het beleidsdomein leefmilieu krijgt volgens de minister een coördinerende rol in het plattelandsbeleid. De heer *de Meyer* vraagt of het niet beter zou zijn het geïntegreerde plattelandsbeleid als een apart domein te beschouwen.

De heer *Jacky Maes* stelt dat het niet duidelijk is waar het hoofdstuk over het plattelandsbeleid nu

thuishoort. Het plattelandsbeleid heeft te maken met het beleid inzake natuur, bos en groen maar evenzeer met duurzame landbouw, die in een andere commissie wordt besproken. Daardoor blijft het plattelandsbeleid een onsamenvattende indruk nalaten. Het zou dan ook nuttig zijn hierover meer informatie te geven.

Minister *Ludo Sannen* wenst zich niet uit te spreken over de reden waarom de visietekst niet werd afgerond en aan het parlement voorgelegd. De minister kent de bekommernis van de heer *De Meyer* voor een bredere geïntegreerde benadering van het plattelandsbeleid. In de commissie bevoegd voor landbouw werden hoorzittingen gevraagd over duurzame landbouw en misschien kan het plattelandsbeleid ook daarbij aan bod komen.

De minister beseft dat hij geen coördinerende opdracht kreeg van de Vlaamse regering voor het uitwerken van een geïntegreerd plattelandsbeleid. Aangezien hij echter niet alleen bevoegd is voor leefmilieu en natuurbehoud (met als instrumenten onder meer natuurinrichting en landinrichting en de bredere werking van de regionale landschappen) maar ook voor landbouw (instrumenten voor plattelandsontwikkeling) vindt de minister het gepast dat hij in zijn beleidsbrief ruimte maakt voor een hoofdstuk over plattelandsbeleid. Dat kan een aanzet zijn om in een toekomstige regering de geïntegreerde benadering nog meer gestalte te geven. Plattelandsbeleid is een gecombineerde en geïntegreerde benadering van diverse aspecten en blijft zeker niet beperkt tot natuur- en groenbeleid. Het kan evenzeer elementen van mobiliteit en ruimtelijke ordening bevatten, die door de lokale besturen uiteraard omgezet moet worden in uitvoeringsplannen en via andere kanalen.

Beheersvereenkomsten

De heer *Jos De Meyer* merkt op dat minister in zijn toelichting verwijst naar de beheersvereenkomsten die worden afgesloten met landbouwers. Wanneer zal de evaluatie worden afgerond ? Welke zijn volgens de minister de drempels die de landbouwers verhinderen aan de beheersvereenkomsten deel te nemen ? Voor welke beheersvereenkomsten wordt in een verhoging van de vergoeding voorzien en hoe groot zal die verhoging zijn ?

De *minister* laat een overzicht van de beheersvereenkomsten aan het verslag toevoegen. Per beheerpakket worden in een tabel telkens het aantal eenheden onder beheer en de vergoeding per eenheid/jaar vermeld (zie bijlagen).

Wat de evaluatie betreft, verwijst de minister naar de tussentijdse evaluatie (mid term evaluation of MTE) die onder begeleiding van de Vlaamse Onderzoekseenheid voor Land- en Tuinbouweconomie (VOLT) wordt uitgevoerd door een consortium onder leiding van het studiebureau Idea Consult. Het hoofdstuk dat handelt over de milieumaatregelen in de landbouw, waaronder de beheerovereenkomsten, kwam voornamelijk tot stand op basis van een enquête. De resultaten mogen geenszins als een absoluut gegeven beschouwd worden, maar zijn indicatief voor de positieve en negatieve punten van beheerovereenkomsten. Het eindverslag van de MTE mag worden verwacht in de loop van december 2003.

Grondenbank

In de eerste beleidsbrief van de vorige minister van Leefmilieu was volgens de heer *Jos De Meyer* reeds sprake van de decretale verankering van de Grondenbank. De huidige minister vermeldt in zijn beleidsbrief ook de Grondenbank. Hoe ver staat het na vier jaar met de concrete uitvoering ?

Het lid merkt in de concrete uitvoering van de specifieke grondenbank voor de Linkerscheldeoever dat deze eenzijdig wordt gebruikt voor natuurontwikkeling. Bij de goedkeuring van het zogenaamde nooddecreet voor de bouwvergunningen voor het Deurganckdok werd nochtans gesteld dat het ook een instrument zou worden om de blijvende landbouwers meer kansen te geven.

De *minister* erkent dat de oprichting van de Grondenbank veel tijd heeft gevraagd. Het voorontwerp van decreet kan binnenkort aan de Vlaamse regering worden voorgelegd. De minister wil intussen van zijn bevoegdheid voor de Vlaamse Landmaatschappij gebruik maken om reeds een beperkte invulling te geven aan de grondenbank. De bedoeling moet daarbij zijn om zowel de toekomst van landbouw als de natuurontwikkeling gelijktijdig aan te pakken en conflicten te vermijden. De grondenbank kan in die zin een belangrijk instrument zijn in het plattelandsbeleid.

II.8. Samenwerking met de lokale besturen

De heer *Jacky Maes* meent dat de minister in zijn toelichting laat uitschijnen dat er een goede samenwerking is met de lokale besturen voor de uitvoering van de milieuovereenkomst. Uit de informatie van het lid blijkt dat er echter een grote achter-

stand is bij de betaling van de vergoedingen aan de lokale besturen.

De *minister* laat aan het verslag toevoegen dat, wat de gemeentelijk milieuconvenanten 1997-1999 betreft, enkel de optie 3 (milieudatabank) en optie 6 (natuurprojecten) nog niet volledig zijn afgerond. De meeste gemeenten werden betaald, voor de overige gemeenten zijn de dossiers in de administratieve eindfase.

Inzake de gemeentelijk milieuconvenant 2000-2001, werden volgende evaluaties afgerond en uitbetaald : de basis 2000, optie 1 (gemeentelijk milieubeleidsplan), optie 5 (hergebruik van huishoudelijke afvalstoffen / kringloopcentra), optie 7-evaluatie 2000 (duurzaam gemeentelijk beleid), optie 8 (aanstelling gemeentelijke Mina-werkers), optie 10 (geïntegreerd rioleringsbeleid / regenwaterputten en kleinschalige waterzuivering) en optie 11 (geluidsactieplan).

Voor optie 4-evaluatie 2000 (preventie en selectieve inzameling van huishoudelijke afvalstoffen) , optie 2-evaluatie 2000+2001 (milieuinventaris) en optie 3-evaluatie 2000+2001 (milieudatabank), zijn de evaluaties afgerond.

Voor de basisevaluatie 2001, optie 4-evaluatie 2001 (preventie en selectieve inzameling van huishoudelijke afvalstoffen), optie 6 (veel natuurprojecten lopen nog) en optie 7-evaluatie 2001 (duurzaam gemeentelijk beleid), is de evaluatie nog bezig.

Wat de provinciale milieuconvenant 1997-1999 betreft, is enkel optie 3 (natuurprojecten) en optie 4 (waterprojecten) nog niet volledig afgerond. De provincies die een betaalaanvraag hebben ingediend, zijn uitbetaald.

Inzake de provinciale milieuconvenant 2000-2001, zijn volgende evaluaties afgerond en uitbetaald : hoofdstuk III (begeleiding en ondersteuning van gemeenten) -evaluatie 2000 en hoofdstuk IV (milieudatabank)-evaluatie 2000+2001.

Volgende evaluaties zijn nog niet volledig afgerond : hoofdstuk III (begeleiding en ondersteuning van gemeenten)-evaluatie 2001 ; hoofdstukken V en VI (water- en natuurprojecten, veel projecten zijn nog lopende) en hoofdstuk VII (duurzaam provinciaal beleid)-evaluatie 2000+2001.

II.9. Andere thema's

Instituut voor Natuurbehoud

De heer *Paul Wille* stelde in zijn algemene tussenkomst vast dat de werkingsmiddelen van het Instituut voor Natuurbehoud opnieuw stijgen.

De *minister* antwoordt dat de globale werkings- en investeringsmiddelen van het Instituut voor Natuurbehoud op programma 61.2 voor 2004 1.366.000 euro bedragen. Ten opzichte van de begroting 2003 betekent dit een vermindering met 124.000 euro. Op basisallocatie 74.02 van het programma 61.2 wordt inderdaad in 92.000 euro extra voorzien voor de aankoop van duurzame wetenschappelijke apparatuur (monitoring-apparatuur en toestellen voor de laboratoria), maar anderzijds worden de middelen voor specifieke werkingskosten (basisallocatie 12.03) verminderd met 145.000 euro.

Meetnetten VMM

De heer *Paul Wille* stelde in zijn algemene tussenkomst een vraag naar de evolutie van de kredieten met betrekking tot de meetnetten water en lucht van VMM.

De *minister* antwoordt dat de dotatie aan de Vlaamse Milieumaatschappij voor de uitbouw van meetnetten water en lucht, en de uitbouw van een milieudatabank in de begroting wordt ingeschreven op de basisallocatie 61.42 van programma 61.1.

Sinds het begrotingsjaar 1999 evolueerde dit krediet als volgt (in euro) :

1999	2.511.000
2000	2.538.000
2001	2.551.000
2002	3.545.000
2003	3.558.000
2004	3.651.000

In 2002 werd het krediet verhoogd met bijna 1 miljoen euro voor de uitbouw van een automatisch meetnet riooloverstorten. Deze verhoogde inspanning wordt dus voor het derde jaar op rij doorgetrokken.

Kredieten voor de schadedossiers duinen

De heer *Paul Wille* maakte in zijn algemene tussenkomst de opmerking dat deze kredieten erg schommelen.

De *minister* bevestigt dat deze kredieten variëren en geeft een overzicht van evolutie 1999 – 2004 (in euro) :

1999	1.063.000
2000	902.000
2001	255.000
2002	333.000
2003	579.000
2004	588.000

Voor de jaren 1999 tot en met 2002 gaat het om de cijfers van wat effectief werd vastgelegd.

De reden voor deze schommelingen is volgens de *minister* dat het onmogelijk is om op voorhand in te schatten welk bedrag tijdens een bepaald begrotingsjaar aan schadevergoedingen in het kader van het duinendecreet, zal moeten worden betaald. Het krediet dient enerzijds om aan de onvoorspelbare uitspraken in vonnissen en arresten tegemoet te kunnen komen en een eventuele gerechtelijke veroordeling van het Vlaamse Gewest tot uitbetaling van een schadevergoeding in het kader van het duinendecreet te kunnen bekostigen ; anderzijds om de behandeling van de aanvragen tot schadevergoeding, die via de administratieve weg binnenkomen, te blijven verzekeren.

Momenteel zijn nog 13 dossiers aanhangig voor een rechtbank. Het betreft voor het merendeel dossiers waarin het Vlaamse Gewest gedagvaard werd in de periode van 1998 tot op heden. De dagvaarding gebeurde meestal omdat de betrokkenen zich niet akkoord konden verklaren met de via de administratieve procedure vastgestelde schadevergoeding. Het hangt dus af van de beoordeling van de rechter of deze zich al dan niet akkoord verklaart met de berekening en de interpretatie van de feiten door de administratie.

Hooge Maey

De heer *Paul Wille* stelde in zijn algemene tussenkomst ook vragen bij de stijging van de kredieten voor de sanering van de Hooge Maey.

De *minister* bevestigt dat de ordonnanceringskredieten in het kader van de sanering van de Hoge Maey dit jaar stijgen met 200.000 euro (van 3.500.000 naar 3.700.000 euro). Op het artikel 361B6328 van het Minafonds wordt sinds 1991 enkel nog een ordonnanceringskrediet ingeschreven. Het betreft betalingen die kaderen in de sanering van de Hooge Maey en de ecologisch verantwoorde herinrichting van de stortplaats op basis

van een overeenkomst met de stad Antwerpen van 11 januari 1990. Voor deze overeenkomst werd op de begroting van 1990 een vastlegging genomen voor de volledige kostprijs. De jaren nadien werd en wordt enkel nog in ordonnanceringskredieten voorzien. Voor 2004 is op basis van een raming door de OVAM voor de saneringswerken Hooge Maey een hoger betalingskrediet nodig.

Fost Plus

De minister heeft in zijn toelichting verwezen naar het herbekijken van het systeem van de inzameling van PMD-afval en dat naar aanleiding van het aflopen van de erkenning van FOST Plus. De heer *Jacques Timmermans* merkt daarbij op dat in Limburg een ander bedrijf actief is dat deze inzameling uitvoert in opdracht van een aantal gemeenten. Daarbij wordt alle plastic afval ingezameld en worden zeer goede ecologische resultaten behaald. Het bedrijf haalde 7 miljoen ton op waarvan 6 miljoen ton werd gerecycleerd. De betrokken gemeenten betalen echter ook een bijdrage aan FOST Plus. De heer *Timmermans* suggereert dat bij het onderhandelen over de verlenging van de erkenning zou kunnen worden bedongen dat FOST Plus een deel van de bijdrage terug betaald, zodat ook het andere systeem haalbaar blijft.

De heer *Jos Bex* herinnert aan eerdere tussenkomsten over de bestemming van het plastic dat selectief wordt ingezameld met het oog op recyclage. Het is volgens het lid een taak van de Vlaamse overheid om na te gaan wat gebeurt met het selectief ingezamelde afval. Bij de gesprekken over de erkenning van FOST Plus zou de minister ervoor moeten zorgen dat daarover duidelijkheid wordt gecreëerd. Eerdere vragen van het lid over de concrete bestemming bleven onbeantwoord. De heer *Bex* heeft een bedrijf bezocht dat van het ingezamelde plastic een granulaat maakt. Dat voldoet echter niet aan de eisen die in Europa worden gesteld aan drankverpakkingen. Het product wordt dan maar uitgevoerd naar landen zoals China en India waar het wel voor verpakkingen wordt gebruikt.

Het lid laat daarbij opmerken dat het recyclageprocédé bovendien enorm veel energie vraagt. De VITO onderwerpt momenteel een nieuwe verwerkingsinstallatie voor huishoudelijk afval aan een analyse van het energiegebruik, maar het verdient aanbeveling ook het recyclageproces kritisch te bekijken vanuit dat oogpunt.

De *minister* neemt akte van de opmerkingen van de heren *Bex* en *Timmermans*. Volgens de informa-

tie waarover de minister beschikt, zou de bijdrage van de industrie in omliggende landen, zoals Duitsland, aanzienlijk hoger liggen. De argumentatie van FOST Plus moet in die zin worden genuanceerd. Voor de wijziging van de voorwaarden voor de erkenning van dit organisme geldt echter dat ook de houding van Wallonië en Brussel van belang is.

Aankoopbeleid natuur en bos

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* heeft ernstige vragen bij het aankoopbeleid van de Vlaamse regering inzake natuurgebieden, natuurreservaten en bosgebieden. Er zijn op korte tijd veel nieuwe gebieden aangekocht, maar het lid stelt vast dat er vele klachten zijn over het beheer en onderhoud van die gebieden sinds ze in handen zijn van het Vlaamse Gewest. Heeft het aankoopbeleid dan wel zin? Is het voor het onderhoud en beheer niet beter meer gebieden in privé-bezit te laten? Het lid zal over een aantal concrete dossiers schriftelijke vragen stellen aan de minister, maar geeft als voorbeeld de Parkvijvers in Tervuren. Nu deze visvijvers zijn verworven door de Vlaamse overheid, kan de plaatselijke visclub, die er al meer dan 100 jaar actief is, haar activiteiten plots niet meer vrij uitoefenen en zal ze alle uitgezette vis verwijderen. Is het niet beter om de lokale situaties onaangevoerd te laten tot duidelijk is welk beheer de Vlaamse overheid zal voeren en welke middelen daartoe beschikbaar zijn?

De heer *Jos Bex* laat opmerken dat de Vlaamse overheid de Parkvijvers in Tervuren niet heeft aangekocht maar dat ze aan het Vlaamse Gewest werden overgedragen in het kader van de staatshervorming.

III. INDICATIEVE STEMMINGEN

De artikelen 14, 30, 35, 73, 89 tot 92, 101, 123 en 124 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 2.

In de begrotingstabel worden de programma's 61.1 Leefmilieu, 61.2 Natuur, 61.3 Bos en Groen, 61.4 Landbeheer, 61.5 Waterbeheer en 64.6 Integraal Waterbeheer (basisallocatie 73.02) indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 2.

In de afdelingen III en V worden de begroting van het Minafonds en de begroting van de OVAM en VMM indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 2.

B. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING – BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, RUIMTELIJKE ORDENING, WETENSCHAPPEN EN TECHNOLOGISCHE INNOVATIE

I. TOELICHTING DOOR DE MINISTER

De minister stelt dat het volume aan beleidskredieten in 2004 aanzienlijk afneemt in vergelijking met het begrotingsjaar 2003 (met 18 percent). De verklaring is dat de middelen uit het vernieuwingsfonds aanzienlijk lager ingeschat worden in 2004 dan in 2003 (20.715.000 euro tegenover 68.373.000 euro in 2003). Daarnaast waren er in de begroting 2003 éénmalige uitgaven, zoals bijvoorbeeld de terugstorting aan het Vlaams Fonds voor de Lasten delging ten bedrage van 2.479.000 euro of kredieten die slechts voor enkele jaren waren opgenomen. Daarnaast verminderen de kredieten op enkele andere basisallocaties enigszins, zonder dat de continuïteit van het beleid in het gedrang komt.

De kredieten voor de rechtstreekse beleidsinstrumenten van het beleid ruimtelijke ordening blijven behouden. Het gaat volgens de minister om kredieten die moeten toelaten om het nodige te ondernemen om de processen in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op gewestelijk niveau te begeleiden en tot een goed einde te brengen, en de inspraak en de communicatie erover te organiseren en om de administratie van de nodige werkmiddelen te voorzien. Er is tevens een aanzienlijk budget voorzien om de resultaten van de planningsprocessen versneld te vertalen in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen door middel van een kaderovereenkomst, waarvoor 1 miljoen euro wordt uitgetrokken. De kredieten voor communicatie- en studieinitiatieven worden licht verminderd in vergelijking met 2003 maar ze voldoen om de geplande activiteiten te realiseren.

Er werd vastgesteld dat de oorspronkelijke ramingen te laag waren voor de subsidiëring van alle besluitvormings- en planologische processen. De gemeentebesturen hebben het immers moeilijk om deze moeilijke processen te finaliseren. In maart 2004 volgt een enquête bij de gemeentebesturen naar de stand van zaken, waarvan de resultaten eventueel aanleiding zullen geven tot een bijsturing.

De minister verwijst ook naar de kredieten voor het lidmaatschap van enkele regionale en internationale verenigingen inzake ruimtelijke ordening

en naar de subsidies voor intergewestelijke en internationale projecten. Concreet gaat het om de bijdrage van het Vlaamse Gewest aan het EU-ESPON programma (Study Programme on European Spatial Planning) en de bijdrage aan het contactpunt dat daarvoor in België, tussen de drie Gewesten, werd opgericht. Het is en blijft immers de bedoeling om het debat over de ruimtelijke ordening te blijven aangaan en actief te blijven in het regionaal en internationaal overleg.

Er zijn ook kredieten voorzien voor Vlacoro, die op dit moment op kruissnelheid actief is en voor de Hoge Raad voor het Herstelbeleid die begin 2004 zal worden opgericht.

Ook de VRP (Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning) kan voor haar initiatieven zoals onder meer de jaarlijkse planningsprijs, rekenen op een subsidie. Samen met de VRP is het de bedoeling om een code van goede praktijken op te stellen, namelijk een soort van (losbladige) handleiding die uiteindelijk moet leiden tot een betere ruimtelijke planning in Vlaanderen.

De minister verwijst daarnaast naar een aantal gedragsbeïnvloedende beleidsinstrumenten, zoals de vergunningenregisters, de plannenregisters, en de subsidiëring van de ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's). Op het vlak van ruimtelijke ordening gaat het om de subsidies die toegekend worden aan gemeenten voor de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, een eerste vergunningenregister en een eerste plannenregister en van ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Met betrekking tot de verlaten bedrijfsruimten wordt er voorzien in variabele middelen van 7.780.000 euro om een actief beleid te voeren dat ertoe leidt dat verlaten bedrijfsruimten kunnen worden gesaneerd, verworven en gereactiveerd in de Vlaamse ruimtelijke ordening.

De minister stelt verder dat de begroting van de DAB Grondfonds slechts op twee punten wordt gewijzigd. De ontvangsten uit transacties verminderen aanzienlijk als gevolg van de wijziging in de wetgeving (door het zogenaamde ontkoppelingsdecreet van 8 maart 2002, *Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, nrs. 968/1-5*). De werkkosten anderzijds nemen aanzienlijk toe omwille van recente uitspraken van het Hof van Cassatie, die de administratie oplegt om vonnissen en arresten, waarbij een dwangsom wordt opgelegd, te betekenen. In vergelijking met 2003 moeten er dus meer betekeningen gebeuren en ze moeten tot één jaar vroeger gebeuren. Dit verklaart de toename van de kosten in 2004 (kosten die overigens recupereerbaar zijn).

De minister merkt nog op dat het Vlaams Parlement de voorbije jaren reeds heel wat positieve bijsturingen op het vlak van het vergunningenbeleid heeft gerealiseerd. De uitdagingen voor 2004, houden, net zoals in 2003, verband met de versneling van de planologische processen in verband met de stedelijke afbakeningsgebieden.

II. ALGEMENE BESPREKING

Hoge Raad voor Herstelbeleid

Op de vraag van de heer *Patrick Lachaert* naar de oprichting van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid, bevestigt minister *Van Mechelen* dat het de bedoeling is om het voorstel van de administratie terzake voor het einde van 2003 te agenderen op de Vlaamse regering zodanig dat de Hoge Raad begin 2004 kan worden opgericht.

Renovatie van de Antwerpse Ring

Met betrekking tot de vanaf juli 2004 geplande renovatie van de Antwerpse Ring, uit de heer *Johan Malcorps* de bezorgdheid om in het kader van minder hinder tijdig de nodige maatregelen en voorbereidingen te kunnen realiseren. Er moeten dringend bouwvergunningen afgeleverd worden voor zes noodbruggen op de Singel en voor de geplande park-and-ride-zones (onder andere in Oelegem-Ranst). Vooral voor de noodbruggen, die er in het voorjaar 2004 moeten komen, is de timing bijzonder strak. De spreker vraagt zich af of er een MER nodig is voor deze noodbruggen. Hij verwijst naar de uitspraak van de Europese instanties aangaande de Leienwerken in Antwerpen.

De *minister* is rotsvast overtuigd van de noodzaak om deze werken zo snel mogelijk uit te voeren, want de werken aan de Ring mogen absoluut niet op de lange baan worden geschoven. Het is onverantwoord en onaanvaardbaar om dit uit te stellen en te wachten op bijvoorbeeld de voltooiing van de Oosterweelverbinding. Ook een studie van de Antwerpse Kamer van Koophandel heeft uitgewezen dat langer uitstel nefaste gevolgen zou hebben.

Er zijn voor de renovatie van de Ring en voor de minder hinder maatregelen voldoende budgetten uitgetrokken om ze te kunnen financieren. Om de minderhindermaatregelen te realiseren, zijn een aantal complementaire werkzaamheden noodzakelijk. Begin oktober 2003 is de minister gevat door de gemachtigde ambtenaar van Antwerpen met betrekking tot het door de afdeling Wegen van Antwerpen ingediende dossier van de noodbruggen op de Singel. Op 8 oktober 2003 heeft de minister een

vergadering samengeroepen in Antwerpen om het dossier van de ingediende bouwaanvraag voor de noodbruggen te bespreken. Op die vergadering waren naast de minister en kabinetsmedewerkers, vertegenwoordigers van AWV en van BAM, de secretaris-generaal van LIN en de directeur-generaal van AROHM aanwezig. Op basis van eerste onderzoeken, was de minister van mening dat het quasi onmogelijk was om op basis van het ingediende dossier een openbaar onderzoek op te starten en een bouwvergunning toe te staan. Men was de mening toegedaan dat het dossier onvoldragen was, in die zin dat de eerste de beste klacht bij de Raad van State zou leiden tot een vernietiging van de bouwvergunning. Op de vergadering van 8 oktober werd daarom beslist om een bijkomend extern juridisch advies te vragen. Het ingewonnen extern advies bevestigde dat op basis van het eerste dossier de vergunningsprocedure niet ordentelijk kon gevoerd worden.

Tijdens een nieuw overleg werd afgesproken om een task force op het allerhoogste niveau op te richten. Deze task force zal voor het eerst samenkomen op 3 december 2003 en vanaf dat moment bevoegd zijn voor de coördinatie en opvolging van de vergunningsprocedures met betrekking tot de uitvoering van het Masterplan Antwerpen inclusief de werken aan de Ring. Minister Van Mechelen verklaart dat zowel hij als de Vlaamse minister bevoegd voor Openbare Werken, de heer Gilbert Bossuyt, de mening zijn toegedaan dat voor deze openbare werken de beste mensen verantwoordelijk moeten zijn en ervoor moeten zorgen dat er zich geen problemen meer voordoen. Het gaat immers om de meest ingrijpende openbare werken die men de volgende jaren in Vlaanderen gaat uitvoeren.

Er is beslist dat de bouwvergunning voor de noodbruggen pas zal afgeleverd worden op het moment dat de offerteaanvraag is afgerond en men weet welke bruggen in concreto zullen worden voorzien. Ondertussen is door de gemachtigde stedenbouwkundige ambtenaar een lijst opgesteld van vergunningsplichtige werken die zullen uitgevoerd worden in het kader van het minderhindermaatregelenplan, zoals carpooling en dergelijke.

Op de vergadering van 8 oktober is ook gesteld dat er door de bouwheer nog moet worden nagetrokken of de werken MER-plichtig zijn. Voorafgaandelijk aan de bouwvergunningen, moet AWV het advies vragen aan de MER-cel of de werken aan de Ring an sich en de oprichting van de noodbruggen op de Singel MER-plichtig zijn. De Europese ingebrekestelling naar aanleiding van het ontbre-

ken van de MER bij de werken aan de Leien hebben immers veel onduidelijkheid en onzekerheid gecreëerd. De minister dringt dan ook aan op voorafgaande zekerheid terzake. Er moet de nodige zorg besteed worden aan de vergunningenprocedure.

Tweede goederenspoorontsluiting van de Antwerpse haven

De heer *Malcorps* stelt dat het RUP met betrekking tot de tweede spoorontsluiting, blijkt voortgezet te worden, alhoewel de investeringen verschoven zijn tot na 2013. De discussie in verband met het MER blijft dan ook relevant. De studie terzake zou zijn afgerond. De spreker vraagt zich dan ook af hoe dit verder wordt opgevolgd. De NMBS heeft volgens het commissielid recent gesteld dat het project van de tweede spoortoegang relevant is, maar te duur.

De *minister* verklaart in juli eveneens kennis genomen te hebben van de verklaringen van de nieuwe directeur-generaal NMBS-Goederen. Deze heeft verklaard dat de tweede ontsluiting van de Antwerpse haven op een alternatieve manier zou kunnen gebeuren. In zijn visie, gepubliceerd in de *Gazet van Antwerpen* van 7 juli 2003, en nadien in een gesprek met de minister bevestigd, kan de tweede ontsluiting van de haven ook bewerkstelligd worden door de nieuw te bouwen Liefkenshoekspoortunnel. Via deze nieuwe Scheldeoeververbinding kan via de linkeroever een verbinding naar Gent, Parijs en Zuid-Europa gemaakt worden, en waarbij bij het doortrekken van lijn 11 een nieuwe ontsluiting gemaakt kan worden richting Nederland om vandaar aan te takken op het Nederlandse spoornetwerk en zodoende een ontsluiting met Duitsland te realiseren.

Op het overleg tussen de federale en de Vlaamse regering werd daarom beslist om het investeringsprogramma met betrekking tot de werken aan de spoorinfrastructuur in Vlaanderen te wijzigen. De tweede goederenvervoerspoorontsluiting wordt verdaagd, wat de minister betreft voor onbepaalde tijd, en de realisatie van de Liefkenshoekspoortunnel wordt prioritair naar voor geschoven. Het is de bedoeling om te proberen de werken aan de Liefkenshoektunnel te laten aanvangen eind 2005 begin 2006, en in 2009 te finaliseren. Vlaanderen zou in overleg met de federale regering voor een gedeelte prefinancieren.

Momenteel blijft de goedkeuring van het potentieel tracé van de tweede goederenspoorontsluiting, zoals door de Vlaamse regering besloten in de

zomer van 2000, behouden. Het opstellen van het RUP wordt echter on hold gezet. Voorlopig worden er dienaangaande geen verdere initiatieven genomen. Met betrekking tot het op te stellen RUP van de Linkerscheldeoeververbinding is er intensief overleg aangeknoopt met de NMBS over de te volgen procedures, zodat er tijdig een bouwvergunning kan worden afgeleverd met het oog op de aanvang van de werken eind 2005 begin 2006.

De plannen voor de tweede goederenspoorontsluiting worden in ieder geval niet definitief opgeborgen. De Antwerpse haven blijft namelijk vragende partij voor de realisatie van de tweede ontsluiting van de haven richting Duitsland. De NMBS stelt dat uit het bijkomende MER-onderzoek blijkt dat alles technisch haalbaar is maar dat er rekening moet worden gehouden met de kosten. Het is technisch mogelijk om een tunnel te bouwen onder het Netebekken, maar de kost is navenant. De tweede goederenspoorontsluiting met een gecombineerd superlaag en hoog tracé drukt gigantisch op de exploitatievoorwaarden, waardoor de NMBS laat weten dat bij de handhaving van deze omgevingsfactoren, de exploitatie van de tweede spoorontsluiting ab initio niet rendabel is en dus zeer zwaar verlieslatend zal zijn. Om die reden heeft de NMBS laten besluiten om van deze goederenspoorontsluiting geen prioriteit te maken. In een volgende legislatuur zal moeten getracht worden om samen met de NMBS een doorbraak in dit dossier te forceren. De heer *Malcorps* concludeert dat de opmaak van het RUP dus wordt uitgesteld.

De heer *Herman Lauwers* peilt naar de gevolgen van de gewijzigde houding van de NMBS op de prioriteiten in verband met de IJzeren Rijn. De tweede goederenspoorontsluiting is weliswaar niet noodzakelijk gekoppeld aan het project van de IJzeren Rijn.

De *minister* erkent dat de IJzeren Rijn niet gekoppeld is aan het project van de tweede spoorontsluiting. De renovatie van de IJzeren Rijn zit in het akkoord van de federale met de Vlaamse regering, is ongewijzigd gebleven en staat volledig los van de goederenspoorontsluiting. De *minister* verklaart dat de eerste taak van de NMBS is het goederenspoorvervoer rendabel te maken. Als men de dossiers van de tweede goederenspoorontsluiting en van de Liefkenshoektunnel tegenover elkaar afweegt, is de bouw van de Liefkenshoektunnel prioritair, teneinde de congestie van het containervervoer te vermijden. De capaciteit van het spoorwegvervoer door de Kennedytunnel zal immers in 2005/2006 een maximale saturatie bereikt hebben. De capaciteit van het goederenvervoer over het

spoor moet verhoogd worden. Het is daarom essentieel in ontsluiting te voorzien door de realisatie van de tweede spoortunnel als nooduitlaat van de haven. Op die manier creëert men via de Liefkenshoektunnel een verbinding met Gent, Parijs en verder naar Zuid-Europa. In het verdrag van België met Nederland over de HSL is gestipuleerd dat Nederland voor eind 2001 zijn tracékeuze voor lijn 11 moest bekend maken. De spoorlijn 11, die loopt in de bedding van de A-12 en afdraait aan BASF, zal worden doorgetrokken, wat een aansluiting met het Nederlandse spoornetwerk toelaat en vandaar richting Duitsland. Dan stelt zich de vraag of men om capaciteitsredenen überhaupt nog een tweede goederenspoorontsluiting nodig heeft. Momenteel worden daartoe tal van simulaties gevoerd. Er is eveneens onder leiding van minister Van Mechelen een werkgroep met vertegenwoordigers van de NMBS, van het Antwerps Havenbedrijf en van AROHM opgericht om na te gaan wat nodig is. Er wordt geen RUP opgesteld als er niet volledige zekerheid is of deze mega-ingreep verantwoord is en positief geëxploiteerd kan worden. Over de exploitatie heerst de grootst mogelijke onzekerheid indien het tracé van de tweede spoorontsluiting zou worden uitgevoerd conform de analyse van het MER-rapport. Als de tweede goederenspoorontsluiting persé nodig is, zal dat moeten gebeuren op basis van de voorwaarden van de Vlaamse regering.

Toekomstvisie van de VLD op de ruimtelijke ordening

De heer *Gerald Kindermans* wijst op de tegenstrijdigheden en tegenstellingen tussen de inhoud van de beleidsbrief ruimtelijke ordening van minister Van Mechelen en de verklaringen van de partijvoorzitter van de VLD in een interview in de Morgen van 10 november 2003. De heer Kindermans citeert uit het interview. De VLD-voorzitter stelt in het interview dat hij wil “verder gaan door de ruimtelijke structuurplanning te versoepelen. De cascade van Ruimtelijke Structuurplannen Vlaanderen, provinciale plannen, gemeentelijke plannen en woonbehoeftestudies moet gestopt worden. Aan al die plannen gaat te veel tijd en energie verloren en dus willen wij tot een soepeler systeem komen.” De heer Kindermans concludeert dat de huidige manier van werken overeenkomstig de huidige regelgeving door de VLD-partijvoorzitter wordt afgezworen. In de beleidsbrief ruimtelijke ordening op pagina 11 wordt echter het volgende gesteld: “conform het structuurplan Vlaanderen zijn planningsprocessen vereist. Deze planningsprocessen zijn essentieel voor een goede visievorming.” De spreker stelt dat de huidige ruimtelijke structuur-

planning via de subsidiariteit van de provinciale en de gemeentelijke plannen volgens de bevoegde Vlaamse minister noodzakelijk zijn voor de goede visievorming, terwijl de partijvoorzitter komaf wil maken met deze cascade en een ander systeem wil invoeren.

In de media wordt door de VLD een bepaald beeld opgehangen, terwijl de bevoegde minister een totaal ander beeld ophangt en het tegenovergestelde verklaart in zijn beleidsbrief. De heer Kindermans vraagt zich daarom ook af wat de werkelijke toekomstvisie is van de bevoegde Vlaamse minister op het vlak van de ruimtelijke ordening. De spreker trekt de conclusie dat de inhoud van de beleidsbrief volstrekt niet rijmt met het standpunt van de voorzitter van de VLD.

De heer Kindermans merkt verder op dat de VLD-voorzitter er met betrekking tot de in het interview aangehaalde verbetering van de regeling voor zonevreemde woningen en voor zonevreemde bedrijven en de verjaring van bouwmisdrijven, er trouwens vergeet of niet durft bij te zeggen dat deze realisatie er telkens is gekomen op initiatief van de oppositie.

De spreker stelt vast dat de partijvoorzitter van de VLD de ruimtelijke ordening als een van de grote prioriteiten van de VLD beschouwt voor de komende verkiezingen in 2004. De spreker vraagt zich af of er binnen de meerderheidspartijen misschien zoveel compromissen gesmeed moeten worden dat steeds opnieuw moet overgegaan worden tot nieuwe reparatiedecreten om de lacunes weg te werken. De heer Kindermans vraagt zich af hoe de bevoegde minister het beleid ruimtelijke ordening gedurende deze legislatuur dan evalueert. De spreker klaagt vooral de hypocrisie aan die er heerst ten aanzien van de mediaverklaringen. In ieder geval dragen de politieke spelerei en de verklaringen van de VLD-partijvoorzitter in het interview niet bij tot een breder draagvlak voor ruimtelijke ordening.

Minister *Van Mechelen* repliceert dat de politieke verantwoordelijkheid voor ruimtelijke ordening bij hem berust als bevoegde Vlaamse minister. De minister is de mening toegedaan dat er de voorbije vier jaren is gedaan en gerealiseerd wat moest gebeuren. Hij herinnert zich nog de waarschuwingen van de heer Patrick Lachaert over de onuitvoerbaarheid en niet-toepasbaarheid van het decreet van 18 mei 1999 dat tot stand is gekomen onder de vorige coalitie. Die waarschuwingen werden trouwens aan de minister drie weken na zijn aantreden door de administratie bevestigd. Om die reden is

de inhoud van het decreet van 18 mei 1999 verschillende malen bijgespijkerd. Na tien wijzigingen is het decreet verbeterd en ook maatschappelijk aanvaardbaar geworden. Het beleid ruimtelijke ordening en het vergunningenbeleid worden daarom dan nu ook aanvaard door de Vlaamse burger.

Wat betreft het planningskader, stelt de minister dat binnen de commissie de algemene opvatting leeft dat er moet afgestapt worden van de casuïstiek. Het voeren van een ruimtelijk ordeningsbeleid op basis van vergunningenbeleid is onvolkomen. De minister is van oordeel dat in feite vergunningen- en plannenregisters al ruim twintig jaar hadden moeten bestaan, wat echter jammer genoeg niet het geval is. Er wordt daarom gepoogd die lacunes weg te werken.

Op de jaarlijkse studiedag van de VRP op 10 november 2003 werd vastgesteld dat men er niet in slaagt om de planningsprocessen voldoende snel af te ronden en keuzes te maken op het vlak van het ruimtelijk beleid. Dit is te wijten aan een aantal elementen. Op een aantal punten wordt er te detaillistisch te werk gegaan door de ruimtelijke planners. Ander element is dat de ruimtelijke planners het primaat van de politiek niet steeds aanvaarden. Ook wordt aan de ruimtelijke planners een connotatie van macht toegedicht die ze in realiteit niet hebben. Als voorbeeld verwijst de minister naar de twistpunten in het kader van de stedelijke afbakening tussen de stad Gent en zijn buitengebieden, waarbij aan een stedelijke afbakingslijn bevoegdheden worden toegekend die er niet zijn. Onbekend is onbemand : ruimtelijke planning is een vrij nieuwe discipline die haar sporen nog moet verdienen. Er moet ook met een compleet nieuw instrumentarium worden gewerkt, dat tijdens deze legislatuur vanaf nul moest worden opgebouwd. Samen met de VLD-voorzitter, is minister Van Mechelen persoonlijk van oordeel, dat er moet nagegaan worden in welke mate dit moet worden vereenvoudigd. Het eerste gerealiseerde afbakingsproces wordt immers nu al in vraag gesteld bij de Raad van State. Er moet absoluut voorkomen worden dat alles stil komt te liggen. Er moet worden vermeden dat er niets meer zou worden gerealiseerd op het vlak van de ruimtelijke ordening.

De minister stelt dat er daarom een nieuwe ratio legis noodzakelijk is. Hij is van oordeel dat ruimtelijke planning als nieuw concept tal van opportuniteiten biedt, die in het verleden niet bestonden. Er zijn enorme troeven, ook op provinciaal vlak, om een aantal zaken te gaan realiseren, bijvoorbeeld inzake toeristisch beleid. De provincie Limburg heeft de intentie om zonevreemde woningen langs

fietspaden toeristisch te gaan heractiveren via een provinciaal RUP, waarbij nieuwe mogelijkheden zullen worden geboden voor het dag- en verblijfs-toerisme. Algemeen moet momenteel vastgesteld worden dat de werkbaarheid van het nieuwe instrumentarium onvoldoende gegarandeerd is en daarom moet worden gestroomlijnd, vereenvoudigd en versneld.

De heer *Patrick Lachaert* verklaart dat de reden dat de ruimtelijke planning dikwijls in vraag wordt gesteld, te wijten is aan een gebrek aan kennis van de reële situatie op het veld. De spreker roept dan ook op tot meer terreinkennis terzake.

Administratie ruimtelijke ordening

De heer *Kindermans* haalt verder aan dat de VLD-partijvoorzitter in hetzelfde interview weinig lovende woorden heeft voor de administratie ruimtelijke ordening. Weliswaar zijn er opmerkingen te maken over de manier hoe het handhavingsbeleid door de administratie wordt gevoerd. De frustratie die daarover bestaat wordt door de heer *Kindermans* erkend. Hij verwijst naar een frappant dossier waarin de administratie het beleid van de minister compleet heeft ondergraven.

Een bouwvergunning wordt in beroep door de Bestendige Deputatie toegestaan, nadat het geweigerd was door de gemeente op negatief advies van de administratie. De gemachtigde ambtenaar gaat in beroep en er volgt een hoorzitting bij de administratie in Brussel. Na zes weken volgt er een beslissing van de minister, waarbij de vergunning van de Bestendige Deputatie wordt gevolgd en bevestigd. De administratie evenwel is binnen die zes weken tussen de hoorzitting en de beslissing van de minister, overgegaan tot een burgerlijke dagvaarding tot afbraak op basis van de weigering door de gemeente, zonder rekening te houden met de vergunning van de Deputatie. De heer *Kindermans* stelt vast dat dit pure obstructie betekent. In naam van dezelfde minister wordt enerzijds een dagvaarding gelanceerd, terwijl anderzijds tien dagen na de dagvaarding dezelfde minister de Deputatie volgt en een vergunning toekent. De spreker is van oordeel dat de administratie minstens had moeten wachten tot er een beslissing terzake was genomen door de minister.

De heer *Kindermans* vraagt zich af wat er gedurende de gehele legislatuur door de bevoegde minister is gedaan aan de uitvoering van het beleid ruimtelijke ordening door de bevoegde administratie. De minister is immers verantwoordelijk voor de goede werking van de administratie.

Minister *Van Mechelen* verklaart dat hij, als politiek verantwoordelijke voor het beleid inzake ruimtelijke ordening, de beste verstandhouding onderhoudt met de bevoegde administratie. Hij ondervindt geen enkel probleem om met AROHM samen te werken en zal de administratie dan ook blijven verdedigen.

De heer *Lachaert* betreurt het dat er na goedkeuring in het Vlaams Parlement van aanvaardbare oplossingen voor maatschappelijk moeilijke zaken, zoals bijvoorbeeld de handhaving of zonevreemde bedrijven en woningen, vanuit andere hoek onmiddellijk signalen komen die de oplossing in vraag stellen of zelfs op de helling zetten.

De *minister* wijst er op dat aan de gewestelijk stedenbouwkundig inspecteur decretaal een aantal volmachten zijn toegekend die volledig voorbijgaan aan de bevoegdheden van de minister die bevoegd is voor ruimtelijke ordening. Dit was de wens van het Vlaams Parlement en moet indien gewenst dan ook decretaal gewijzigd worden. Het is daarom ook de bedoeling dat de Hoge Raad voor Herstelbeleid als forum gaat dienen dat voorafgaandelijk kan overgaan tot de toetsing van bepaalde initiatieven. Als de stedenbouwkundige inspecteur los van de vergunningenprocedures, vorderingen instelt op basis van de decretale regeling, kan de minister decretaal gezien daar niet tussenkomen. De heer *Kindermans* erkent dat de minister niet rechtstreeks kan ingrijpen in de inspectie en het vervolgingsbeleid als zodanig, maar hij is de mening toegaan dat deze disfuncties decretaal grondig gewijzigd moeten worden.

III. INDICATIEVE STEMMING

De artikelen 14 en 118 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 5.

In de begrotingstabel afdeling I worden programma 62.1 Ruimtelijke ordening, stedenbouw en grondbeleid (behalve basisallocatie 63.15) en programma 62.6 Sociaal grond- en woningbeleid (basisallocatie 43.03) indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 5.

In afdeling III wordt de begroting van DAB Grondfonds aangenomen met 8 stemmen tegen 5.

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van de uitgavenbegroting wat het deel ruimtelijke ordening betreft (bevoegdheden van minister Dirk van Mechelen) wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 5.

BIJLAGE 1

Toegekende middelen per jaar voor het programma
biomonitoring (Steunpunt Milieu en Gezondheid)

Subsidie biomonitoring	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totaal	
Onderwijs en Gezondheidszorg	440.631	581.757	725.089	580.071	580.071	580.071	3.487.688	euro
Leefmilieu	0	19.830	160.310	157.810	256.290	25.510	619.750	euro
Totale subsidie	440.631	601.587	885.399	737.881	836.361	605.581	4.107.438	euro

BIJLAGE 2**Beheersovereenkomsten landbouw**

Overzicht van de verschillende soorten beheersovereenkomsten landbouw en de overeenkomstige vergoedingen die kunnen worden toegekend. Per beheerpakket worden telkens het aantal eenheden onder beheer en de vergoeding per eenheid/jaar vermeld.

(BO = beheersovereenkomst, KLE = kleine landschapselementen, PR = perceelsranden, WV = weidevogelbeheer)

Beheerpakket	Aantal	Eenheid	Vergoeding (euro per eenheid per jaar)
BO natuur	2.164	ha	
BO Water 140 kg N	14.171	ha	
BO Water 170 kg N	17.850	ha	
KLE (her)aanleg poel	7.180	m ² (68 poelen)	(gemiddeld)75
KLE aanplant heg	37.358	m	0,4958
KLE aanplant houtkant/-wal	1.489	are	13,882
KLE onderhoud heg	133.229	m	0,4958
KLE onderhoud houtkant/-wal	6.037	are	13,882
KLE onderhoud poel	58.660	m ² (305 poelen)	12,395
PR holle weg	201.253	m ²	0,124
PR houtige l.e./wegberm	261.841	m ²	0,0372
PR waterloop - akker (gras)	1.833.328	m ²	0,124
PR waterloop - akker (s.e.)	267.678	m ²	0,124
PR waterloop - graasweide	440.423	m ²	0,0545
PR waterloop - hooiweide/-land	271.837	m ²	0,0545
WV beweiden	297	ha	328,46
WV maaien	134	ha	359,45
WV nesten	641	nesten	24,789

De vergoeding voor de beheersovereenkomsten water (140 kg N) bedraagt 345 euro per ha per jaar voor bouwland en 520 voor grasland.

Voor de pakketten met een contract 170 kg N moeten sinds 2003 dezelfde voorwaarden nageleefd worden als voor het pakket 140 kg N en is de vergoeding dus dezelfde als voor dat pakket. Als de beheerder op het einde van het jaar aan de hand van een staal kan aantonen dat zijn stikstofgehalte een bepaalde drempel haalt, dan krijgt hij een stimulans. Deze bedraagt:

55, 30, 20 of 15 euro per ha per jaar als het stikstofgehalte op bouwland respectievelijk onder de 30, tussen 30 en 45 (inc), tussen 45 en 75 (inc) en tussen 75 en 85 (inc) kg N per ha bedraagt. Voor grasland bedragen de stimulansen: 80, 45, 30 of 20 euro per ha per jaar.

De beheervergoeding natuur bedraagt 325 euro per ha per jaar.

De totale uitgaven op jaarbasis zijn de eenheden onder beheer vermenigvuldigd met de prijs per eenheid.

BIJLAGE 3

Overzicht projecten slibruiming

STATUS aanrekening

best beschikbare motivatie raming

waterloop + geschat volume (waar bekend)

Zielbeek/Appeldonkbeek: ruiming van de wachtkom aan het pompstation	1.250.000	De aanwezigte wachtkom is volledig volgesluid. De ruiming is nodig om hydraulische redenen.	aanbesteed	FFEU 2003
Ieperlee: 20.000 m ³ vervuld slib	1.200.000	Deze waterloop wordt lokaal ook de "riole" genoemd en is zeer sterk vervuld door rioolwater. Precies omwille van de vervuiling is de waterloop al lang niet meer geruimd. Nu is een slibruiming echt dringend voornamelijk om hydraulische redenen. Zonder ruiming zou het ecologisch herstel echter nooit op gang komen. De oorzaak van de vervuiling (lozing door riolen) is momenteel grotendeels opgelost, aangezien ze aangesloten zijn op RWZI.	aanbesteed op 28/11	FFEU 2003
Handzamevaart: 12.000 m ³ vervuld slib	720.000	Het gaat hier over een stukje van de Handzamevaart (stroomafwaarts de zandvang). Aangezien de hele waterloop eigenlijk een verbreding is, treedt er ook stroomafwaarts van de zandvang bezinking op. Het is nu hoog tijd dat het allemaal geruimd wordt (vooral om hydraulische redenen, maar ook veel vervuiling)	aanbesteed op 28/11	FFEU 2003
Isabelavaart: 3.000 m ³ vervuld slib	180.000	De waterloop werd enkele jaren geleden geruimd. Het slib werd gestort in eigen slibbekken om te laten uittrogen. Er werd gehoopt dat vervuiling zou verdwijnen (organische vervuiling). Dit is evenwel niet het geval. In het geplande project zal het slib worden weggebracht en het slibbekken worden verwijderd.		FFEU 2003
Houtensluisvaart: 2.500 m ³ vervuld slib	150.000	Een stuk van de Houtensluisvaart tussen de RWZI Woumen en de IJzer is vervuld met slib van de RWZI. Tegenwoordig komt het effluent van de RWZI niet meer in deze waterloop terecht.	aanbesteed op 28/11	FFEU 2003
Velpse monding in Demer te Halen: 6.000 m ³	544.500	De bedding van de Velpse is dermate aangeslibd dat de vlotte lozing naar het aanwezige wachtbekken is bemoeilijkt. Door de uit te voeren werken zal het overstromingsrisico in het centrum van Halen verminderen. Het betreft een ruiming in hoofdzaak om hydraulische redenen.	aanbesteed	FFEU 2003
Grote Gate te Tienen: 3.000 m ³	272.250	Door extreme afvoerprieken in februari 2002 zijn de recent gebouwde zandvang, vispaaiplaatsen en vooroevers dichtgeslibd. Dit heeft tot gevolg dat meer en meer slib wordt afgezet in het centrum in Tienen, waardoor het functioneren van een drietal kunstwerken in het gedrang komt, met name fysico voor overstroming tot gevolg.	aanbesteed	FFEU 2003
Dijle en zijlopen in Leuven centrum en Vunt te Wilsele	500.000	Ruiming om hydraulische redenen. De zijarmen en hoofdgeul van de Dijle door Leuven moeten worden vrijgehouden, dit is nodig zo lang de zandvang boven Leuven niet is gebouwd is. Vrijhouden is nodig om bij hoogwater de debieten door de stad Leuven te kunnen afvoeren zonder problemen.	aanbesteed	FFEU 2003
Barebeek, Kleine Barebeek te Zemst en Muizen	750.000	Ruiming om hydraulische redenen. In de zone onderhevig aan getijden komen in veel gevallen geringe watersnelheden voor met voortdurend bezinking tot gevolg. Dit geeft aanleiding tot wateroverlast (onder meer recent in de periode rond nieuwjaar)	aanbesteed	FFEU 2003
Zenne te Drogenbos en Halle, Kleine Zenne te Halle	1.250.000	Ruiming om hydraulische redenen. Het laagste gedeelte van de Zenne (Drogenbos, vlak bij het Brusselse Gewest) moet worden geruimd met het oog op een betere afvoer (nu treedt wateroverlast op in Beersel). Voor de Zenne in Halle (ter hoogte van de stuw in Lembeek) is door verzanding de afvoer via de stuw bemoeilijkt.	aanbesteed	FFEU 2003
Wachtbekkens Woluwe te Machelen en Vilvoorde	1.500.000	De aanwezigte bekkens zijn al jaren niet meer geruimd. De Intercommunale meldt dat hierdoor de capaciteit van deze bekkens drastisch is afgenomen. Het gebied kampt ook vaak met wateroverlast. Het is dan ook belangrijk om de totale bergingscapaciteit opnieuw beschikbaar te maken.	aanbesteed	FFEU 2003
Collateur Arendonk fase 1	500.000	Het betreft een ecologische ruiming, zoals voorzien in het hersteplan overdracht colateur.	aanbesteed	FFEU 2003
ruiming boezem gemaal op de Steenbeek te Denderbelle	250.000	Deze boezem ligt er al twintig jaar zonder enige slibruiming. Ondertussen ligt er gemiddeld overal ongeveer 1 meter slib. Dit geeft extra slijtage aan de pompen en rendementsverliezen.		FFEU 2003
slibruiming: Rhonebeek, Steenbeek, Bollaertbeek, Pollepeibeek, Klijtgaatbeek, Kerkebeek: ruiming van de zandvangen	150.000	de aanwezigte zandvangen zijn grotendeels dichtgeslibd. Een ruiming is dan ook noodzakelijk opdat de zandvangen hun functie verder zouden kunnen blijven vervullen		FFEU 2003
ruiming Molenloop te Viane	200.000	Deze oude molenloop fungeert als voedingstak naar de molen en is eigenlijk een dode tarm. Alle slib zet zich daar af. Dit geeft naast een verlies aan berging ook een verlies aan ecologisch potentieel, omdat ecologische ontwikkeling niet mogelijk is.		FFEU 2003

Ruiming van 5 meanders van de Marke	100.000	Ecologische ruiming. De oude meanders zijn volledig aangeslibd. Het is de bedoeling om opnieuw een verbinding te maken met de Marke (nu zijn de verbindingen volledig aangeslibt en zijn de oude meanders zo goed als droog komen te staan) met de bedoeling om een plas-dras situatie te creëren.	FFEU 2003
ruiming pand opwaarts gemaal op kanaal van Stekene	250.000	De bedoeling is tweërlei: enerzijds de bescherming van gemaal (aanwezige pompen) en opnieuw plaats maken voor de vissen (nu overal slib)	FFEU 2003
ruiming meanders op de Gaverbeek te Sint-Eloois-Vijve	150.000	Het gaat om een ecologische ruiming. Het is de bedoeling om de oude meanders die nu nog zichtbaar zijn uit te baggeren en te ontslibben zodat behoorlijk waterpartijen ontstaan. Het is ook de bedoeling om naderhand deze plassen te verbinden met de Gaverbeek. De huidige kwaliteit van het water laat dit echter momenteel nog niet toe.	FFEU 2003
ruiming en aanpassing ontwateringsbekken op de Gaverbeek te Deerlijk	100.000	De afdeling beschikt hier zelf over een beperkte ontwatering. De bedoeling is om nu een afdichting naar de ondergrond te voorzien, vervolgens de Gaverbeek te ruimen en in het ontwateringsbekken het slib terslotte steekvast te kunnen maken.	FFEU 2003
ruiming zandvang by-pass Bellebeek	50.000	Voor de overwelfde Bellebeek werd ter bescherming tegen aanslibbing een zandvang geplaatst die het slib opvangt. Deze zandvang moet nu geruimd worden.	FFEU 2003
slibruiming Hoofd- en Voorgracht Schijn	8.000.000	De overwelfing van de Schijn in Merksem en Ekeren is uitgevoerd. Nu moeten stroomafwaarts de Voorgracht, de Hoofdgracht en de wachtboezems van het pompstation Rode Weel geruimd worden.	FFEU 2003
slibruiming Groot Schijn stroomafwaarts Rivierenhof tot aan de overwelfing en aan de duiker onder het Albertkanaal	100.000	De silbruiming stroomopwaarts de Schijnoverwelfing is belangrijk om te beletten dat opnieuw te veel slib wordt afgezet in de overwelfing zelf.	FFEU 2003
TOTAAL FFEU	18.166.750		
slibruiming kanaal van Stekene afwaarts pand wegbrengen uitgedroogd slib uit het slibbekken langs de Mandel te Roeselare	1.000.000		begroting 2004, pr. 64.6 - BA 73.02
verwijderen slibbekken langs de Isabellavaart te Knokke	125.000	dit is geen echte slibruiming, maar omvat enkel het wegbrengen van het uitgedroogde slib.	begroting 2004, pr. 61.5 - BA 12.11
ruiming diverse slibvangen in West-Vlaanderen	180.000		begroting 2004, pr. 61.5 - BA 12.11
ruiming Munsterbeek (1.500 m ²)	100.000	de aanwezige zandvangen zijn grotendeels dichtgeslibd. Een ruiming is dan ook noodzakelijk opdat de zandvangen hun functie verder zouden kunnen blijven vervullen	begroting 2004, pr. 61.5 - BA 12.11
ruiming Melsterbeek (1.000 m ²)	135.000		begroting 2004, pr. 61.5 - BA 12.11
ruiming Mangelbeek en Laambeek	90.000		begroting 2004, pr. 61.5 - BA 12.11
	12.500		begroting 2004, pr. 61.5 - BA 12.11
BEGROTING 2004	1.642.500		